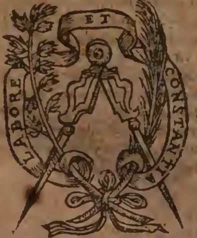
BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XLII
A
60
NAPOLI

SYMBOLA HEROICA

M. CLAVDII PARADINI, BELLIIOCENSIS CANONICI.

ET D. GABRIELIS SYMEONIS.

Multo, quàm antea, ſideliùs de Gallica lingua in Latinam conuerſa.

Ex Officina Plantiniana.

APVD CHRISTOPHORVM RAPHELENGIVM,
Academiæ Lugduno-Bat. Typographum.
CIƆ. IƆ. C.

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III
NAPOLI

Bibl. domus profess. neap. Soc. Iesu

CHRISTIANVS PIERIVS COLONIENSIS DE MAgnatum, vulgíque Symbolis, & inſignibus, ex Iohan. Ludouico Viue.

*S*Ymbola non paruo quondam ſub honore fuerunt*
Hæc apud egregios, magnificóſque viros.
Hæc habuêre Duces, & quondam Inſignia Reges:
Nunc hominum quid non tentat inane genus?
Pars Phlegethontæos Colubros, Stygióſque Dracones,
Pars tumido ſæuos pectore quærit Apros:
Pars volucres Tityi rodentes membra Promethei,
Pars abſumentes pectora poſcit Aues,
Vrſarum pars monſtra trucum, pars monſtra Leonum,
Et reliquas formas iam nouitatis amat.
Talia nunc petit à brutis inſignia vulgus.
Brutorum vita ſtamma more trahens,
Quæ toto procul à vobis ſint tempore, ſtultum
Nam genus ex omni parte notare ſolent.
Inclyta quin potius ſint veſtra Inſignia virtus,
Nobilitas qua non clarior eſſe poteſt.
Immò vos reddant præſentis Symbola claros,
Quæ poterunt aliquo nobilitare modo.

CLA-

CLARISS. HEROI, D. CAROLO BARONI BARlemontano & Hirgiano, *Ordinis aurei velleris Equiti, nec non Regis Catholici Finantiarum Magiſtro, &c. Christoph. Plantinus S. P. D.*

IAM aliquot anni ſunt, Heros ampliſſime, ſi recordaris, cùm tuo nomini dicata fuerunt hæc Heroica Paradini ſymbola, ſed ab eo, qui offerre iure minimè potuit. Cùm enim illa meis ſumtibus de Gallica in Latinam linguam traduci fideliter curaſſem, illè meo cum detrimento tuam amicitiam non dubitauit aucupari. Verùm cùm ego poſtea illam editionem me abſente adornatam ſcatere mendis innumerabilibus animaduerterem: non piguit aliquid operæ in iiſdem tollendis inſumere, & eundem libellum haud paullò nitidiùs & caſtigatiùs editum tibi remittere. Spero autem duplici nomine non ingratum fore, tum quòd virtutibus tuis argumentum conueniat, tum quòd ab animo beneuolo illius hominis qui dare iure potuit, proficiſcatur. Vale.

NOBILISSIMO VIRO DOMINO THEODOTO A MARZE, Equiti, Baroni & Domino à Belleroche, Laſſenaz, &cet. Claudius Paradinus s.

PICTVRARVM *varietas cùm hominem mirificè delectare ſoleat; tum egregia illius ac ſingularis in eo elucet vtilitas; quòd ipſius beneficio grauiſſimi & alioquin intolerabiles animi & corporis affectus multo æquiùs non rarò perferantur: id quod principes viri, & in his præcipuè Imperatores, Reges, Duces, aliiq́; memorabili aliqua potẽtia præditi non ignorarunt. qui cùm expreſſas Virtutis imagines & veluti ideas excelſis ſuis animis ſemel comprehendiſſent: eas tamen, etſi lubricas ac facillimè euaneſcentes ſola picturarum ope & vi ita firmè & conſtanter ſeruarunt, vt in ipſis nullo vmquam tempore earum aut amor languidior, aut notitia obſcurior deprehẽdi poſſet. Ratio autem, qua hoc effecerunt, ea fuit, vt, quiuis eorum pro eo atque certam aliquam Virtutis imaginem com-*

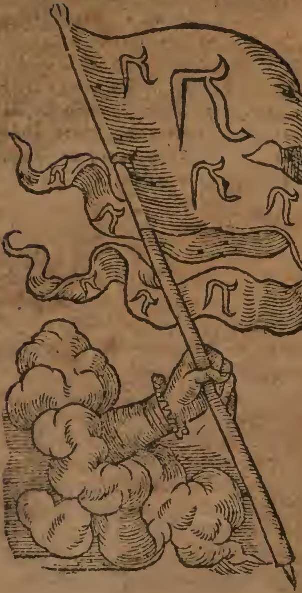
complexus erat, ita rem aliquam excogitaret, quæ res depicta, ſua aut forma, aut ingenio, aut natura, aut alio peculiari adiuncto illam ipſam imaginem continēter animis eorum repræſentaret & hæc quidem hac occaſione adinuēta ſimulachra ipſi ſuorum Symbolorum; vulgus autem Inſigniũm, &, vt loquuntur, Armorum nomine inſigniuerunt: quòd ea vbique in armis ſuis, ſcutis, peltis, cetris, & clipeis expingi iuberent. Iuuabat nimirum eos præter modum hoc vnum, in quo ſummam & extremam ſpem conlocabant, honeſtare quouis modo, & illuſtrius reddere: adeo vt in ipſis bellis, morte eorũ animis ſemper obuerſante, expeterent eaſdem effigies oculis ſuis obijci; tanquam eo ipſo omnibus certò adſirmarent, vitam iuxta & mortem ſuam cum vera Virtutis huiuſmodi monumentis deſignatæ memoria ſemper coniunctum iri. Ab his initiis more tam laudabili paulatim inualeſcente, Sententiæ ad imaginum propoſitarum inſtitutum adcommodatæ à quibuſdam ingenioſè excogitatæ ſunt, & in gratiam eruditorum hominum adiectæ: quæ poſtmodum itidem vt ipſa ſymbola, frequētate, tandem continente nobilium virorum vſu pariter ad noſtram vſque ætatem perdurarunt,

vt illud hodieq́ liquido oſtendere ac teſtificari videantur tùm ſumtibus maximis paſſim exſtructa & propè regia ædificia, tum magnifica regum ac principum aulæ huiuſmodi ſymbolis ac emblematis egregiè aucta, & ornata, de antiquo nempe amore ac memoria virtutis nihil prorſum deceſſiſſe: quin potiùs acceſſiſſe eo amplius quo iam ipſius plura ac manifeſtiora exſtant ſigna ac teſtimonia. Hæc cùm diligentiùs perpēderem; & in eis picturæ vim inæſtimabilem admirarer, ſumpſi pluſculum temporis in aliquot iſtiuſmodi ſymbolis colligendis, iis præſertim, quæ vel ipſa Antiquitas commendarat, vel à ſummis principibus noſtræ tempeſtatis vſurpata eſſe meminiſſem: quibus viſum eſt nonnulla è diuerſis hiſtoriis & rebus hîc illic memorabiliter geſtis excerpta innectere. Speraui autem ex iſtis omnibus, quemadmodum ex hieroglyphicis notis animi ſui mentem ac voluntatem indicant Aegyptij, ita veram virtutem vulgo non obſcurè poſſe elucere, agnoſci, atque amari; præſertim cùm hac re adiecta ſcholiola non paucas difficultates, quantum quidem rerum natura patiebatur, ſuſtulerint. Et quia vir ampliſſimè, generoſum ac tantis maioribus digniſſimum ingeniū tuum accepi illis rebus,

quibus

quibus virtus ſe ipſa contemplatur & exauget, mirum quendam in modum delectari; auſus ſum hæc Emblemata, quaſi Aulæa quædam tumultuariè compacta & conuoluta T. D. offerre; ſaltem vt eſſent qualecumque meæ erga eam voluntatis & obſeruantiæ pignus; futurum, vti ego mihi perſuadeo, non minus iucundum & gratum, quàm tu lubenter & cupidè laboras, vt virtuti ſuum ſit pretium & ornamentum. Vale.

Nullis præſentior æther.

Salu-

Salutaris eſt, atque Sacra, nec non etiam crucis, nota ſcribente Hieronymo in Marcum, *Tau* Hebræorum literarium elementum. Quo charactere vidit Ezechiel in ſpiritu fidelium frõtes ab angelo ſignari, quaſi mœſtorum, ac ſuper abominatione Hieroſolymitana lugentium: quo quidem indicio incolumes conſeruati ſunt in medio malorum, qui Dei ſententia repente deleti ſunt. Super hæc etiam perfectionem quandam *Tau* ſignificat. Vnde & Alphabetarij Hebraici litera poſtrema eſt: hoc nimirum terminans, atque perficiens. Quę res haudquaquam citra grande myſterium eueniſſe videtur: præſertim verò cùm Redemptor ipſe noſter Chriſtus in crucem confixus, priuſquam exſpiraret, eruperit in hęc verba, CONSVMMATVM EST: his ipſis vaticiniorũ omnium, & Scripturarum typum, hoc eſt, ea ipſa hora qua in crucem adactus erat, literæ huius complementum eſſe factum patefaciens. Quæ litera, quantum quidem ad figuram ſpectat, repando charactere deſcripta multò expreſſiùs typum refert, quàm aliàs. Hancque tam Græci, tum Latini vſque ad noſtra tempora, in veram crucis effigiem pinxere, T. Hoc igitur verum

Hieron. in Ezech. 19.

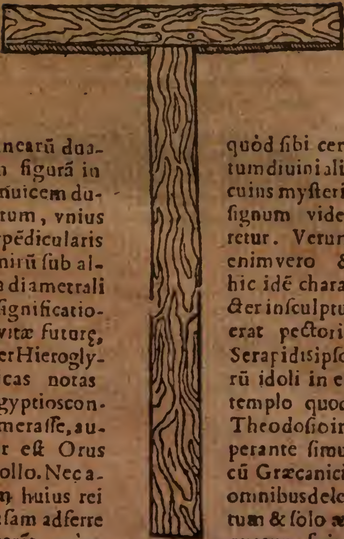
rum ac proprium, ſub Chriſti Eccleſia conſcriptorum, ac militantium, Symbolum eſt atque ſignum.

Videntur eò Hebræi contrarij Græci quòd aſpirata Th. literæ characterem mortis hi: vitæ verò notam illi fecerint. Vide continuè ſequens Symbolum.

Paradin. verò ſe ipſe hoc loco ſuper literæ huius charactere, quò formæ crucis hunc accõmodare poſſit, fruſtra torquere videtur, cùm Hiero mox initio Prol. galeati ſcribat, certum eſſe Eſdram Scribam. Legiſque Doct. poſt captam Hieroſ. & inſtaurationem templi ſub Zorobabel alias literas reperiſſe, quibus nunc vtimur, cùm ad illud vſque tempus iidem Samaritanorum & Hebræorum characteres fuerint. Quod autem ſubiungit, hoc ipſum, quo de iam agitur, elementum tam apud Græcos, quàm Latinos, eadem figura pingi, planè falli videtur, cùm aliud haud dubiè ſit Hebræorum Thau. & aliud Græcorum Tau, ſeu Latinorum T. horum ſcilicet vtrorumque tenuis, ſeu exilis, vt Grammatici vocant, litera, illorum verò craſſa, ſiue denſa, vel aſpirata.

Manet

-Manet inſontem grauis exitus.

Linearũ duarum figurã in ſe inuicem ductarum, vnius perpẽdicularis nimirũ ſub altera diametrali in ſignificationẽ vitæ futurę, interHieroglyphicas notas Aegyptioscon numeraſſe, auctor eſt Orus Apollo. Nec aliam huius rei cauſam adferre poterãt, quàm quòd ſibi certum diuini alicuius myſterij ſignum videretur. Verum enimvero & hic idẽ character inſculptus erat pectori Serapidis ipſorũ idoli in eo templo quod, Theodoſio imperante ſimul cũ Græcanicis omnibus delectum & ſolo æquatum fuit. Serapis idem Aegyptiis qui Græcis Plut. In quo delubro paſſim ſpectabantur literæ Hieroglyphicæ figuram crucis exhibentes, teſte Suida. Suidas.

Refert

Iſidorus. Refert & Iſidorus, priſcos olim ad notandos in ephemeridibus ſuis eos qui ex prælio viui euaſiſſent, vel eos qui in eo occubuiſſent, hac litera Θ, quaſi tráſfixo telo, ſignaſſe cæſos: ſuperſtites verò hac nota T.

Aſc. Pedian. Præter hæc tradit etiam Aſc. Pedian. ſortes Iudiciorum tribus characteribus quondam conſignatas: Θ, damnatorum ad mortem: T, abſolutorum: Δ, ampliandorum, ſeu exactiùs diſquirendorum. In ſumma, ſacratiſſimũ ac ſalutiferum hoc ſignũ æquiſſima ac perpetua obſeruatione receptũ eſt.

Exod. 17: Quod & in Moſe comprobatur, dum obſecrationem in monte faciebat ad Dominũ, proiecto in crucis formam corpore, expanſiſque brachiis quæ dum in myſticam figuram erigeret, vincebat Iſraëliticus Dei populus; ſi remitteret, ſuccumbebat.

Latini primos litera C, id eſt, condemnatos: ſecundos A id eſt, abſolutos: tertius duabus coniunctis literis N L ſignificabant: quibus duo hæc verba, non liquere, volebant intelligi. Extat huius rei locus apud Ciceronem pro Milone. Hebræis eò contrarij Græci videntur, quod aſpirata Th. literæ characterem mortui hi, vita verò notam illi fecerint. Vide præcedens Symbolum, &, ſi lubet, Martial. lib 7. epigr. 36 & Perſ. Sat. 4.

Secum feret omina mortis.

Serpens æreus ab Iſraelitici populi Magiſtro Moſe erectus in ſolitudine (cuius ſimulachrum aſpectum, à viroſis ſerpétibus ſauciòs, ac morti deſtinatos curabat) vltra D. N. Ieſu Chriſti crucem, noſtram ſalutem etiam, redemtionemq́ue præfigurabat. Num.2

Hic

Hic ratio ten- *tandi aditus.*

Eſa.22. Clauis, cuius Propheta Eſaias mentionē facit his verbis, *Et dabo clauem domus Dauid ſuper humerū eius, & aperiet & nōerit qui claudat; & claudet & non erit qui aperiat*, quidē Ieſu Chriſti crucem figurábat.

Pignora

Pignora cara ſui.

De cruce Seruatoris mundi, deq́. myſterio corporis & ſanguinis ipſius prædixit Ieremias Propheta, ſub perſona impiæ Iudaicæ gentis, dicens: *Mittamus lignum in panem eius.* Ier.11.

Animis illabere noſtris.

Spiritus malignus ſuo quidē initio blandus eſt, & plauſibilis: at hominem deinde triſtem reddit, attonitum & ſui planè immemorem. Contra ſanctus Spiritus primò ſtatim elapſu & ſi mentem nonnihil percutiat, eandem porrò nihilominus trāquillam efficit & ſecuram, intimaq. & veriſſima voluptate pertentat. Vſu veniſſe hoc ſanctis
Act.2. Apoſtolis die Pentecoſtes Acta teſtantur, ſpiritu Domini ſuper eos forma linguarum ignearum illabente.

Fortuna

Fortuna fidem mutata nouauit.

Cùm Childerico IIII. Galliæ regi ob infamem turpitudinis notam regno cedendum eſſet, eique Guimeus homo ipſi imprimè amicus ſuaderet, vt, tantiſper dũ ſe paci conficiendę totum daret, ille in Thuringiã concederet; aureum numum bifariam diuidẽs, vnam partem ei porrexit, quo ea ipſa pars cùm data oportunitate, vti promittebat, P. Aemi.

 remit-

remitteretur, ſua cum altera parte æquali commiſſura certam compoſitæ rei & reditus fidem ipſi Childerico faceret: quod & euenit. Neque enim Guimeus à conciliationis inceœpto prius deſtitit; quàm Gillion ciuis Rom. regni Gallici poſſeſſione, quam ſibi ille adſerebat, deturbaretur, reſtituto in priſtinum Childerico.

Nutriſco & extinguo.

Nobi-

Nobiliſſimi ac magnificentiſſimi Galliarum Regis Franciſci ſymbolum erat, Salamandra flammis incubans. Et Plinius quidem hoc animal tanto frigore præditum ſcribit, vt ignem, non aliter atque glacies, potenter extinguat. alij, in flamma vitam agere; quin & ali vulgò creditum eſt. Atque memini me vidiſſe effigiem Regis huius, ipſius pubeſcente adhuc forma, ære inſculptam, ex cuius aduerſa parte extabat Salamandræ igneæ typus; addita hac inſcriptione Italica: *Nudriſco il bueno, & ſpengo il reo.* Pleriſque etiam aliis locis, parietibus ac palatiis paſſim; nominatim apud Fontem-Bellaqueum; viſa nobis eſt in precioſiſſimis aulæis opere plumario expreſſa hoc diſticho: Plin. Id eſt: Alo bonos ac perimo malos.

Vrſus atrox, Aquilaq́; leuis, & tortilis Anguis,
Ceſſerunt flammæ iam Salamandra tuæ.

Nullis præſentior æther.

Salu-

Salutaris eſt, atque Sacra, nec non etiam crucis, nota ſcribente Hieronymo in Marcum, *Tau* Hebræorum literarium elementum. Quo charactere vidit Ezechiel in ſpiritu fidelium frõtes ab angelo ſignari, quaſi mœſtorum, ac ſuper abominatione Hieroſolymitana lugentium: quo quidem indicio incolumes conſeruati ſunt in medio malorum, qui Dei ſententia repente deleti ſunt. Super hæc etiam perfectionem quandam *Tau* ſignificat. Vnde & Alphabetarij Hebraici litera poſtrema eſt: hoc nimirum terminans, atque perficiens. Quę res haudquaquam citra grande myſterium eueniſſe videtur: præſertim verò cùm Redemptor ipſe noſter Chriſtus in crucem confixus, priuſquam exſpiraret, eruperit in hęc verba, CONSVMMATVM EST: his ipſis vaticiniorũ omnium, & Scripturarum typum, hoc eſt, ea ipſa hora qua in crucem adactus erat, literæ huius complementum eſſe factum patefaciens. Quæ litera, quantum quidem ad figuram ſpectat, repando charactere deſcripta multò expreſſiùs typum refert, quàm aliàs. Hancque tam Græci, tum Latini vſque ad noſtra tempora, in veram crucis effigiem pinxere, T. Hoc igitur verum

Hieron. in Ezech. 19.

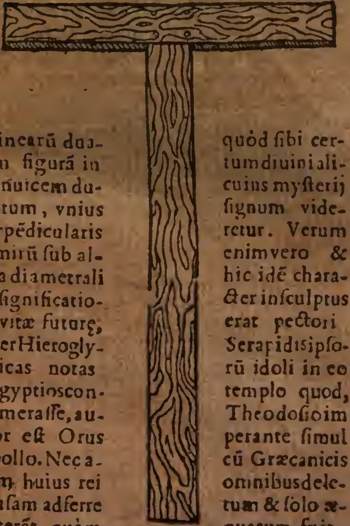
rum ac proprium, ſub Chriſti Eccleſia conſcriptorum, ac militantium, Symbolum eſt atque ſignum.

Videntur eò Hebræi contrarij Græci quòd aſpirata Th. litera characterem mortis hi; vitæ verò notam illi fecerint. Vide continuè ſequens Symbolum.

Paradin. verò ſe ipſe hoc loco ſuper literæ huius charactere, quò formæ crucis hunc accõmodare poſſit, fruſtra torquere videtur, cùm Hiero mox initio Prol. galeati ſcribat, certum eſſe Eſdram Scribam. Legiſque Doct. poſt captam Hieroſ. & inſtaurationem templi ſub Zorobabel alias literas reperiſſe, quibus nunc vtimur, cùm ad illud vſque tempus iidem Samaritanorum & Hebræorum characteres fuerint. Quod autem ſubiungit, hoc ipſum, quo de iam agitur, elementum tam apud Græcos, quàm Latinos, eadem figura pingi, planè falli videtur, cùm aliud haud dubiè ſit Hebræorum Thau, & aliud Græcorum Tau, ſeu Latinorum T. horum ſcilicet vtrorumque tenuis, ſeu exilis, vt Grammatici vocant, litera, illorum verò craſſa, ſiue denſa, vel aſpirata.

Manet

-Manet inſontem grauis exitus.

Linearũ duarum figurã in ſe inuicem ductatum, vnius perpẽdicularis nimirũ ſub altera diametrali in ſignificationẽ vitæ futurę, interHieroglyphicas notas Aegyptios connumeraſſe, auctor eſt Orus Apollo. Nec aliam huius rei cauſam adferre poterãt, quàm quòd ſibi certum diuini alicuius myſterij ſignum videretur. Verum enimvero & hic idẽ character inſculptus erat pectori Serapidis ipſorũ idoli in eo templo quod, Theodoſio imperante ſimul cũ Græcanicis omnibus delectum & ſolo æquatum fuit. In quo delubro paſſim ſpectabantur literæ Hieroglyphicæ figuram crucis exhibentes, teſte Suida.

Serapis idem Aegyptiis qui Græcis Plut.

Suidas.

Refert

Iſidorus. Refert & Iſidorus, priſcos olim ad notandos in ephemeridibus ſuis eos qui ex prælio viui euaſiſſent, vel eos qui in eo occubuiſſent, hac litera Θ, quaſi trāsfixo telo, ſignaſſe cæſos: ſuperſtites verò hac nota T.

Aſc. Pedian. Præter hæc tradit etiam Aſc. Pedian. ſortes Iudiciorum tribus characteribus quondam conſignatas: Θ, damnatorum ad mortem: T, abſolutorum: Δ, ampliandorum, ſeu exactiùs diſquirendorum. In ſumma, ſacratiſſimū ac ſalutiferum hoc ſignū æquiſſima ac perpetua obſeruatione receptū eſt.

Exod. 17. Quod & in Moſe comprobatur, dum obſecrationem in monte faciebat ad Dominū, proiecto in crucis formam corpore, expanſiſque brachiis quæ dum in myſticam figuram erigeret, vincebat Iſraëliticus Dei populus; ſi remitteret, ſuccumbebat.

Latini primos litera C. id eſt, condemnatos: ſecundos A id eſt, abſolutos: tertius duabus coniunctis literis NL ſignificabant: quibus duo hæc verba, non liquere, *volebant intelligi. Extat huius rei locus apud Ciceronem pro Milone. Hebræis è contrarij Græci videntur, quod aſpirata Th. literæ characterem mortui hi, vita verò notam illi fecerint. Vide præcedens Symbolum, &, ſi lubet, Martial. lib. 7. epigr. 36. & Perſ. Sat. 4.*

Secun-

Secum feret *omina mortis.*

Serpens æreus ab Iſraëlitici populi Magiſtro Moſe erectus in ſolitudine (cuius ſimulachrum aſpectum, à viroſis ſerpétibus ſauciós, ac morti deſtinatos curabat) vltra D. N. Ieſu Chriſti crucem, noſtram ſalutem etiam, redemtionemq́ue præfigurabat. Num. 21

Hic

Hic ratio ten- *tandi aditus.*

Eſa.22. Clauis, cuius Propheta Eſaias mentionẽ facit his verbis, *Et dabo clauem domus Dauid ſuper humerũ eius, & aperiet & nõ erit qui claudat; & claudet & non erit qui aperiat*, quidẽ Ieſu Chriſti crucem figurabat.

Pignora

Pignora cara ſui.

De cruce Seruatoris mundi, deq. myſterio corporis & ſanguinis ipſius prædixit Ieremias Propheta, ſub perſona impiæ Iudaicæ gentis, dicens: *Mittamus lignum in panem eius.* Ier. 11.

Animis

Animis illabere noſtris.

Spiritus malignus ſuo quidē initio blandus eſt, & plauſibilis: at hominem deinde triſtem reddit, attonitum & ſui planè immemorem. Contra ſanctus Spiritus primò ſtatim elapſu & ſi mentem nonnihil percutiat, eandem porrò nihilominus trāquillam efficit & ſecuram, intimaq. & veriſſima voluptate pertentat. Vſu veniſſe hoc ſanctis
Act.2. Apoſtolis die Pentecoſtes Acta teſtantur, ſpiritu Domini ſuper eos forma linguarum ignearum illabente.

Fortuna

Fortuna fidem mutata nouauit.

Cùm Childerico IIII. Galliæ regi ob infamem turpitudinis notam regno cedendum eſſet, eique Guimeus homo ipſi intimè amicus ſuaderet, vt, tantiſper dũ ſe paci conficiendæ totum daret, ille in Thuringiã concederet; aureum numum bifariam diuidẽs, vnam partem ei porrexit, quo ea ipſa pars cùm data oportunitate, vti promittebat, P. Aemi.

 remit-

remitteretur, ſua cum altera parte æquali commiſſura certam compoſitæ rei & reditus fidem ipſi Childerico faceret: quod & euenit. Neque enim Guimeus à conciliationis incœpto prius deſtitit; quàm Gillion ciuis Rom. regni Gallici poſſeſſione, quam ſibi ille adſerebat, deturbaretur, reſtituto in priſtinum Childerico.

Nutriſco & extinguo.

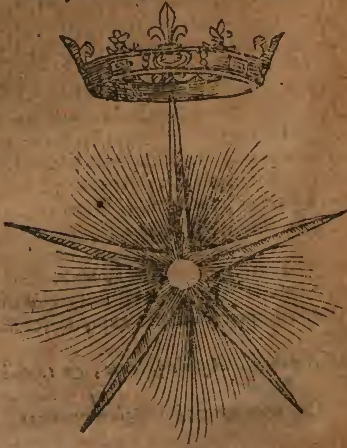

Nobi-

Nobiliſſimi ac magnificentiſſimi Galliarum Regis Franciſci ſymbolum erat, Salamandra flammis incubans. Et Plinius quidem hoc animal tanto frigore præditum ſcribit, vt ignem, non aliter atque glacies, potenter exſtinguat. alij, in flamma vitam agere; quin & ali vulgò creditum eſt. Atque memini me vidiſſe effigiem Regis huius, ipſius pubeſcente adhuc forma, ære inſculptam, ex cuius aduerſa parte extabat Salamandræ igneæ typus; addita hac inſcriptione Italica: *Nudriſco il bueno, & ſpengo il reo.* Pleriſque etiam aliis locis, parietibus ac palatiis paſſim; nominatim apud Fontem-Bellaqueum; viſa nobis eſt in precioſiſſimis aulæis opere plumario expreſſa hoc diſticho: Plin. Id eſt: Alo bonos ac perimo malos.

Vrſus atrox, Aquilaq; leues, & tortilis Anguis,
Ceſſerunt flammæ iam Salamandra tuæ.

Monſtrans regibus aſtra viam.

In æde ſacra ad ſanctum Ouenum Gallici regni ſub anno redempti orbis 1351. à Rege Ioanne publicè inſtitutus Ordo ſtellatorum fuit. Signum hoc adfixum oſtendebant eius fœderis Equites toga, capitio, locóve conſpicabiliori. Tam honorificam ſtellæ-

ſtellę celebritatem credibile eſt ortam fuiſſe à commemoratione ſublimis illius oſtenti ſyderei, quod Magos ab Oriente adduxit in locum filio Dei natalem. quò etiam referri poſſe videntur verſus illi, alioqui à Virgilio Pollionis filio dedicati (imo Iulio Cæſari, ob cometam, qui ſe poſt eius mortem oſtendit.)

Ecce Dionei proceſſit Cæſaris aſtrum: Virg.
Aſtrum quo ſegetes gauderent frugibus, & quo
Duceret apricis in collibus vua colorem.

Donec totum impleat orbem.

Prodigio ſimile nuper fuit prǽſtantiſſimi Francorum Regis Henrici I I. lunare incrementum. In Sacris literis Luna multis in locis refert Eccleſiam. Accedit & conſen-

P.Aemi. ſus Pauli Æmilij in hiſtoria Papæ Calixti I I. (nomen cuius antea fuerat Guido, Guilielmi Heduorum, ſeu Burgundionum Comitis

Comitis filius) qui pridie quàm ſors pontificatus creationem faceret, viſum vidit: ferri à puerulo ſibi in ſinum lunæ ſydus. Præterea Luna mutationibus obnoxia ſemper & in primis eſt, ac alternis horis, & interuallis creſcit, & decreſcit. In hunc modum videas militantem Eccleſiam eodem in ſtatu nūquam agere: quin modò à piis & Chriſtianis Principibus conſeruata, ac defenſa, mox truculentia, & tyrannide profligatur, hæreticorumque factionibus diſſecta conuellitur: qua ratione fit, vt numquam turbę & certaminum ſit immunis. Cui tamen Regia Majeſtas, atque adeo Rex ipſe, princeps Eccleſiæ filius, ſpondet certum auxilium & defenſionem: quoad ea tandem ſub vnum Deum, Regem vnum, vnam legem redacta, totius gregis vnicum paſtorem agnoſcentis amabilis vnitas & immenſitas appareat.

Ludouicus XI. Galliæ rex cùm Ordinem equitum B. Michaëlis, vt vocãt, inſtitueret; anno 1469 ſymboli loco, eos inſigniuit torqui aureo cochleis inter ſe & duplici nodo connexo, catenulis ſeu orbicellis aureis hærente, eius deinde in medio tuberculo quaſi promontoriolo prominente, aurea imagine ſancti Michaëlis, pectus inſigniente. Ac poſtremum hoc fecit, prouocatus exemplo Patris ſui Caroli VII. Regis, qui vſus fuit ea imagine pro inſigni bellico, primitias potiſſi-

Hiſt. Eng. Mõſtrel.

Hiſtor. Virginis. Aurel.

tiſſimum ſuæ inaugurationis faciẽs Rothomagi. Sumtum id, adeoq́. deinceps ſancitum in ſingulos Reges ab illuſtri (vt aiunt) miraculo, ſeu viſo Diui Michaëlis in prælio ad pontem Aurelianæ ciuitatis, hoſtes Anglos, vrbemq́. à dira eorum oppugnatione arcentis, ac propulſantis. Torques igitur Regi huius Ordinis Symbolum eſt, & comprobatio virtutis, concordiæ, fœderisq́. perpetui: item pignus, & corona præclarè actorum partæq́. victoriæ. Ex auro, aurive puri precio voluit intelligi magnanimitatem, ſummosq́. honores: Per cochlearũ ſimilitudinẽ, vnanimem eorum æqualitatem, ſeu communem fortunarum æſtimationem: in hoc, videlicet Rom. Senatorum ordinẽ imitatorum, quibus prominebãt in lacertis turgẽtes cochleæ. Nexu autem inter ſe duplici coniunctas voluit indicare indiſſolubile Sociorum fœdus, nec ocioſa ſignificatione. Poſtremo dæmonis à Michaële proſtrati effigiem victoriam & triumphũ de hoſte potentiſſimo. Huius autẽ tam ſingularis Symboli ratio ad regni dominationem fortunáſque, tum etiam ad incutiendũ hoſti terrorem, ac deſperationem multũ pertinet. Quot veró in nobilem ſociorum catalogum admittendos M. Aure.

dos auctor ipſe Rex cenſuit, numero præfiniuit: puta 36. quaſi regni Patronos, inter quos ipſe Primas adnumerari voluit. Eodemque quo idipſum celebrandum ſtatuit momento, is xv. Heroas pronunciauit: quos ob honorem & nomenclaturæ prærogatiuam ſilentio præterire non oportuit.

Primi itaque fuerunt:

Carolus Dux Guiennenſis.

Iohan. Dux Borboniorum & Aruernorum.

Ludouicus Luxenburgenſis, Comes ſancti Pauli Galliæ Conneſtablus. (*Franciæ.*

Andreas Lauallius, Loheaci Dom. Mareſcallus.

Iohannes Comes Sanſerranus, Buelli Dominus.

Ludouicus Bellomontanus, Foreſti & Pleſſij Do.

Ludouicus Deſtotuillanus, Torcij Dominus.

Ludouic. Lauallius Chatillonij Dominus.

Ludouicus Borbonij Nothus: Comes Roſſillanus: Admirallus Franciæ.

Anthonius Chabannus, Dammartini Comes, Supremus Regis Oeconomus.

Ioan, Armigniacenſ. Nothus, Comingienſiũ Comes Frãciæ Mareſcall. Delphinatus Guberna- (*tor.*

Georgius Trimollianus, Cranij Dominus.

Gilbertus Chabannus, Curtonij Dominus, Seneſcallus Guiennenſis.

Carolus Cruſſolij Dom. Seneſcallus Pictauienſis.

Tanne-

Tanneguius à Caſtello, Roſſilonij, & Sardiniæ Prouinciarum Gubernator.

Vltus auos Troiæ.

Ludouicus XII. Galliarum Rex, vti Dux hæreditarius Aurelianenſis, ac proinde Bloſiorum Comes, Symbolum hoc ab Hiſtrice ſibi adſcripſit. Cuius vnà cũ lupi coniuncta

effigie

effigie vetus Bloſiorum ciuitas Inſignia ſua antiquitus figurare ſolita eſt. Viſitur hoc pleriſque lapidibus, ac porticibus inſculptum. Animal hoc natura tam ſtudioſè armis inſtruxit, vt prouocátes eminus arceat, præſertim aduerſum canes aculeos ſuos ſagittarum violentarũ inſtar eiaculans. Huius Symboli interpretationum, declarant magnificentiſſimi cuiuſdã ciuis in illa ciuitate ædes, ad quarũ frontiſpiciũ, ſub hiſtrice lapidi inſculpta diſtichum hoc adſcriptũ eſt:

Plin.

Rectiùs poneretur *vita*, ꝙ d *ſalus*

Spicula ſunt humili pax hæc, ſed bella ſuperbo:
Et ſalus ex noſtro vulnere, nexq́; venit.

Non ſine cauſa.

Neceſſaria eſt Regnis, populis ciuitatibus iuſta ac legitima imperij adminiſtratio, animaduerſioq́ue: quam ſi tollas, cœtum & hominum ſocietatem perditum iri certum eſt. Quapropter Principatus poteſtas, & omnis magiſtratus iure ſibi gladium vendicat, publicosque, & priuatos honores exigit, tanquam præcepto diuino ſancitos, vt ſit piis & manſuetis non tantùm beneficio, ſed

Non ſine cauſa.

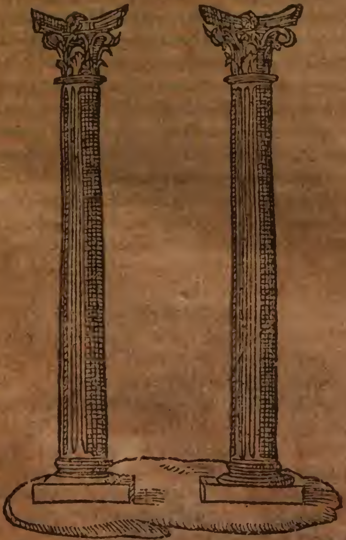
ſed etiam impiis & ſceleratis territamento.
Suſcipienda igitur Pauli Apoſtoli ſalutaris doctrina:

Rom.13. doctrina: *Vis autem* (inquit) *non timere poteſtatem? Bonum fac, & habebis laudem ex illa. Dei enim miniſter eſt tibi in bonum. Si autem malefeceris, time. Nõ enim ſine cauſa gladium portat. Dei miniſter eſt: vindex in iram ei qui malũ agit. Ideoq; neceſſitati ſubditi eſtote: non ſolum propter iram, ſed etiam propter conſcientiam. Ideo enim & tributa præſtatis. Miniſtri enim Dei ſunt, in hoc ipſum ſeruientes. Reddite ergo omnibus debita: cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui timorem, timorem: cui honorem, honorem.*

Plus oultre.

Id eſt, vlterius. Immortalis gloriæ Carolus Quintus Romanorum Imperator auſpiciis ſuis, & actis auctoritatem portendens, magnanimitatem ſuam, ac præſtantiam expreſſit Columnis duabus, quas Herculeas veteres nominarunt. Sunt autem promontoria duo ſeptingentis paſſibus ab inuicem diſtantia, alterum in Mauritania verſus Africam, cui nomen Abila: alterum in regni Granatici ora verſus Hiſpanos, cui Calpe nomen: per quorum interuallum ſubit latratus maris, quem Gibraltar, ſiue ſinum Seuillanum, aut Hiſpa-

Plus oultre.

Hiſpalenſem nuncupant. Fabulantur Poë-
tæ hoc angiportu quondam ſtetiſſe magnæ
molis

molis rupem iſthac maris ingreſſum prohibentem; qua Herculis viribus, beneficioque ſublata, iter Oceano factum eſſe, & ad tanti boni monimentum erectas ab illo duas columnas ferunt duabus his præcipuis orbis partibus, Africa & Europa. Enimvero vt ſtuduit diligens vetuſtas, monimentis, pyramidibus, ac fornicibus præclarè geſta, expeditionéſve ſuas ab obliuione vindicare (quemadmodum Alexandrum per militares expeditiones feciſſe ſcribunt) ſic ille profectionibus, expeditionibúſque modum illic ponens, Columnas memorabiles creditur erexiſſe. De quibus non planè conſtat, naturáne illic factæ ſint, an arte, aut vi ſtructæ. Verum eſt hoc quidem, ſtetiſſe illic fanum in quo ſacrificium obtuliſſe certò traditur Hannibal, dum bellum in Italiam pararet: vbi etiam columnas duas æreas fuiſſe certum eſt, altitudine vtramque VIII. cubitorum ſumma pulchritudine. Limes orbis vulgò dictus eſt: vltra quem nauigaſſe prius ferūt neminem vſq. ad Caroli quinti tempora, dum luſtratæ ab eo, ſuiſque, ac Luſitanorum claſſibus, repertæque ſunt fortunatæ Inſulæ ac variæ opulentæ gentes vſque in Orientis, & Occi-

& Occidentis partes, cuius rei gratia, & vt præſtantiam ac magnitudinem actorum in poſteros latè longeque teſtaretur Imperator, Symbolo hoc (*Plus oultre*, Quod Latinè *Vlterius* vertere queas) vſus eſt, ampliſſimam ſpem ſibi tribuens vltra penetrandi.

Imperium ſine fine dedi.

Primus orbis Monarchiam nactus Cæſar Auguſtus ac pacificus Imperator, Capricor- Suet.

pricorno ſidere natus, tanta hunc obſeruatione proſecutus eſt, vt pecuniam impreſſione Capricorni cudi fecerit: hoc modo fauſtum ác ſolemne præſagium fortunę ſuæ magna confidentia ſideri acceptum ferens. Reperias etiamnum aurea & argentea numiſmata capricornuta, pedibus complectentibus orbis ſphæram, in tergo vel copiæ cornu, vel Amaltheæ: quod poſterius in iis quæ ex auro conflata ſunt, conſpicitur, in argenteis verò, acceſſit clauus, ſiue gubernaculum nauale orbi ſphęrico, ſuperadditum. Habet autem vtrumque inſcriptionem hanc: AVGVSTVS.

Inex-

Inextricabilis error.

Sphynge monſtro, velut ſingulari, arcanóue Symbolo vſus eſt Auguſtus Cæſar Imperii ſuſcepti initio, ſignificaturus res Principis ſerias, grauioresq́ue cauſſas, & deliberationes non eſſe plebi committendas. Cuius generis præſertim ſunt ſacræ, & diuinæ, ne imminuta auctoritate, vileſcant. Eadem propemodum ratio mouit Aegyptios adpingere tẽplis ſuis Sphyngem. Eius generis duas Sphynges nactus erat Auguſtus (teſte Plinio) inter maternos ánnulos, Cælius, Plin. arte ſic effigiatos ac perſimiles, vt alter ab

altero nõ poſſet vllo pacto diſtingui. Quorum altero, vice ſigilli, bellis inteſtinis, acta edictáve abſentis, ab neceſſariis conſignabantur, æſtimato ſimul tẽporis cauſarúmve
Dion. ſtatu. Affirmat Dion ab Auguſto, Attica expeditione occupato, factam Agrippæ, ac Mæcenati, præcipuis rerum Romanorum adminiſtratoribus poteſtatem reſignandarum tabellarum, priuſquam in Senatum perferrentur. Quapropter ab Auguſto ſigillum acceperant, Sphyngis imaginem referens. Non fuit tamen à ſcommatibus carẽs
Pliu. libera (ſcribente Plinio) propter ænigmata, quæ Sphynx proferebat: nato ſubinde prouerbio & calumnia: Mirum non videri,
Sueton. ſi Sphynx, adferret ænigmata. Itaque Auguſtus iocos euitans, ab ſuſpectæ & ingratæ conſignationis modo abſtinuit: Sigillo in Alexandri Magni effigiem commutato. Tandem propria, ac genuina ſua imagine ſigillauit. Quo genere deinceps Tiberius, Caligula, Claudius Cæſar, Domitianus, cæterique ordine Cæſares vſi ſunt.

Secu-

Securitas altera.

Ferrea crate, cuius officium intra propugnaecula, & in arcium oppidorumque portis valet, pro ſymbolari prouerbio vſus eſt Angelorum VIII. Rex Henricus. Eiuſmodi ad portas militare obſtaculum Romæ factum fuiſſe ſcribit Appianus, Res Roman. ciuili diſſidio vrgente, eâ Imperium ſibi vendicans Sylla Carbonianam turbam repreſſit, cùm per portam Collinam irrumpere conaretur. laxatis enim inſidiatiis raſtris eorum lapſu Senatores nonnulli, & qui ſe Carbonianæ factioni inſeruerant, oppreſſi ſunt.

Appian.

Dede-

Dederitne viam caſúue,
Deúſue.

Lotharingiæ familiæ celebritatē & præſtātiam teſtantur monimēta virtutis auitæ, tres nimirum alites ſagitta transfixi, quam iaculatus eſt Bulloniēſis ille Godefridus in turrim Danidicam, oſtenſa ſignis militaribus per obſidionem Hieroſolymanam: pręſagium ſanè Chron. Lothar.

indicans celſitudinem auctoritatemq. Regiæ ſuæ dignitatis, ac Hieroſolymitanę creationis. Teſtantur Lotharingici Duces hoc Symbolo transfixorum alituum inſigniti, in ſuis enim & publicis numiſmatibus in hunc vſque diem religioſè id reſeruant.

Fortitudo eius Rhodum tenuit.

Equeſt

Equeſtri Ordini Annūntiatorio ab ſe inſtituto magnificum nomen, ex ſuo fecit Amatus Vertius Comes v. Sabaudię. Quem inſigniri voluit aureo torque: nodis (quos ab amoribus nuncupant) ſubtilibus & arte implexis, quatuorque literariis characteribus æquè diſtanter interſertis, adpenſaque imagine & hiſtoria Annuntiationis ab Angelo Virgini matri facta. Characteres autē ſuperſcriptum elogium etiam deſignant, & magnitudinem gloriæ Amato primo Comiti partæ, ac cæteris ordine deinceps Succeſſoribus Sabaudię, dum enim claſſe Rhodum peteret, ſuppetias aduerſus Chriſtiani nominis hoſtes laturus, de Rhodia & Equeſtri religione bene meritus eſt. Deſignatus etiam eius Ordinis & prǽſidiorum Imperator, adminiſtrationem Rhodianæ militiæ ſuſcepit & in poſteros heredes tranſmiſit, arcem Acrēſem obſidione liberauit, ac ſublato periculi, & tyrānidis metu, Rhodianis alacritatem, libertatemq́. peperit. Igitur & auctor ipſe Comes in eum Equeſtrem Catalogum ſe primum nuncupans alios quatuordecim commemorauit, quos eiuſmodi torque aureo nobilitaret. Sunt autem hi: Chron. Sabaud.

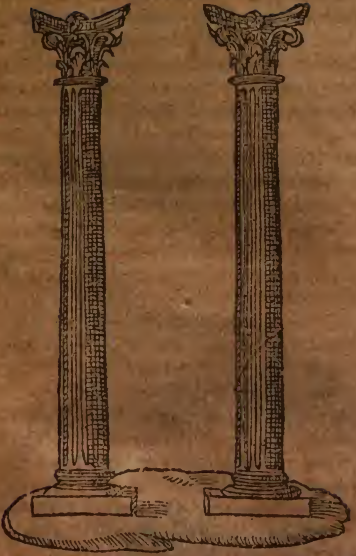
Comes Vertius.

Rom.13. doctrina: *Vis autem* (inquit) *non timere poteſtatem? Bonum fac, & habebis laudem ex illa. Dei enim miniſter eſt tibi in bonum. Si autem malefeceris, time. Nō enim ſine cauſa gladium portat. Dei miniſter eſt: vindex in iram ei qui malū agit. Ideoq; neceſſitati ſubditi eſtote: non ſolum propter iram, ſed etiam propter conſcientiam. Ideo enim & tributa præſtatis. Miniſtri enim Dei ſunt, in hoc ipſum ſeruientes. Reddite ergo omnibus debita: cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui timorem, timorem: cui honorem, honorem.*

Plus oultre.

Id eſt, vlterius. Immortalis gloriæ Carolus Quintus Romanorum Imperator auſpiciis ſuis, & actis auctoritatem portendens, magnanimitatem ſuam, ac præſtantiam expreſſit Columnis duabus, quas Herculeas veteres nominarunt. Sunt autem promontoria duo ſeptingentis paſſibus ab inuicem diſtantia, alterum in Mauritania verſus Africam, cui nomen Abila: alterum in regni Granatici ora verſus Hiſpanos, cui Calpe nomen: per quorum interuallum ſubit latratus maris, quem Gibraltar, ſiue ſinum Seuillanum, aut Hiſpa-

Plus oultre.

Hiſpalenſem nuncupant. Fabulantur Poëtæ hoc angiportu quondam ſtetiſſe magnæ molis

molis rupem iſthac maris ingreſſum prohibentem;qua Herculis viribus, beneficioque ſublata, iter Oceano factum eſſe, & ad tanti boni monimentum erectas ab illo duas columnas ferunt duabus his præcipuis orbis partibus, Africa & Europa. Enimvero vt ſtuduit diligens vetuſtas, monimentis, pyramidibus, ac fornicibus præclarè geſta, expeditionéſve ſuas ab obliuione vindicare (quemadmodum Alexandrum per militares expeditiones feciſſe ſcribunt) ſic ille profectionibus, expeditionibúſque modum illic ponens, Columnas memorabiles creditur erexiſſe. De quibus non planè conſtat, naturáné illic factæ ſint, an arte, aut vi ſtructæ. Verum eſt hoc quidem, ſtetiſſe illic fanum in quo ſacrificium obtuliſſe certò traditur Hannibal, dum bellum in Italiam pararet: vbi etiam columnas duas æreas fuiſſe certum eſt, altitudine vtramque VIII. cubitorum ſumma pulchritudine. Limes orbis vulgò dictus eſt: vltra quem nauigaſſe prius ferũt neminem vſq. ad Caroli quinti tempora, dum luſtratæ ab eo, ſuiſque, ac Luſitanorum claſſibus, repertæque ſunt fortunatæ Inſulæ ac variæ opulentæ gentes vſque in Orientis,
& Occi-

cidentis partes, cuius rei gratia, & vt
antiam ac magnitudinem actorum in
ros latè longeq́ue teſtaretur Impera-
ymbolo hoc (*Plus oultre*, Quod La.
Vlterius vertere queas) vſus eſt, am-
mam ſpem ſibi tribuens vltra pene-
i.

Imperium ſine fine dedi.

rimus orbis Monarchiam nactus Cæ Suet.
uguſtus ac pacificus Imperator, Ca-

C pricor-

Inextricabilis error.

Sphynge monſtro, velut ſingulari, arcaóue Symbolo vſus eſt Auguſtus Cæſar mperii ſuſcepti initio, ſignificaturus res rincipis ſerias, grauioresque cauſſas, & deiberationes non eſſe plebi committendas. Cuius generis præſertim ſunt ſacræ, & diinæ, ne imminuta auctoritate vileſcant. Eadem propemodum ratio mouit Aegyptios adpingere têplis ſuis Sphyngem. Eius generis duas Sphynges nactus erat Auguſtus (teſte Plinio) inter maternos ánnulos, arte ſic effigiatos ac perſimiles, vt alter ab Cælius, Plin.

altero nō poſſet vllo pacto diſtingui. Quorum altero, vice ſigilli, bellis inteſtinis, acta edictáve abſentis, ab neceſſariis conſignabantur, æſtimato ſimul tēporis cauſarúmve

Dion. ſtatu. Affirmat Dion ab Auguſto, Attica expeditione occupato, factam Agrippæ, ac Mæcenati, præcipuis rerum Romanorum adminiſtratoribus poteſtatem reſignandarum tabellarum, priuſquam in Senatum perferrentur. Quapropter ab Auguſto ſigillum acceperant, Sphyngis imaginem referens. Non fuit tamen à ſcommatibus cares

Plin. libera (ſcribente Plinio) propter ænigmata, quæ Sphynx proferebat: nato ſubinde prouerbio & calumnia. Mirum non videri,

Sueton. ſi Sphynx, adferret ænigmata. Itaque Auguſtus iocos euitans, ab ſuſpectæ & ingratæ conſignationis modo abſtinuit: Sigillo in Alexandri Magni effigiem commutato. Tandem propria, ac genuina ſua imagine ſigillauit. Quo genere deinceps Tiberius, Caligula, Claudius Cæſar, Domitianus, cæterique ordine Cæſares vſi ſunt.

Securitas altera.

Ferrea crate, cuius officium intra propugnacula, & in arcium oppidorumque portis valet, pro ſymbolari prouerbio vſus eſt Angelorum VIII. Rex Henricus. Eiuſmodi ad portas militare obſtaculum Romæ factum fuiſſe ſcribit Appianus, Res Roman. ciuili diſſidio vrgente, eâ Imperium ſibi vendicans Sylla Carbonianam turbam repreſſit, cùm per portam Collinam irrumpere conaretur. laxatis enim inſidiariis raſtris eorum lapſu Senatores nonnulli, & qui ſe Carbonianæ factioni inſeruierant, oppreſſi ſunt.

Appian.

Dede-

Dederítne viam caſúsue,
Deúsue.

Lotharingiæ familiæ celebritatẽ & præſtãtiam teſtantur monimẽta virtutis auitæ, tres nimirum alites ſagitta transfixi, quam iaculatus eſt Bulloniẽſis ille Godefridus in turrim Dauidicam, oſtenſa ſignis militaribus per obſidionem Hieroſolymanam: pręſagium ſanè indi- Chron. Lothar.

indicans celſitudinem auctoritatemq. Regiæ ſuæ dignitatis, ac Hieroſolymitanę creationis. Teſtantur Lotharingici Duces hoc Symbolo transfixorum alituum inſigniti, in ſuis enim & publicis numiſmatibus in hunc vſque diem religioſè id reſeruant.

Fortitudo eius Rhodum tenuit.

Equeſtri

Equeſtri Ordini Annuntiatorio ab ſe inſtituto magnificum nomen, ex ſuo fecit matus Vertius Comes v. Sabaudię. Quem inſigniri voluit aureo torque: nodis (quos ab amoribus nuncupant) ſubtilibus & arte implexis, quatuorque literariis characteribus æquè diſtanter interſertis, adpenſaque imagine & hiſtoria Annuntiationis ab Angelo Virgini matri facta: Characteres autē ſuperſcriptum elogium etiam deſignant, & magnitudinem gloriæ Amato primo Comiti partæ, ac cæteris ordine deinceps Succeſſoribus Sabaudię, dum enim claſſe Rhodum peteret, ſuppetias aduerſus Chriſtiani nominis hoſtes laturus, de Rhodia & Equeſtri religione bene meritus eſt. Deſignatus etiam eius Ordinis & pręſidiorum Imperator, adminiſtrationem Rhodianæ militiæ ſuſcepit & in poſteros heredes tranſmiſit, arcem Aerēſem obſidione liberauit, ac ſublato periculi, & tyrānidis metu, Rhodianis alacritatem, libertatemq. peperit. Igitur & auctor ipſe Comes in eum Equeſtrem Catalogum ſe primum nuncupans alios quatuordecim commemorauit, quos eiuſmodi torque aureo nobilitaret. Sunt autem hi: Chron. Sabaud.

Comes Vertius.

C 5 *Ama-*

Amatus Geneuenſium Comes.
Antonius Belliiecenſis Dominus.
Hugo Chalonius, Arlaici Dominus.
Amatus Geneuenſis.
Iohan. Viennenſis, Galliarum Admiralla.
Guillielmus Granſonius.
Guillielmus Chalamonius.
Rolandus Veyſſius Borbonienſis.
Stephanus Nothus Baumenſis.
Gaſpar Monmerius.
Barlus Foraſſius.
Thennardus Menthonius.
Amatus Bonnardus.
Richardus Muſardus Anglus.

Non

Non inferiora ſecutus.

Solomae

Solemne fuit ac pium, Margaretæ Illu-
ſtriſſ. Nauarrorum Reginæ floris Calthæ
Symbolum: Cuius coloris tanta cum Sole
ſimilitudo eſt, quanta vix alij rei vlli: nam
quoquo verſum illum adcomitatur, atque
per ortum & occaſum, pro eiuſdem aſcenſu
& declinatione pandit & contrahit florem.
Porrò non temerè proprium hoc ſibi Sym-
bolum adſcripſit Princeps piiſſima, vt eui-
denter exprimeret, ſe cogitatus ſuos omnes,
affectus & vota, actaque omnia, cæleſti &
ſublimi illi Soli iuſtitiæ Deo omnipot. ſoli
ſapienti, æterno, accepta referre: vtpote cæ-
leſtia toto pectore meditans.

Antè

Antè ferit quàm flamma micet.

Philippus Burgundiæ Dux, hoc Symbo-
o vſus eſt: igniario è ſilice ignem eliciente:
quod notauit difficultatem commiſſorum
nter ſe bello Principum potentiorum: quo
it vt alter tandem ab altero abſumatur, ſter-
atur; & in perniciem pertrahatur. Cui
oniuncta accedit ingens calamitas, iactu-
a grauior, & periculorum colluuies hinc
lincgraſſantium.

Pretium

Pretium non vile laborum,

Paul. Aemil. Anno poſt Chriſtum natum 1429. Senatus Equeſtris Ordinis ab eodem Philippo Burgundiorum Duce initium ſumſit, à donatione aurei Velleris, magnificum nomen ſortitus:

ſortitus:adſciuitq́ue adeo hic Dux in numerum ampliſſimæ, ac nobiliſſimæ ſocietatis 24. intemeratæ fidei Heroas, ſingulos inſigniés ſplendore aurei torquis, in quo oſtenditur, igniarij illius, multiplicati tota torque, & ſilicis Symbolum, velluſque aureum in pectus excurrens: imitatus iſthic (vt putatur) Iaſonis claſſicam expeditionem in Colchos, hac veluti obſeruatione ſectandę virtutis, ac pietatis: cuius tam ſtudioſus Princeps fuiſſe ſcribitur, vt Boni cognomen meruerit; eximiaſque benigni ingenij laudes: quarum ſeriem Epitaphium eiuſdem, ipſius donati velleris inuentionem apertam faciens, explicat in hunc modum:

Pour maintenir l'egliſe, qui eſt de Dieu maiſon,
I'ay mis ſus le noble Ordre qu'on nomme la (toiſon.

Quod itidem Latino diſticho vtcumque vertere poſſis in hunc modum:

Tuta à nobilibus quò Eccleſia firmior eſſet,
Nobilis inuentus Velleris Ordo mihi eſt.

Admiſſi ſunt autem in album iſtorum torquatorum poſt Ducem auctorem omnium primi:

Guilielmus Viennenſis S. Georgij Dom.
Renatus Pottius, Rupenſis Dom.

Domi-

Dominus Remblaus.
Dominus Montis acuti.
Rolandus Huquerquius.
Antonius Vergius, Dammartini Comes.
Dauid Brimeus, D. Lignienſis.
Hugo Laneius, Sanctorum Dom.
Iohannes Cominij Dom.
Antonius Tholongeonius, Burgundiæ Marſcallus.
Petrus Luxenburgicus, Comes Conuerſanus.
Iohan. Tremollanus, Ionuellæ Dom.
Iohan. Luxenburgius, Belreuuderij Dom.
Gilbertus Laneius, D. Villeruallenſis.
Iohan. Villerſius, D. Iſleadami.
Antonius Croij & Renthij Dom.
Florimundus Brimeus, Maſsicuriæ Dom.
Robertus Maminarum Dom.
Iacobus Brimeus, D. Grignienſis.
Balduinus Laneius, D. Molombaſius.
Petrus Banfremontanus, Charnij Dom.
Philippus Teruantij Dom.
Iohan Crequius.
Iohan. Croius, Turonij, ad Matronam Dom.

Flam-

Flammeſcit vterque.

Colliſa in ſeſe duriùs duo laurea bacula, ignem concuſſu reddunt, ſi Plinio creditur. Idem facere leonis oſſa, plerique autumant.

Sic & concurſu potentiorum certum eſt oriri grauius periculum: vt verum ſit vulgi iactatum prouerbium: Dura duris non quadrare in opere ſartorio. Huius Symboli deſcriptio ad S. Andreæ quam dicunt crucem pertinet, qua & domus Burgundica ſignis militaribus prodiens ſolebat in aciem venire. tametſi interpretationem non per omnia ſimilem recipiant.

Sara

Sarà chi tocca.

Id eſt, Eius erit quem cõtinget.

Formidabilem ac præſente periculo plenam eſſe Principis iram admonitus diſce ab exemplo ignitæ cllæ, quæ in turbam ſi ruat, abſque nocumẽto ruere nequit. Symbolo hoc videmus olim Iohan. Borbonium Ducem vſum pleriſque in locis ſui ſolii Borbonici, & Eleutheropoleos, ſeu Villæfrancæ Beauioloiæ.

Nil penna, ſed vſus.

Greg. Videas Struthiocamelum, ſiue ſtruthionem ſtupendo apparatu, plumarum oſtẽtatione, volatum mirum conari, nec eo quidquam altius à ſolo leuari. Facit quod hypocritis proprium eſt, quibus ſplendida foris, ac turgens religionis ſanctimonia, verùm præter ſimulationem ſi vltrà ſcruteris, deliteſcunt intus & ex aduerſo mendacia.

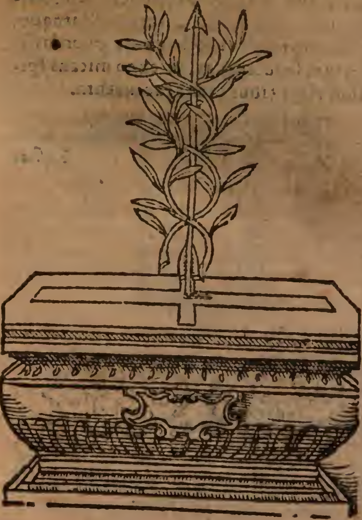
Humen-

Humentia ſiccis.

De iis qui prouerbio ignem & aquam circumferre dicuntur intelligi poteſt, Galeatij Vicecomitis II. Mediolanenſium Ducis Symbolum: quod is vſurpare ſolebat. Titio ſeu Sudes erat ardens, vaſculis duobus ſuſque deq́. aqua repletis. Aliam etiam interpretationem (ſi altius cogitemus) admittat animi ſcilicet paſſiones in homine (cæleſti beneficio) ductu rationis extingui. Super hæc & eo ipſo Ducis illius magnanimitas ſignificatur, vt qui Flandrum quendam illuſtrem, qui prior eodem vtebatur Emblemate, monomachia glorioſè ſuperarit, ac propterea hoc illius Symbolum pro victoriæ monimento, victoque ex hoſte trophæo ſibi vendicauit.

Sola viuit in illo.

Summæ pietatis Heroina, Diana Picta-
nienſis, Illuſtriſſima Valentinarum Duciſſa,

firmam de reſurrectione mortuorum ſpem habens, quæ fit morte in alterius vitæ commigratione, cæleſtum conſideratione animum ſubinde paſcebat. Veriſimile itaque, eam hoc exemplo affectus pios oſtendiſſe. Eſt enim ſepulchrum, & ex eo micans ſpiculum virentibus ramis exornatum.

Reſtat

Reſtat ex victore Orientis.

Saladinus Sultanus Babyloniæ, & Damaſci, Ægyptique Rex, regnante in Galliis Philippo Auguſto, moriturus Aſcalone, ſtatuit, vt interius induſium ſtatim à morte per Aſcalonem ciuitatem ab Oeconomo ſuo lãcea per medium transfixa circumferretur, præcone altùm exclamãte: Hiſt. Eng. Monſtreleti.

Qui modò flectebat validas Orientis habenas,
Mortuus hoc tãtùm in Tartara nigra tulit.

Certiſſimum monimẽtum hoc ſit potentiſſimo cuique, omnia morte auferri, nudumq́. è viuis migrare, nõ ſecus atq. inopem & viliſſimum quemque.

Auctor ego audendi.

Enſis flammeus, quo ſymbolo vſus eſt Carolus Borbonius Cardinalis ſub titulo D. Andreæ, ſignificat verum gladium Præfectorum Eccleſiæ. Spiritusque ſancti qui gladius (teſte Paullo) eſt verbum Dei.

Non qua ſuper terram.

Alimentum ſpiritus panis eſt cæleſtis, ſeu Sacramentum corporis & ſanguinis Chriſti, ſub typo mannę pręſignatum: quod in cibum Iſraëlitarum olim è cælo demiſſum eſt. Symbolum hoc à Reuerendiſſimo D. Cardinale Turnonio vſurpatur. Exod.16.

Ab inſomni non cuſtodita Dracone.

Nequidquam aduigilante dracone Hercules ab Horto Heſperidum rapuit aurea mala: Quibus virtutes paſſim, & clara facinora intelliguntur. Quo Emblemate vtitur R. D. Cardinal. Ferrarienſis.

Non

Non quàm diu, ſed quàm bene.

Cultrum Philoſophicum à D. Thoma Aquinate plerique aſſerúnt fuiſſe fabrefa-ctum, ſed diuturna aſtrorum obſeruatione, talem confectum vi ſiderum, vt incudem per medium ſecaret. Arguendum ex hoc, non eſſe rebus ritè perficiendis ſpectandam temporis moram, dummodo ad amuſſim omnia tranſacta ſint. Vnde Suetonius Augustum Cæſarem dixiſſe ſcribit:

Sat citò, ſi ſat bene. Suet.

Qua Proceres abiere pij.

4.Reg.2. Prophetam Heliam corpore & anima igneo curru per æthera ſublatum legimus: eadem metaphora veri adoratores in ſpiritu ac feruenti meditatione cælos vſque ſurſum conſcendunt. Quo fit, vt credamus pia pectora ampliſſimis, diuiniſq. ſolatiis ditari,

& re-

& recreari. Alludit & Ouidius eô, Pythagoræ mentionem faciens in hæc verba:

Mente deos adiit, & quæ natura negarat
Viſibus humanis, oculis ea pectoris hauſit.
Hoc Latio reſtare canunt.

Laureolis quondam & corollis virgarumque faſcib. inſtructi quidam Romanos Conſules anteibant haſtati, hoc ſpectaculo ſignificantes triumphos nobiliſſimæ Italię, & vniuerſum orbis imperium, ac Romanos laudem & ſummam dignitatem conciliaſſe ſibi ſumma prudentia, & cōcordia, & amore erga Rempub. At vero quæ ſpectantur vincula, & cathenæ, haſtarum libertatem coërcentes, ſignificant, ſeruitutem & captiuitatem, quibus exinde ſeditionum ac factionum maleficio turpiter vſque in hunc diem labefactatur Italia.

Arbi-

Arbitrij mihi iura mei.

Priſcis Alanis & Burgundionibus, necnon Suevis (teſte Methodio) mos fuit ſignis militaribus præferre felem animal carceris impatientiſſimum. Quo Symbolo arbitrij, ac libertatis appetentiam ſuam inſinuabant. Method.

Mihi terra lacúſque.

Dion. Imperatori Auguſto tanta fuit Mæcenatis auctoritas, vt illi maris terræque gubernacula committeret. Quamobrem hic pro ſuo Emblemate ranam figurabat. Niſi forſitan aliàs id in Syriphiar. ranarũ quæ, Plinio auctore, mutæ ſunt, ſignificationem faceret. Hoc enim pacto tutum, velatumque ſecretum, ac fida taciturnitas repreſentari poteſt. Quæ virtus ipſi adeo Mœcenati familiaris fuit, vt hunc eo nomine Auguſtus ipſe non parum veneraretur: non minus einſdem aduerſus inuidioſa ſcommata odium admirans.

Plin. Eutrop.

ΦΩΣ.

ΦΩΣ ΦΕΡΟΙ ΗΔΕ ΓΑΛΗΝΗΝ.

Id eſt. Fa lux ſere nitatem adfert.

Sereniſſima Francorum Regina Catharina Iridem cæleſtem, certiſſimum ſplendidæ ſerenitatis, ac tranquillæ pacis ſignum pro Symbolo vſurpat.

Vltorem vlciſcitur vltor.

Froſſard. Carolus VI. Galliarum Rex dum animo indulget ſuo in vlciſcēda Oliuerij Cliſſonij Conne-

Conneſtabilis ſui cauſa aduerſus Petrum Craonium, infauſtum ex omine finem conſecutus eſt. Quod & vſu uenire certum eſt iis qui præcipiti libidine in vltiones procliuiores ſunt, præſertim in cauſſis aliorum. Inſtruxerat is exercitum in Britonum prouinciam, de Duce pœnas ſumpturus, quod Craonianæ cauſſæ patrocinaretur. Faciente igitur illo iter per ſaltum Manſenſium, ſiue Cænomanorum, occurrit ſub medium duarum arborũ vir quidam incognitus, paupertatem præ ſe ferens, arreptumque camo Regium equũ, Regemq. ſiſtit, ſic locutus apertè: Ah Rex, vltra ne pergito, ſed potiùs redito: es enim à tuis venditus. Quæ res ſupra modum Regem ipſum territauit, atq. adeò commouit, vt metu totus expalluerit, horroreq. infremuerit: huc etiam eo malorum accedente, quòd vehementer adhuc iuuenis ac rerum imperitus eſſet, valetudinarioque, & febrili corpore. At verò exercitus Præfecti, confirmãtes Regis dubiam ſententiam, audentiùs pergebant. Egreſſos memoratam ſiluam ſequebantur æſtuantes Regii pueri duo, quorũ alter caſſidem Regiam, haſtam alter militarem manu gerebat. Hoc autem dormitante, in caput illius qui caſſidem ferebat,

rebat, Regia lãcea excidit. Eo ſtrepitu Rex, ac ſpectro hominis illius ignoti adhuc perturbatus, fremebundus ſubſiliit, ac furenti ſimilis enſem vibrat, nulloq. ſuorũ ordine, rationéue habita, velut inter medios hoſtes feriens erumpit in hæc verba: agite, agite. perdite proditores. Regiis pueris fuga ſibi conſulentibus, ſenſit vim tragœdiæ Regis frater, Aurelianorum Dux, nõ procul à Regio latere ſubequitãs, quẽ ipſe Rex ſummo impetu, ac vibrato mucrone, ſic aggreſſus eſt, vt niſi Ducem celeritas fugiendo liberaſſet, de vita periclitaretur. Tandem labore fatigatus Rex, equusq. ad ingentes concurſiones fatiſcẽs ab equite quodam ſiſtitur, & ad Cænomanos leniùs reducitur, animo vſque adeô conſternatus, vt valetudinẽ deſperatam præ ſe ferret. Quo factũ eſt, vt ea militaris inchoata expeditio ceſſaret, exercituſq. ſolueretur. Poſtquam verò in Regiam venit, factus eſt Rex ſolito debilior, adeoq. in poſterũ intermittenti recurrentiq. phreneſi obnoxius, vt ea res miſerabilis admodũ fuerit, & ex ea infelici expeditione magnum certè infortunium acceſſerit ipſi regno, quod vel in hunc vſque diem perſentiſcit vulnera ſeu veſtigia tantę calamitatis.

Colli-

Colligauit nemo.

Exſtat etiamnum ærea moneta Auguſto Cæſari inſcripta, in cuius altera parte typus eſt Crocodili palmæ arbori adligati, addito

Prouerbio: *Col.nem.*id eſt,*Colligauit nemo.* Quo Symbolo indicare Cæſar voluit, neminẽ ante ipſum de victa Aegypto triumphaſſe. Quippe Aegyptum refert Crocodilus ſolus in flumine Nilo (cuius exundatione Aegyptus fœcundatur) repertus. Præterea verò impoſitus palmis eſt Crocodilus, quo ſpectatores admonitos faciat,per Aegyptum ab Auguſto pio Principe triumphos ductos, cuius victoria & pace parta, velut pluuiali ſolatio,& beneficio recreari Aegyptum portendit. Denique Augúſtum aduersùs Antonium & Cleopatram clarum præualuiſſe hoc Symbolum ſignificat.

Latet

Latet anguis in herba.

Dũ legimus flores, & humi naſcẽtia fraga, tam accuratè à colubro nobis cauẽdum eſt, quã is facilè nos mortifero veneno ſuo perimere poteſt. Sic & ſpecioſis ac plauſibilibus

auctoribus libríſue legendis vigilandum; ne in abſurdas aut minùs æquas ſententias, opinionéſue incurrentes, animorum iacturam faciamus.

Labuntur nitidis, ſcabriſq; tenacius hærent.

Vt mu-

Vt muſcæ à læuibus locis veluti ſpeculis delabuntur, aſperis & cauis inſidēt: ſic proſpero rerū ſtatu facillimè excidere ſolemus, cùm in aduerſis nos vtcunque ſuſtineamus, Plutarc.

Te ſtante virebo.

Reuo.

Reuerendiſſimo Cardinale Lotharingo Cluniacenſem Abbatiam ſuam nouiſſimè ingreſſuro pro cœnobij valuis erectum erat ipſius Emblema, videlicet, Pyramis in ſummo apice nouilunium oſtentans, & ab imo ad ſummum vſque viridanti hedera cincta, ac ſubſequentibus his Gallicis verſiculis circumſculptis adornata:

Quel Memphion miracle ſe hauſſant,
Porte du ciel l'argentine lumiere,
Laquelle va (tant qu'elle ſoit entiere
En ſa rondeur) touſiours, touſiours croiſſant?

Quel ſacre ſaint Lierre grauiſſant
Iuſqu'au plus haut de cette cime fiere,
De ſon apui (ô nouuelle maniere!)
Se fait l'apui, plus en plus verdiſſant?

Soit nótre Roi la grande Pyramide,
Dont la hauteur en ſa force ſolide
Le terme au ciel plante de ſa victoire:
Prince Prelat, tu ſois le ſaint Lierre,
Qui ſaintement abandonnant la terre
De ton ſoutien vas ſoutenant la gloire.

Quos quidem Gallicos verſus vtcunq, Latinè ſic vertere liceat:

Hæ-

Heus, noua quæ Lector Memphitica pyramis iſthac, Ouid.
Cornua quæ Phœbes vertice clara gerit,
Phœbes continuo creſcit quæ tempore, donec
Nocte ſuum tota fundat ab orbe iubar?

Et ſacra quid ſibi vult hedera hæc ſerpenſq́; ligansq́;
Pyramidem, ſummum hanc culmen aduſque petens:
Illius & nixu fulcrum ſibi conſicit arctum,
(Mos nouus) & circum hanc vndique tota virens?

Pyramis hæc eſt Rex, qui Maieſtate verēdus,
Vel poſuit ſummo clara trophæa Polo:
Aſt hedera hæc ſacer Antiſtes, clariſſime Princeps,
Tu fueris iuſta cum ratione mihi:
Nam tua quæ virtus, planè mortalia linquēs,
Ipſius laudis ſuſtinet ipſa baſim.

Inter

Inter eclipſes ♛ *exorior.*

Prægrandis & magnificus ille crater aureus Delphini Regij, priſcum illum Apollinis corui craterem, quem inter lucida ſidera relatum Poëtę fabulãtur, mihi referre videtur. Ceterùm Inſcriptio ſeu additum Apophthegma ad felicem eius natalem trahi poteſt.

Talis quidem eſt interpretatio Paradini. Atqui ego ad paternã, quæ eſt: Donec totum impleat orbem, alludere voluiſſe putauerim.

Fidu-

Fiducia concors.

Exercitus Romani Im-
perij anteibant ſigna ex-
panſam palmam hoc typo
oſtentantia. Videas & hoc
paſſim tum in numiſmati-
bus antiquis, tum in illu-
ſtri eo antiquitatis moni-
mento. Deſignat igitur ſi-
gnum hoc vetus beneficium
ceu manum Concordiæ
cuius conſpicitur effigies,
mox ipſo limine Commen-
ariorum de Romanorum
Republic. quos Wolfgan-
us Lazius ſedulus vetuſta-
is indagator, Romano-
umque Regis Medicus, &
iſtoriographus in lucem
m recens edidit.

Scilic

Scilicet is Superis labor eſt.

Non

Non procul à valuis ædiũ Lacedæmonij Senatoris Leontychidæ, claui ſeſe olim ſerpens viuus circumuoluerat. Relatum hoc ad augures, ac diuinatores, prodigium eſſe apud Senatorem contẽdebant. Quibus ille ſic infit: Mihi profectò haudquaquam res prodigioſa videtur, ſi claui ſeſe ſinuoſus anguis implicuerit: ſed è contrario potiùs, ſi clauis ſerpenti ſeſe circumuoluerit, oſtentum' haud dubiè fuerit. Hoc lepido ioco prudẽtiſſimus Senator eorum ſtultæ illuſit ſuperſtitioni. Qua certè vel in hunc quoq. diem infecta eſt nimia vulgi credulitas circa nonnullas interdum res quæ caſu, etiam quamlibet naturali, modo tamen inſolito, oriuntur: cùm ſint, inquam, ſi propiùs exquirantur, naturæ planè conſentaneæ. Denique huiuſmodi ſuperſtitionibus adeſſe videtur aut præpoſterum iudicium, aut inconſtantia fidei: quæ humano captui, plerumq. deprauatis traditionibus talem corruptelam inducit.

[illegible] *Horrent commota moueri.*

☞ Exaſperati, fumantiſque vrſi ſæuitia, neutiquam eſt prouocanda: quemadmodum nec hominis ira perciti maléq. affecti; indignantiſque animus, à quo nil niſi periculoſum, & exitiale poſſit exſpectari, haudquaquam eſt iritandus.

Si ſciens

Si ſciens fallo.

Populus Rom. poſitis armis, pacem factu-rus cum hoſte, ſolemnem, eamq́ue firmam his cæremoniis ſtatuebat, vt is penes quem facta fuerat cum hoſte tranſigendi poteſtas, ſuem ſilice, ſaxóue feriret, proferens hanc ſententiam: Fl. Blōd.

Quod porco huic contingit, contingat mihi ſi ſciens fallo.

Prouerbio: *Col. nem.* id eſt, *Colligauit nemo.* Quo Symbolo indicare Cæſar voluit, neminē ante ipſum de victa Aegypto triumphaſſe. Quippe Aegyptum refert Crocodilus ſolus in flumine Nilo (cuius exundatione Aegyptus fœcundātur) repertus. Præterea verò impoſitus palmis eſt Crocodilus, quo ſpectatores admonitos faciat, per Aegyptum ab Auguſto pio Principe triumphos ductos, cuius victoria & pace parta, velut pluuiali ſolatio, & beneficio recreari Aegyptum portendit. Denique Augúſtum aduersùs Antonium & Cleopatram clarum præualuiſſe hoc Symbolum ſignificat.

Latet

Latet anguis in herba.

Dũ legimus flores, & humi naſcẽtia fraga, tam accuratè à colobro nobis cauẽdum eſt, quã is facilè nos mortifero veneno ſuo perimere poteſt. Sic & ſpecioſis ac plauſibilibus

auctoribus libríſue legendis vigilandum; ne in abſurdas aut minùs æquas ſententias, opinionéſue incurrentes, animorum iacturam faciamus.

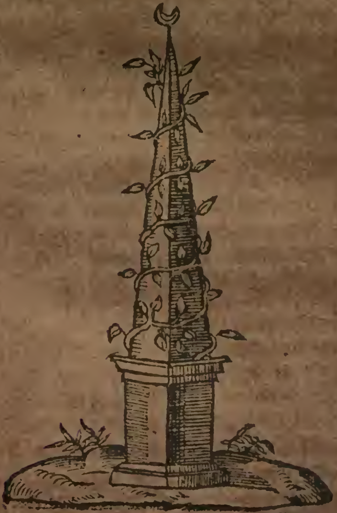
Labuntur nitidis, ſcabriſq; tenacius harent.

Vt mu-

Vt muſcæ à læuibus locis veluti ſpeculis delabuntur, aſperis & cauis inſidẽt: ſic proſpero rerũ ſtatu facillimè excidere ſolemus, cùm in aduerſis nos vtcunque ſuſtineamus, Plutarc.

Te ſtante virebo.

Reuerendiſſimo Cardinale Lotharingo Cluniacenſem Abbatiam ſuam nouiſſimè ingreſſuro pro cœnobij valuis erectum erat ipſius Emblema, videlicet, Pyramis in ſummo apice nouilunium oſtentans, & ab imo ad ſummum vſque viridanti hedera cincta, ac ſubſequentibus his Gallicis verſiculis circumſculptis adornata:

Quel Memphien miracle ſe hauſſant,
Porte du ciel l'argentine lumiere,
Laquelle va (tant qu'elle ſoit entiere
En ſa rondeur) touſiours, touſiours creiſſant?

Quel ſacre ſaint Lierre grauiſſant
Iuſqu'au plus haut de cette cime fiere,
De ſon apui (ô nouuelle maniere!)
Se fait l'apui, plus en plus verdiſſant?

Soit nôtre Roi la grande Pyramide,
Dont la hauteur en ſa force ſolide
Le terme au ciel plante de ſa victoire:
Prince Prelat, tu ſois le ſaint Lierre,
Qui ſaintement abandonnant la terre
De ton ſoutien vas ſoutenant la gloire.

Quos quidem Gallicos verſus vtcunq; Latinè ſic vertere liceat:

Heu

Heus, noua quæ Lector Memphitica pyramis isthæc, Ouid.
Cornua quæ Phœbes vertice clara gerit,
Phœbes continuo creſcit quæ tempore, donec
Nocte ſuum tota fundat ab orbe iubar?

Et ſacra quid ſibi vult hedera hæc ſerpensq; ligansq;
Pyramidem, ſummum hanc culmen aduſque petens:
Illius & nixu fulcrum ſibi conficit arctum,
(Mos nouus) & circum hanc vndique tota virens?

Pyramis hæc eſt Rex, qui Maieſtate verēdus,
Vel poſuit ſummo clara trophæa Polo:
Aſt hedera hæc ſacer Antiſtes, clariſſime Princeps,
Tu fueris iuſta cum ratione mihi:
Nam tua quæ virtus, planè mortalia linquēs,
Ipſius laudis ſuſtinet ipſa baſim.

Inter

Inter eclipſes exorior.

Prægrandis & magnificus ille crater aureus Delphini Regiĳ, priſcum illum Apollinis corui craterem, quem inter lucida ſidera relatum Poëtę fabulãtur, mihi referre videtur. Ceterùm Inſcriptio ſeu additum Apophthegma ad felicem eius natalem trahi poteſt.

Talis quidem eſt interpretatio Paradini. Atqui ego ad paternã, quæ eſt: Donec totum impleat orbem, alludere voluiſſe putauerim.

Fidu-

Fiducia concors.

Exercitus Romani Imperij anteibant ſigna expanſam palmam hoc typo oſtentantia. Videas & hoc paſſim tum in numiſmatibus antiquis, tum in illuſtri eo antiquitatis monimento. Deſignat igitur ſignum hoc vetus beneficium ceu manum Concordiæ cuius conſpicitur effigies, mox ipſo limine Commentariorum de Romanorum Republic. quos Wolfgangus Lazius ſedulus vetuſtatis indagator, Romanorúmque Regis Medicus, & Hiſtoriographus in lucem iam recens edidit.

Scilicet is Superis labor eſt.

Non procul à valuis ædiũ Lacedæmonij Senatoris Leontychidæ, claui ſeſe olim ſerpens viuus circumuoluerat. Relatum hoc ad augures, ac diuinatores, prodigium eſſe apud Senatorem contẽdebant Quibus ille ſic infit: Mihi profectò haudquaquam res prodigioſa videtur, ſi claui ſeſe ſinuoſus anguis implicuerit: ſed è contrario potiùs, ſi clauis ſerpenti ſeſe circumuoluerit, oſtentum haud dubiè fuerit. Hoc lepido ioco prũdẽtiſſimus Senator eorum ſtultæ illuſit ſuperſtitioni. Qua certè vel in huncquoq. diem infecta eſt nimia vulgi credulitas circa nonnullas interdum resquæ caſu, etiam quamlibet naturali, modo tamen inſolito, oriuntur: cùm ſint, inquam, ſi propiùs exquirantur, naturæ planè conſentaneæ. Denique huiuſmodi ſuperſtitionibus adeſſe videtur aut præpoſterum iudicium, aut inconſtantia fidei: quæ humano captui plerumq. deprauatis traditionibus talem corruptelam induxit.

Horrent commota moueri.

☞ Exaſperati, fumantiſque vrſi ſæuitia, neutiquam eſt prouocanda: quemadmodum nec hominis ira perciti maléq. affecti; indignantiſque animus, à quo nil niſi periculoſum, & exitiale poſſit exſpectari, haudquaquam eſt iritandus.

Si ſcien:

Si ſciens fallo.

Populus Rom. poſitis armis, pacem facturus cum hoſte, ſolemnem, eamque firmam his cæremoniis ſtatuebat, vt is penes quem facta fuerat cum hoſte tranſigendi poteſtas, ſuem ſilice, ſaxóue feriret, proferens hanc ſententiam: Fl. Blōd.

Quod porco huic contingit, contingat mihi ſi ſciens fallo.

Inuitum fortuna fouet.

Strabo. Polycratis Samiorum Tyranni tanta fuit ſecundis rebus fortunæ arridentis cum perſeuerãtia ſucceſſus, vt eam vel minuere, vel immutare aliquando tentauerit: ſumtuoſiſſimo nimirum annulo in mare proiecto, Qui tamen ipſe in cuiuſdam à piſcatoribus capti piſcis ventre repertus eſt. Quod obſfactum Perſarum Satrapa Tyrannũ hunc poſtea interceptum, & apprehenſum ſuſpendi miſereq; ſtrangulari iuſſit. Sic blandimenta fortunæ (quæ mundus hîc paſſim pro felicitate ducit) nec certa nec conſtantia ſunt,

aut

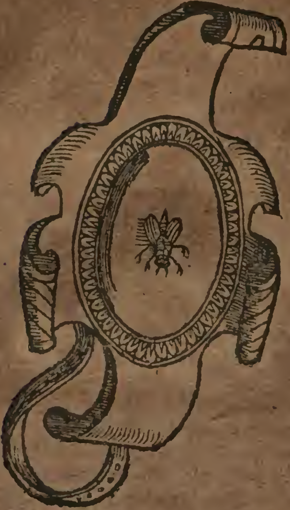
ſunt diu manſura: & quò fulgentiora apparent, eò ferè faciliùs, ac celeriùs, quemadmodum & natura fragilè vitrum, læduntur.

Ecquis emat tanti ſeſe dimittere?

Meminit Valerius Maximus Regis cuiuſdam, qui, cùm illi eſſet oblatum diadema, reſtitit pauliſper, priuſquam in caput poneret, & meditabundus in hæc verba prorupit: *O nobilem magis, quàm felicem pannũ, quem ſi quis penitus cognoſcat, quàm multis ſollicitudinibus, & periculis, & miſeriis ſit refertus, ne humi quidem iacentem tollere vellet.* Val.Max. lib.7.c.2

Comminus quo minus.

Lacedæmonius quidam olim à nonnullis ioco puſillanimitatis notatus, quòd in ſcuto depictã haberet muſcam, eamq́. vulgari non maiorẽ, quaſi hac indicatione pugnam ſubterfugeret, & inſtar muſcæ nollet ab hoſte palã videri, reſpondit: Quin imo ego comminus hoſtem excipio, & ſic adorior, vt quamuis puſillum ſit ſignum, poſſit vel ab hoſte cognoſci.

Transfundit paſta venenum.

Sunt quidam adeò deprauati, atq. natura contumelioſi, vt atrociſſ. quibuſq. virulentarum linguarũ percipiendis calumniis delectentur, quo poſtmodũ, ſi quẽquam ab iis inſectari cōtingat, eũ ipſum durius pungãt, atq., ſi poſſint quidẽ, mœrore ad necem adigant. Qua in re illi ipſi imitãtur veſpas, quę

ſerpentem auiditate ſumma depaſcentes, aculeos ſuos venenatiores, ac proinde accepta ex iis periculoſiora, lætalioraque vulnera efficiunt.

Celſa poteſtatis ſpecies.

In Pompei Magni ſigillo annulari (in quod Iulius Cæſar illo interemto ad ſe allatum incidens, amarius fleuit) Leonis enſem vibrantis cælata erat effigies, ſcribente Plutarcho, in arduæ forſitan & magnanimæ ſignum expeditionis. Plutarc.

Proſtibuli elegantia.

Sapiens noſter in Prouerb. ſuis comparat porco in roſtro annulum aureum geſtanti mulieris proſtitutæ decus. Pro. 11. Circulus aureus, &c.

Ardua deturbans vis animoſa quatit.

Ad difficiles res,&arduas ſuperandas,ſumma induſtria,labore, ac diligentia opus eſt: aquilæ videlicet exēplo, quæ dum ceruum adoritur,in eius cornua ſeſe coniicit & con-
Plin. quaſſat, puluereq́. (quem plumis ſuis prius ad hanc rem congerit) ita huius oculos opplet, vt tandem de rupe aliqua, vel montis altiſs. iugo ſeſe ipſe præcipitem det.

Vias

Vias tuas Domine, demonſtra mihi. Pſal. 24.

In quarta, ea triremi, quam Cæſari ad eius expeditionē TuneticeamAndreas Dorius, Imperii Admirallus fabricari iuſſit, radiantis ſideris, & vndequaque velut per gyrum ſagittis emicantis ſimulacrum erat, in continuam diuini ductus, & poteſtatis in hac expeditione implorandæ admonitionem.

Vnica

Vnica ſemper auis.

Quemadmodum Phœnix ſemper vnica,
Theoph. ſic optima quæque & pretioſiſſima ſunt inuentu difficillima. Vſa eſt hoc Symbolo Sereniſs. Heroina D. Helionora ab Auſtria, Franciſci Galliarum Regis vidua.

ΑΠΛΑΝΩΣ.

Id est. Non fallax.

Enſis bellicus Gallicus in armata manu cum adſcriptione Α Π Λ Α Ν Ω Σ hodie loco ſymboli domino Conneſtabili, fidem ſignificat.

Riens

Riens ne m'eſt plus.
Plus ne m'eſt riens.

Id eſt. Nil mihi præterea, Præterea mihi nil.

Valen-

Valentina Mediolanenſis, quondam Aurelianorum Duciſſa, habuit certè quo ſummam vitæ mœrore & lacrymis expleret: tum ob mariti Lodouici, Caroli VI. Regis fratris necem; tũ ob infortunatam illam eiuſdem Regis (cuius ſupra in Emblemate eius memini) phreneſim ſuis horis recurrentem, in qua cõſtitutus, ſuorum neminem, ac ne Reginam quidẽ vxorem propriã agnoſceret, præter hanc ipſam vnam Duciſſam Valẽtinam, quam hoc etiam morbo affectus ſororẽ appellabat. Vnde vulgò rumor ſparſus eſt Inſubrium Ducem, huius Valẽtinæ patrem ipſi Regi veneficium aliquod ſeu faſcinum propinari procuraſſe. Quã famã ſupra modũ grauatè tulit ipſa Valentina, atq. adeo, vt omnis ſolatij loco luctuumq. ſubleuaminis, clepſydrã irrigatoriã ſibi pro Symbolo vſurparit, ſuper cuius orificio addita erat S. literę forma, ſignificans fortaſſis de hac eadẽ Duciſſa hæc verba: *Solã ſæpe ſeſe ipſam ſollicitari, ſuſpirareq́;* vnà ſubiũctis his verbis: *Nil mihi præterea: Præterea mihi nil.* Quæ ipſa cum eo Emblemate pluribus locis in Bloſienſium Franciſcanorũ æde, tũ in ipſius Duciſſæ ſacello, in quo aheno tumulo inhumata iacet, tum eiuſdẽ ædis ipſius chori circumquaque veſtibulo deſcripta conſpiciuntur.

Pour

Pour un aultre non.

Id eſt. Nõ alteri

G

Remus

Remus ardens ac flammatus, Symbolum Gallici Admiralli Andreæ Lavalli fuit. Quod ſpectatur in ſuburbio oppidi Melunenſis. Eſtque feruentis & officioſi in Regem, patriamque zeli indicatio, præſertim verò in ſuſcepta per Oceanum nauali prouincia.

Fata viam inuenient.

Laby-

Labyrinthi Symbolum, quod Boiſdelphini Dominus Ambrunenſis Archiepiſcopus vſurpat, ſignificare forſitan poteſt, nos ad viam æternæ vitæ inueniendam à Dei gratia duci, ea ſanctorum illius præceptorum velut filum nobis ad manum exhibente. Quod ſemel arreptum perpetuò inſequentes, à periculoſis aberrationibus horrendum mundi huius anfractum diuertamus.

Quid non mortalia pectora cogis?

Cleopatra grauiter ferens, & indignans, Plin. M. Antonium toties amorum ſuorum periculum facere, quodam olim in conuiuio, ſiue quo huic de ſe in poſterum occaſionem præberet non amplius diffidendi, ſiue aliam ob cauſſam, voluptuosè admodum & priſco more delitiari cœpit: variis nimirum quorum erant veneno perlitæ frondes, florum corollis. E quibus capite geſtatis plexas, atq. contritas aliquot in eius pateram coniiciebat, illi perſuadés, vt ebiberet. Verumenimverò dum id facere tentaret, admota manu ſic infit: Ah anime mi Antoni, ego certè ea ſum, quæ, ſi abſque te viuere poſſem, tibi hoc ipſum, quod curioſis tuis tentamentis formidare videris, iuſtam nunc efficiendi cauſſam, & occaſionem habeo. Atque hinc quæ mulieris impudicæ audacia eſſe queat, cognoſcere eſt.

In ſibi-

In ſibilo aura tenuis.

Melancholiæ Muſica ex natura ſua inimica eſt, atq. hinc furorem ex vehementi melancholia natũ ſedare valet. Quocirca & grauedinem ab atra bile flegmatibus obruta ſuffocataq. manan-

tem excitare poteſt. quo morbo retulit quidam vidiſſe aliquando ſeſe quendam affectum, atq. adeò conſopitum, & indormientem, vt ab eo ne verbũ quidem extorqueri potuerit, præterquam lyra perſonante, ad cuius ſymphoniam, caput arrigens, ridebat, ad quæſitaq́. reſpõdebat. Quę res argumẽto eſt, non paruam eſſe cum anima Muſicæ af-
4.Reg.2. finitatẽ. Quod & ipſum liquidò nobis Heliſeus Propheta demonſtrauit, dum ad ſpiritum ſuum Propheticum reuocandum, atque pro populi ſui, extrema ſiti pereuntis, remedio ad Deo ſupplicandum, ſibi citharœdum accerſiri iuſſit: atq. ad hunc modum quod precibus ſuis, ſupplicationeq́. poſtulabat, à diuina clemẽtia impetrauit. Iam verò con-
1.Reg.17 ſummatus lyricen ille Dauid an non Saulis Regis animum maligno ſpiritu agitatum cõſolabatur, & refocillabat cum huic, quàm diu citharam ille pulſaret, infeſtus eſſe malignus ſpiritus deſineret? Symphoniaca hæc proinde Muſica diuini quiddam obtinet, cùm non tantùm ægris corporibus valetudinem reſtituat, verumetiam animam ad contemplationem erigat, eamq́ue conſoletur, & quaſi cælicam efficiat. Quocirca & dæmonibus ipſis, qui certè ſunt aliud nihil,

quàm

quàm deſperatio,animi contractio,terriculum,pertinaxq́; deſolatio, inimica eſt. Denique vt in Muſica ex vocibus differẽtibus concors ſymphonia cõficitur, ad eundem modum & ex contrariȩ naturæ,morumque hominibus vnanimis fieri conſenſus, & concordia, Deo ipſi præ cæteris rebus vniuerſis accepta,conſeruari poteſt.

Finem tranſcendit habendi.

Improba Caliphe Baldacenſis, Mahometicæ Legis ſummi Pontificis auaritia infelicem ei peperit exitum: hunc enim prælio captum pro ſua inſaturabili auiditate Tartarorũ Princeps Haalon tractari iuſſit, nimirum vt eduliorum loco præter immanes, atque auro plenas lances, & vaſa nihil apponeretur,eiq́ue,quoties hæc afferrentur, à miniſtris in hæc verba inſultaretur: Accipe,ede,quod maximè ſemper cupiſti,amaſti,accipe & te ſaturato.

Heu cadit in quemquam tantum ſcelus?

Sic

Sic luerunt innocentes adoleſcentulæ patris ſui Dionyſij Syracuſani tyranni iunioris commiſſa facinora, Locrenſes enim, patre Dionyſio è regno deturbato, ſæuitiam illius vlciſcentes, obſtupratas ciuium ſuorum filias & coniuges, tenellas adhuc virginculas illius filias quibuſlibet ſtuprandas permiſerunt: demum nulla innocentiæ ratione ſeruata, ſed Barbarica truculentia adactis in vngues manuum aculeis inaudito dolore vſque ad mortem perſecuti ſunt. Cœlius.

Preſſa eſt inſignis gloria facti.

Nico-

. Nicomediæ olim Imperatoris Iuliani Apoſtatæ Chriſtianis ſcholarum vſum, & omnem circa Rempublicam adminiſtrationem interdicens ſanctio publicè edita eſt: quam Diuus Iohan. Martyr, Chriſtianç religioni tyrannide quauis, omniq́ue genere ſuppliciorum magis cum exitio coniunctam eſſe animaduertens, propalam auulſit, atque lacerauit. Quo facto docemur, nullam eſſe debere humani commenti quantamcunque etiam interminationem vſque adeò formidabilem, vt conſcientiam noſtram nutare, aut diſſimulare quid cogat.

Hiſtor. Eccleſ. Martyrol.

Cedo

Cedo nulli.

Termini, Romanorum Dei, qui ne Ioui quidem ipſi ceſſit, effigiem Eraſm Rot. pro Symbolo vſurpabat. Quam rem illi Carbaialus Fráciſcanus vitio vertit, eidem improperás, ac obiiciés id ab Eraſmo nimis quàm arroganter factum, vt pote qui nemini mortalium doctrina cedere vellet. Tametſi ea quo-

quoque ſententia de morte, vltimo extremoque omnium termino, quem nemo vnquam ſubterfugere valeat, accipi poſſit. Quo reſponſo ipſi Carbaialo ſatisfecit.

En altera quæ vehat, Argo.

Fuit priſcis ſæculis Francorum, ſiue Francorum gens naualis, & naualis artis exercitatiſſima,

Latin. Pacat. Sid. Apollinar. B. Rhen. tiſſima, ſi Latino Pacato, Sidonio Apollinari, ac Beato Rhenano credimus. Placuitque genti, vt quacumque ſibi regione vrbis condendæ locum ſedemque ſibi deligerent, ei ſuo nautico honori & antiquitati cõueniens Symbolum nauis ampliſſimæ dicaretur. Quod quidem ea ſorte inſignita incomparabilis Pariſiorum Lutetia ſibi vetuſto nomine vel in hunc vſque diem etiam vindi-

Method. cat. Neque verò abſurdum eſt, hoc ipſum illos à Gepidis, idem antea quoque vſurpantibus per Germanicum Oceanum claris mutuáſſe: natione fortaſſis Troiana & à longinquo mari illuc delapſa poſt Troiæ ſubuerſionem. A qua Francorum Nobilitas origidem traxiſſe vulgò creditur.

Inſpe-

Inſperatum auxilium.

M. Valerius Romanus cum Gallo quodam aduerſario monomachia dimicás olim inſperato auxilio vicit: vtpote in cuius caſſidem coruus inuolans, eiq; inſidens, ita hoſti oculos

Liuius. Plin. Gellius.

oculos vellicarit & obfuſcarit, vt à Valerio tandem ſuperatus ſit. Vnde Valerius hic ab eo coruo Coruinus etiam cognominatus eſt. Quamquam ſi victoriam ipſam ſpectes, non eam ſibi virtute propria, ſed diuina prouidentia vindicare poſſit. Nihilominus tamen eidem Coruino ab Auguſto Cæſare ſtatua erecta eſt, cui coruus in galea ſublimi ſederet, in huius facinoris monimentum.

Tutum

Tutum te litore ſiſtam.

Anchoræ Symbolum huc adſcripſimus
Heb.6. in ſignum ſpei ſalutis noſtræ in Saluatore N. Ieſu Chr. qui certiſs. ac extremum aſylum eſt, ad quod nos perpetuò in anguſtiis conſtitutos cōfugere decet, Verùm quidem eſt, olim eam Anchoræ inſcriptionem à Seleuco Syriæ Rege in annulo ſuo ſigillatorio vſurpatam, ſed hoc ea de cauſſa tantùm, quòd ex Diuinatorum, Augurumq́ue de-
Appian. finitione, illius Regnum effigies anchoræ præſagierit. Super hæc illud ipſum quoq. Symbolū Titus Imperator ſibi vindicauit, ſed hoc etiam alia ratione, quemadmodum alibi poſtea dicemus. Denique & illud idem ſibi adſcripſerunt, atq. etiamnum hodie adhuc adſcribunt Admiralli complures, in ſignum (vt apparet) officii ſui in expeditionibus, prouinciiſque naualibus.

Quò tendis?

Præter alia quæ ſecum lingua trahit in-
Iac.3. commoda, D.Iacobus eam prædicat veneno
tinctam, & mortiferam, gubernaculo nautico (cuius ductu totius nauis moles regitur) illam conferens. Quæ quidem ſententia cum Biantis de eadem opinione concors eſt: vt qui Tyranno Aegyptio Amaſis qui ei integram feram immolatam hac lege tranſmiſerat, vt eiuſdem quod deterrimum probatiſſimúmue eſſe cenſeret, ſibi remitteret, ſolam linguam remiſerit. Cùm igitur tanti momenti ſit ea corporis particula, nemini mirum videri debet, quòd ſeptis, & quaſi valuis duplicibus eam natura repreſſit: quarum patefactione, citra prudentiæ rationiſque arcem illius, atq. vim moderantis conſenſum, frui ſci non debet: aliàs vbi abſq. præmeditatione lingua excurrit, horrenda res eſt tranſitus huius veſtigium, periculoſuſque ac infauſtus exitus.

Putreſcet

Putreſcet iugum.

Computreſcet iugum à facie olei, ſer hic Eſaias libertatē ſpiritus per aduentū Chriſti reſtituēdam, vaticinatus. Per quē adoptionis ac Dei filij, & heredes, in Dei charitate, præceptorumq́. obſeruatione augeſcentes, oneroſo illo iugo legali & à ſeruitute laxantur. Quandoquidē hoc Spiritali Iubilęo, cõſcij delictorū abſoluūtur, debita remittuntur, proſcriptis & extorrib. in patriū ſolum reditus conceditur, hæreditasq́. reſtituitur, ſeruis, hoc eſt, peccato venūdatis ſeruile iugū illud excutitur: idq. beneficio Ieſu Chriſti, veriſs. olei, & vnguenti miſericordiæ, alacritatis, & gratiæ. Eſa. 10.

Nec fas eſt, nec poſſe reor.

Non qui vinclis ferreis, carceréue detinetur, ſed qui vitiis, & ſceleribus inuoluitur, captiuus eſt iudicandus. Quamquã enim in Herodis carcere duplici cathena vinctus ſeruaretur Petrus Apoſt. ſuppetias illi tamen angelo ferente, ab illius manibus eadem cathena excidit, quò is per oſtium ferreum, Diuina voluntate (quæ humana, quantumuis potenti machinatione vel conatu præpediri neque poteſt neq. debet) tum vltrò patens, euaderet.

Semine

Semine ab æthereo.

Eadem terra quę Core, Dathan, & Abiron Num.16
factioſos, & Aaronici ſacerdotij, diuiniq́ue & 17.
miniſterij perturbatores abſorbuit, idipſum
diuinitùs in Leuitica tribu, ac non citra
myſterium comprobauit, dum inter ceteras

Iſraëlitarum tribuum virgas in tabernaculo Domini erectas poſtridie vna Aaronica germinans, ac florida, necnon & amygdala proferens apparuit.

Ventura deſuper vrbi.

Cala-

Calamitoſa Hieroſolymitanæ vrbis ſubuerſio poſt Chriſti Domini paſſionem à Romanis facta, compluribus portentis certò ante indicata eſt: præſertim verò comati ſideris in medio igne ad formam rutili enſis apparentis, totoque anno etiam ſupra templum Hieroſolymitanum immoti conſiſtentis: veluti ſigno, diuinam iram de Iudaicæ gentis impietate per ignem, ac ſanguinem ſumturam ſupplicium. Quod & ipſum non modò contigit, verùm etiam cum vſque adeò rabida fame, vt eius adacta violentia non defuerit infelix mater, quæ proprium filium manducarit. Ioſeph. Egeſipp.

In vtrumque paratus.

2.Eſdr.4 Iſraëliticus populus à ſuo è captiuitate Babylonica reditu, ob continuas hoſtium depopulationes, altera manu arrepta trulla, Hieroſolymitana mœnia reædificare, altera ſtrictũ habere gladium coactus eſt. Quæ res myſticè Chriſti Eccleſiæ miniſtros præfigurabat: vt qui ad erudiendos ignaros, & reſtituẽdos errantes in Fide (qui veræ ruinę ſunt) tum ſedulò huc vacare teneantur, tum

etiam

etiam prӕterea ſemper ancipiti gladio verbi Deĩ aduerſus periculoſos,&capitales hoſtes (qui vitia ſunt,& ſcelera) magnanimè depugnare.

Vindice fato.

Simplex

1.Reg.17 Simplex adhuc, & puſillus opilio Dauid, verumtamen armatus cæleſti gratia, cum formidabili gigante Goliath monomachiã inire non dubitauit: ac non quidem Saulis Regis vſus armatura, ſed contentus funda, ſilicibus quinque limpidis, & pedo, formidabilem alioquin hoſtem ſtrauit & de eo triumphauit. Ad eundem modum, vt metuendum illum, & periculoſum humani generis hoſtem diabolum ſuperemus, ſola nobis fidei conſtantis arma, fidelisque ſpes & conſtantia in paſſionis Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti & crucis merito, ſatis ſunt.

Nil

Nil ſolidum.

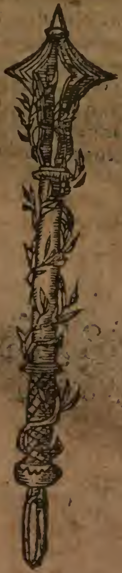
In Rom. Pontificum inauguratione, in-
terea dum de more ſacellum D. Gregorij
(in quo & pleriqque Rom. Pontifices inhu-
mati

mati iacent) Papa declaratus prætergreditur, ipſum præit cæremoniarum magiſter, geſtans arundines, ſeu cannas duas, quarum alteri ſurſum appoſita eſt candela ardens, quam alteri cannæ, cui ſuperpoſitæ ſtuppæ ſunt, adhibet, incenditque, dicens: *Pater Sancte, ſic tranſit gloria mundi.* Quod & ipſum tertiò iterat.

Paradin hic 2. Arundinum meminit, cùm tamen in ipſa vna tantùm præferat.

Vtrum

Vtrum lubet.

An. Gel. Claua bellica oliuæ ramuſculo circumligata tam pacis, quàm belli Symbolum iis exhiberi poteſt, quibus tam huius, quàm illius optionem deferimus. Quod & ipſum olim Antiqui caduceo vnà cum haſta coniuncta figurabant, veluti Romani ipſi Carthaginenſibus: aut certè duabus haſtis, quarum altera acie chalybea eſſet armata, altera addito ligneo tuberculo retuſa.

Agere

Agere & pati fortia.

Adeò indignatus eſt C. Mutius cum pro
Liuius lib. 2. Porſena Etruſcorum rege qui Romam obſidebat ſcribam regium interfeciſſet, vt dextram accenſo ad ſacrificium foculo iniecerit.

Lex

Lex exlex.

Aranearum telis perſimiles Leges facie-bat Anacharſis Philoſophus, quòd muſcas, papiliones, & id genus animalcula exiliora opprimant, grandiora verò volatilia non irretiant. Quod & ipſum Iudiciis non rarò vſuuenit, dum potentioribus præpoſtero fauore indulgent, & in pauperes ac plebeios duriora ſunt,

Val Max.

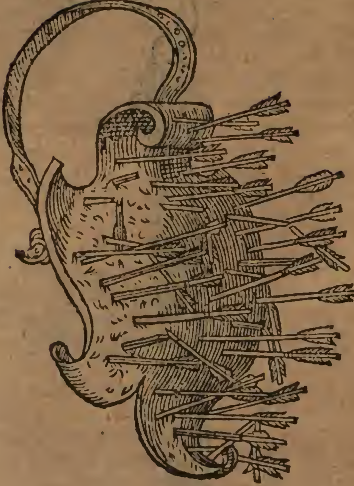
Tutus

Tutus ab igne ſacer.

Lituus, Auguralis baculus, Romulo priùs ſceptrum eburneũ, in mediis vrbis Romę incendiis haudquaquam violatus eſt, ſed in iis omnino illæſus, & integer repertus eſt. Plutarc. Val Max.

Parce Imperator.

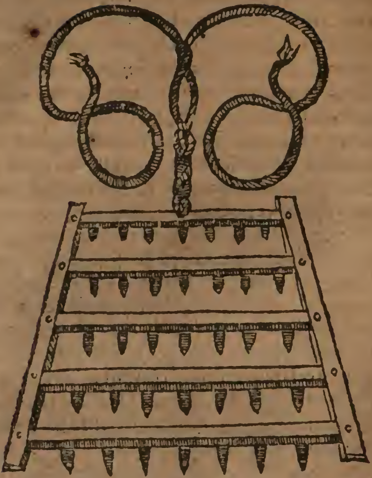

Appian. M. Scæuæ, Iulij Cæſaris exercitus militis ſtrenui, in eo certamine quod ad Dyrrachium aduerſus Pompeium factum eſt, dimicantis alter oculorum erutus eſt, corpuſq. ſepties

ſeptiës perfoſſum, & repertus præterea clypeus 120. iaculis confixus, nec non & ſuper hæc (veluti quidem Cæſar ipſe refert) eiuſdem clypeus 230. locis perforatus: ſeruata nihilominus ab eodem porta, adituq. propugnaculi cuius defenſionem ſuſceperat. Quinetiam idem dum aliàs in Galliis ſolus aciem ſuſtinet, & cum hoſte manum conſerit, coxa perfoſſa facieque lapidum iactibus contuſa, & caſſide diſrupta, perforato ac è manu elapſo clypeo, enſeque in varias partes effracto, etiam duplici thorace armatus, magna audacia ſeſe in mare coniecit, natandoque per medias vndas (quas hoſtium ſanguine tinxerat) hoc tandem effecit, vt ad ſuos rediret. Quò cùm perueniſſet, vt ſe armis exſutum animaduertit (quod erat militari lege interdictum) cœpit ad Principem exclamare (non confidens adhuc tot ſuperatis periculis) Parce Imperator: armis priuatus redeo. Atque hæc fuit Scæuæ virtus, & magnanimitas, per quam præmij loco adeptus eſt Centurionis dignitatem.

Cæſar. Sueton. Valer.

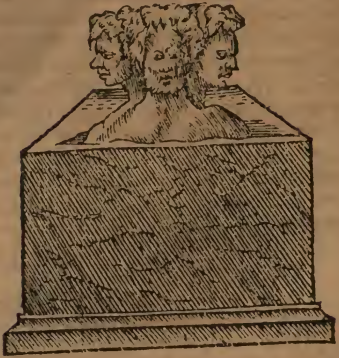
Euertit & æquat.

Guilielmus Hannonienſis, Oſtreuentanus Comes, Alberti Bauariæ Ducis filius, Hannoniæ, Hollandiæ, ſimul & Zelandiæ Comes, ſub annum 1390, militari ſuo vexillo pro

lo pro Symbolo præferebat cratis aratoriæ formam auro refulgentem. Quod ipſam etiam in Chriſtianorum expeditione atque exercitu oſtentatum eſt ad Barbariæ ciuitatem Aphrodiſium dictam. Quemadmodum autem glebas, & grumos agrorum proſcindit & reſoluit raſtrum aratorium, ita facile eſt bono Principi, legum, & ſanctionum æquitate, ditionis ſuæ improbos, factioſos, rebelles, & tumultuarios, quique contra ſuam auctoritatem, ac dignitatem iniqui ſe opponunt, coërcere.

Vlterius tentare veto.

Blond. Ante Chriſti aduentum inſinuata fuit Paganis, Gentilibus, & Ethnicis veritas myſticæ Trinitatis in Deo, velutique vaticinio propoſitus Sabinorũ Deus, quẽ Sanctumfidium & Semipatrem nuncuparũt. Deportatus eſt autem ab illis in Vrbem, aſſeuerantibus, eum triplicem nomine exſiſtere, cùm reuera eſſet vnus. Et ſi verò Trino illi templum conſecratum eſſet in monte Quirinali, tamen vnius ſolius nuncupationem præferebat,

ferebat. Tantiq. habitum fuit triplex illud ſimulachrum, vt ſummam in iuſiurandis auctoritatem obtinuerit: ſub quo intelligebatur trinus vnica poteſtate Deus: Nempe Dius Fidius, qui medius erat. Religioſum ſanè fuit Sabinorum genus. Quare & inde nomen iure ſortiti etiam ſunt. Ceterùm non dubium eſt, priſcas gentes quibus religio fuit carior, ampliorem quoque lucem ac veræ fidei cognitionem habuiſſe. Plin.

Ἀπὸ τοῦ σέβειν. i. à religione, ac Deor. cultu quaſi Sebini, auctore Plin. lib 5. c. 12. Sil. verò Italicus poëta dictos putat à Sabo. Sic enim habet lib. 8.

—— Pars laudes ore ferebant
Sabe tuas qui de patrio cognomine primus
Dixiſti populos magna ditione Sabinos.

Plinij tamen opinio, propter eandem vtriuſque vocabuli primæ ſyllabæ quantitatem, veriſimilier apparet.

Serui-

Seruitus libera.

Exod.21. Deut.15. Moſaicæ Legis rigor in ſeruos habebat, vt qui exactum ſeruitutis tempus implêſſet optio illi daretur, aut amplectendæ libertatis, aut ſe in perpetuũ ſub domini ius mancipandi. Hoc ſi ſeruus eligeret, herus aurem eius ſubula perforabat: eaq́. dicebatur ſpontanea ſeruitus. Eadem deberet eſſe Chriſtiani hominis, qui velut liber ſeruus ſub lege gratiæ aurem Deo offerat, vt eam Dominus capacem & præceptis ſuis obſequẽtem efficiat: amplexandum ab vniuerſis ſummum dei be-

dei beneficium. Quod & Pſalmiſta innuiſſe videtur eo loco vbi ſic habet: *Aures*, inquit, *perforaſti ſiue adaptaſti mihi*. Sunt qui locum Moſis aliter interpretentur: eiuſmodi nimirum ſeruitutem ſpontaneam ſignificaſſe eos, qui ſe terrenis voluptatibus totos deſtinant, nullam ætatem emendationi ſeruantes, nec aliquando in libertatem ſpiritus (quæ eſt ſeruitus per fidem in Ieſum Chriſtum) aſſerere ſe ſtudent: quare & auris illorum perpetuam calamitatem ſignificat. Pſal. 39.

Etſi ad hunc modum citet locum illum Pſalmiſtę Paradinus, vulgò tamen eundem ipſum hoc pacto legimus: *Aures autem perfeciſti mihi*, non *perforaſti*.

Sic

Sic terras turbine perſlat.

2.Pet.5. Luc.4. Luc.1. Conditor noſter Deus, iuxta diuum Petrum, Iacobum, & Lucam, ſuperbis, elatis, peruicacibus, philautis, & arrogantibus reſiſtit,

ſiſtit, humilibus autem dat gratiam. Atque in eo ipſum imitari fulmen videtur, natura ſua res infernè conſtitutas degenteſque intactas relinquens, ac ſublimiores tantummodo petens: quemadmodum teſtatur & Horat. his verbis: Horat.

Sæpiùs ventis agitatur ingens
Pinus, & celſæ grauiore caſu
Decidunt turres, feriuntq́ſummos
Fulgura montes.

Item & Ouidius: Ouid.

Summa petit liuor, perflant altiſſima venti,
Summa petunt dextra fulmina miſſa Iouis.

Vel in

Vel in ara.

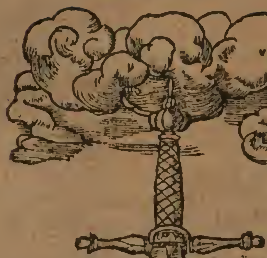

Galeatius Maria, Mediolani Dux, Franciſci Sfortiæ filius, in tãtam mollitiem animi & libidinem lapſus eſt, vt quibuſlibet honoratis etiam matronis & virginibus ſtuprum violentus adferret. Quod ipſum ſcelus exoſum illum vſque adeò ſuis, & exteris quoque illi ſubditis effecit, vt tandem illud aliquãdo ei peſſimè ceſſerit. Andreas enim Lampugnanus quidam Mediolanenſis Aulicus, adiutus duobus etiam aliis comitibus, grauiter ab illo offenſus (præſertim verò quòd eſſet intolerabilis illi oppreſſio cuiuſ-

dam

dam Abbatis fratris ſui, quam aduerſus hunc Dux idem in ipſo cœnobio exercebat) in Ducis necem coniurauerunt. Quam quidem poſteaquam animo conceperat Lampugnanus ipſe, veritus ſæpè Principis perſonam adoriri, vel impetere, vt cuius illum decor, ac forma reprimeret, & ſtupefaceret, rationem excogitauit, qua in hoc inſtituto perſeuerare, & confirmari poſſet: nimirum Ducis in tabula imaginem ad viuum exprimi curauit, in quam quotieſcumque occurrebat, mucronem accedens figebat. Ea vſus confirmatuſque agendi conſuetudine, ingreſſus aliquando templum cum coniuratis, Ducem, ſatellitio alioquin ſtipatum, quaſi ſalutaturus adoritur, ac ter illato fortiter in ventrem vulnere, mortuum ſternit. Hunc finem miſer ille, ac ſceleratus Princeps habuit, qui nequaquam obſeruarat dictum illud Claudiani: *Non ſic excubiæ, nec circumſtantia pila, Quàm tutatur amor.* Et re vera Creator noſter atque vltionum Deus, nobis amicitiam, atque pacem tantopere commendans, haud dubiè quicumque ſecus agunt, eumque offendunt, vbique, ac vel ad aras vſque etiam punit.

Cælitus impendet.

Cicer.

Dionyſius Tyrānus, Sicilię Rex, olim aliquando à Thraſonico paraſito quodā, Damocle nomine, ob opulentiam, & Regiū apparatū immodicè ſe laudari, atq. adeò, vt eum prioribus vniuerſis mortalibus feliciorem prædicaret: animaduertens, aſſentatori ſuo reſpondit ad hunc modum: Quādoquidem, inquit, omnino tibi nōſtrum vitæ genus placere videtur, ô Damocles, age, iubétne tibi beatitudinem noſtram experiri ac de fortuna noſtra guſtare? Cui Damocles: Placet, inquit, Here, ſi tibi hoc viſum eſt.

Quo-

Quocirca ſterni iubet Tyrannus illi thalamum auro refulgentibus ſtragulis, erigi abacos inſtructos argenteis vaſis arte & ingenio fabrefactis, tum circũ menſas adſtare eleganti forma, veſtitúve adoleſcentulos, ad omne Damoclis imperium quaſi obſecundaturos. Aderant vnguenta, corollæ, cæteraque odore fragantia: inſtructa erat menſa delicijs adeó, vt Damocles ſibi videretur in ſummam felicitatem tranſcendiſſe, donec iubente Tyranno enſis è laqueari nudus, cuſpide ſupra verticem aſſentatoris imminente, pilo equino ſubtenui impẽderet. Ibi admonitus ille, ac præſente periculo trepidans, ad iſtiuſmodi, quas putarat, beatitudines nauſeabat, ac neglecta adoleſcentũ forma, & quidquid eſſet reliquum deliciarum, aurea vaſa, corollas & odores faſtidiebat, ac metu plenus ſupplicabat, vt eiuſmodi ludicris ſuperſederet Rex, tam periculoſam felicitatem à ſe deprecans. Qua in re ſatis expreſſit Tyrannus, beatitudinem eſſe nullam, vbi continuus eſſet metus, & grauiſſima extremi exitij anguſtia; maximè verò ſi hoc referamus ad vltionis diuinæ gladium, perpetuò ſupra infelicium peccatorum ceruices fragili, tenuiſſimoq́. filo impendentem.

Satis

Heraclitus, Athenienſes liberalis naturæ dotibus contentos eſſe debere, quodque ſumma cum pace, tranquillitateque viuerent, ſi modó prudentes eſſent, ſignificare cupiens, vitro aqua pleno farinam manu inijciebat.

Vis eſt ardentior intus.

Quemadmodum per caui trunci, & aridi
nedium ignis accenſus, non negligendum
ericulum adfert, ab innato latenter incen-
o, ſic Ciuitas inteſtinis ſeditionibus, &
niurationibus inflammata ob occultiores
uium inſidias formidabile trahit pericu-
n, cùm nec facilè paretur remedium,
iuſquam ingens in Rempub. accedat in-
mmodum. Conferri poteſt & hęc allego-
occultis amoribus, quos non ſine graui

animorum moleſtia,& dolore exæſtuare intus, & plerumque perniciem adferre experimur.

Premitur, non opprimitur.

Imperator Galba (Salomonis propemodum vſus exemplo qui maternorum animorum explorabat adfectus) in iure dicendo,cùm de proprietate iumenti quæreretur:leuibus vtrimq. argumentis,& teſtibus: ideoq. difficili coniectura veritatis, ita decreuit,vt ad lacum vbi adaquari ſolebat,duceretur capite inuoluto:atq. ibidem reuelato,eius eſſet ad quem ſponte ſe recepiſſet.

Reg.3. cap.3.

Sueton.

Magnum

Magnum vectigal.

Erinacius, dum victum ſollicitè quæri-
ſi, quos offendit, fructibus ventrem pa-
, non contētus eſt, ſed callidus ſupinum
olutat, ſetaceis aculeis in ipſos quos paſ-
offendit fructus confixis, & ſub cauer-
annonæ proſpiciē; comportat onuſtus.
é ſuo exemplo, & ſedulitate animal nos
onet, haudquaquam ſatis eſſe, ſi agros
liores poſſideamus, niſi diligentia &
imonia vtamur. Hic certè prouentus
ngè certiſſimus, & quem imitari po-
iores & opulentos conuenit, exemplo à
alioribus & locatariis ea cura & vigi-
a vtentibus accepto.

Ingenij largitor.

Præci-

Præcipuum quærendæ ſubtilitatis & artis incitamentũ eſt neceſſitas. Quod ipſum exemplo coruus ille, cuius meminit Plinius, Plin. ſatis comprobauit, qui extrema ſiti laborás, conſpicatus vaſculum, in cuius imo aqua altiùs reſidebat quàm vt exſorbere eam poſſet, lapillis ordine callidus id tantiſper implet, donec quę in imo fuerat ſurſum ſupernataret, ac ſic tandem ſitim leuaret.

Vindicta trahit exitium.

Et qui coniurationis cauſſas ſuſcitant, & qui ſe ſocios faciunt, iure & meritò pœnas itidem luunt. Accidiſſe hoc 300. vulpibus à Samſone per ſata Philiſtinorum ad incendium ſegetum dimiſſis legimus.

Iudicum cap. 15.

Aequari pauet alta minor.

Tar.

Tarquinius Superbus, clam, & occultè voluntatem ſuam abſenti filio ſignificare cupiens, nec ſatis tutum ratus conſilium aperire nobili quem miſerat filius, eundem in hortum ſuum obambulatum abduxit, vbi ſingula quæ occurrebant, papaueris altiora capita bacillo detruncabat: hoc facto nimirum intellexit filius, omnino patri placere, vt Proceres, præcipuiq. Gabianorum (quibus cum patre inſultabat, & inter quos aſtu non mediocrem iam auctoritatem obtinuerat) corriperentur, extremoque ſupplicio afficerentur. Atq. hoc inuolucro ſanguinariam ſententiam figurauit filio Tarquinius, quaſi cenſeret (quantum coniectare licet) Principem ad parandam, ac ſedandam patriam, etiam ſubditorum potentiſſimum quoſque ſibi obſecundantes reddere debere. Liuius, Valer.

Ecquis

Ecquis diſcernit vtrumque?

Cribri natura probos ſignificat, qui, velut cribrum ipſum frumentum, vtiliaq́. grana ab inutilibus diuidit, ad eumdem modum boni malique ſcientiam diiudicare norunt. Quod improbi haudquaquã faciunt, quiduis abſque cribro & ratione congerentes.

Hâc illâc perfluo.

Danaidum dolium, iuxta poetas, adeô vbiq. rimoſum, ac perforatũ dicitur, vt quidquid infundatur emittat, & eiiciat. Quocirca huic, aut ſimili Plutarchus, Terentius, aliiq. auctores, garrulos, ingratos & auaros comparauere: quòd garruli, ſeu dicaculi arcani quippiam ſilentio regere nequeant, ſed omnia potiùs effutiant: ingrati numquam Plutar. Terent.

illi

illi qui ipſis bene fecerit, gratiam habeant: auari nunquam expleantur, aut ſaturentur.

Virtutis fortuna comes.

Suidas. Pictores olim Timotheo Athenienſium Duci gratificari, aut aſſentari ſperantes, ob immenſas eius opes, ac potentiam, ſic illius Iconem expreſſerunt, vt eidem dormienti Fortunam appingerent, illi varias ciuitates caſſibus, variiſque filaceis retinaculis, aut decipulis intercluſas offerentem. Quod tamen ipſum Timotheus moleſtè tulit, animaduertens, eoſdem felicitatem ſuam Fortunæ potiùs, quàm virtuti adſcribere. Ceterùm Plutarchus id ab æmulis ei in eius inuidiam procuratum ſcribit. Plutarc.

Paradin. hîc retis, & caſſis tantùm meminit: cùm tamen Icon ipſa naſſam referat.

Pro-

Prohibere nefas.

Amphisbæna, prodigioſus anguis, vt initio, ſic & cauda caput, quo & mordet, ac hoſtem, dum lubet, vel adoritur, vel fugit, geſtans, Symbolum eſſe poteſt bifrontium proditorum, clanculariorumque domeſticorum hoſtium, quorum eò periculū maius, quò ad nocendum hoc hominum genere, iuxta Ciceron. ſententiam, efficacior nulla peſtis eſſe queat. De quibus nefariis hominibus Prouerbium etiam vulgò iactari ſolet in hunc ſenſum: Ariſtot. Plin. Ciceron.

Alterâ manu fert lapidem, panem oſtentat alterâ.

Tude-

Tu decus omne tuis.

Veræ & antiquæ nobilitatis originem, pręclara geſta pepererũt. Probat id Lyſimachi Macedonis exemplũ memorabile, quo & animi præſtãtiam, & indicationem, reliquiſſe & ad poſteros trãſmiſiſſe ſcribitur. Is
Tro. enim Alexandri iuſſu, leoni obiectus, nouo
Pomp. pugnæ genere, in patẽtes leonis fauces manum fortiter inſeruit, extractaq́. vi lingua, feram præfocauit. Rex ſpectata Lyſimachi fortitudine tanta eum auctoritate poſtea cõſtituit, vt vrbem à ſe cõditam illi nuncuparet, Lyſimachiam deinceps appellatam.

Vſque

Vſque recurrit.

Quaquà verſus torqueas, in genuinam ſemper eſt reuerſura conditionem natura: experientia ſumta ab arbuſculis, in quas ſi pergulas, aut intertexturas arte ducas, & ramuſculos vi contrahas, nouas tamen propagines in naturalem aſcenſum ſunt producturæ. Idem vſuuenit animantibus quoque & cæteris in natura rebus. Vnde natum frequens illud adagium: *Non facies ex buteone, ſiue triorche, accipitrem, nec è ruſtico aulicum.* Nam,

Quo ſemel eſt imbuta recẽs, ſeruabit odorẽ,
Teſta diu: &,
Naturam expellas furca, tamen vſque recurret.

Quo-

Quocumque ferar.

Quiuis ex natura, ſiue forma ſua murex proptérea quòd vbicumque inciderit, aculeum erectum habeat, perpetuò ad lædendum eſt compoſitus: Ita peruerſi, ac improbi eos perpètua clade, aut detrimento afficiunt cum quibus verſantur.

Spe illectat inani.

Rerum mundanarum illecebræ, ſi tãtùm eminus inſpiciantur, magnificentiſſimum

quiduis mortalibus pollicitantur, atque in ſummam ſpem erigunt; ſed enim ſi cominus contemplentur, nil niſi meram eſſe vanitatem, & impoſturam deprehendas. Tales ſunt & aucupatoriæ latebræ intricandis auiculis compoſitæ.

Vlteriùs ne tende odiis.

Contrà diuinam poteſtatem nihil neque debet neque poteſt humana: quemadmo-

 dum

dum Imperatori Valenti liquidò ſatis demonſtratum eſt, qui Arriana hæreſi infectus, poſteaquam permulta iam ſuper D. Baſilij exſilio & proſcriptione propria manu exaraſſet, perficere tamen haudquaquam potuit, pēna ipſa, vel tertiò etiam atramentum emittere recuſante: nihilominus tamen is ab impia lege, & decreto confirmando, ac ſubſcribendo non priùs temperauit, quàm eius manum ingens tremor inuaſerit, quo correptus, magnoque accedente metu, ac territatione, quidquid ſcribere cœperat, ipſe lacerauit.

Hæ

Hæc conſcia numinis ætas.

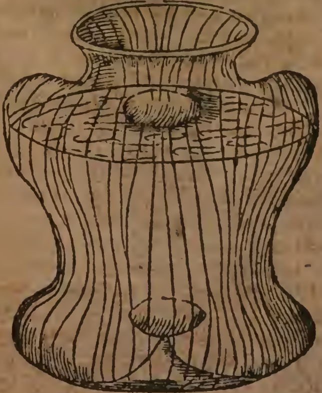

Sub Imperium Auguſti Cæſaris (teſte Plinio) Romæ circum Solem apparuit ſtellata corona, ſeu etiam velut ex ſpicis triticeis, vnà cum verſicoloribus circulis cōcurrentibus. Suetonius verò hoc ipſum prodigium recenſens, vnius tantùm circuli meminit inſtar Iridis Solarem globum amplectentis. Verùm enimuerò Plinij narrationem propiùs ſecutus Dion, præter inauditam, quæ tunc apparuit inſolitamque, cuius Plin. Sueton. Dion.

etiam meminit, ſtellam aſſerit quoq. ſplendorem Solis obſcuriorem factum, accedētibus trib. aliis circulis amplioribus, quorum vnus ſimilitudinem referebat coronæ ſpiceæ. Addit alio vlteriori loco Dion, Solem ſubfuſcum interdū noctu lumē reddidiſſe. Demum hoc cōſtat, Dom. Ieſum Chriſtum verum lumen, Solemq́ue iuſtitiæ tempore Auguſti Cæſaris natum, cuius natiuitas & aduentus, ſummam totius boni mortalibus adferens, tam potuit cælesti miniſterio demonſtrari quàm fuit oſtenſa eius paſſio atq. mors iuxta Euang. Chriſti quando videlicet obſcurato Solis ſplendore factę ſunt in orbe vniuerſo tenebræ. Ceterùm mirum videri non debet, ſi ſigna & prodigia natiuitatem filii Dei pręcedentia ab Ethnicis (quāquam ignaris) obſeruata ſint, cùm & quæ paſſionem illius ac reſurrectionē ſunt conſecuta, ſummam apud ipſos etiam venerationem obtinent: nempe tenebræ ſub eius mortem à S. Dionyſio Areopagita notatæ, dum per Aegyptum cum Apollophane præceptore philoſophiæ operam daret, ac pro magnitudine dotis & ingenii intelligens Solem præter naturæ ordinem obſcuratum pronūtia-
Suidas. uit: *Aut Deus natura patitur, aut mundi machina*

machina diſſoluitur. Inſuper de excitato terræ motu ſub Chriſti reſurrectionẽ apud Plinium ad legitimam annorum ſupputationem (collatione facta) ſcriptum eiuſmodi legimus: *Maximus terra memoria mortalium exſtitit motus, Tiberij Cæſaris principatu, xij. vrbibus Aſia vna nocte proſtratis.* Plin. l.2

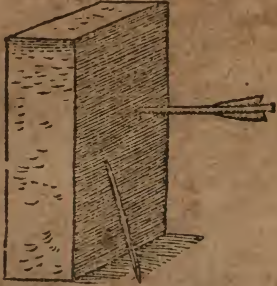
Haud ſidit inane.

Recens, ac velut plenum ſucci ouum in imum Plin. Quintil.

imum mox mergitur, putridum in aquam miſſum ſupernatat. Ita quò minùs ineſt homini prudentiæ, eò ampliùs inſipientiam prodit philautia atque ambitione; Contra quò quis prudentior, & intelligentior, eò fit demiſſiore & tranquilliore animo, & ab oſtentatione alienior.

Infringit ſolido.

Ad eum ipſum qui integritatem & conſtantiam cordati hominis ſtudet calumniis contaminare, malum ipſum calumniæ redit: perinde atque in cautem duram, & impenetrabilem adacta ſagitta, retorquetur in eum qui miſit.

Sans

Sans autre guide.

Id eſt, Citra alium ducem.

Geniſtæ frutex, ſeu alterius arbuſculæ ramuſculi nodati ſtylæ colliculiſve coaceruatorũ lapidũ, ad ductũ viæq. recognitionem deſtinatæ profectionis erecti à peregrinantibus,

tibus,& viatoribus, hoc præſente Symbolo nobis ad beatitudinis iter, ſolam virtutem
Iudicum cap.15. eſſe ducem figurant.

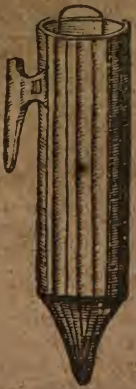
Fata *obſtant.*

Ardua

Ardua res eſt, & perdifficilis negotij, fortunarum, & deſideratæ felicitatis captatio. Adde quòd & pauperies illinc retrahit, & acceſſum remouet.

Terit & teritur.

Quemadmodum lapis ferrũ exacuens, attritu ferramentorum ipſe abſumitur: ſic improbus & qui lites ſectatur, etiam ſe exagitari non recuſat, modò alios in perniciem abducere queat.

Sic

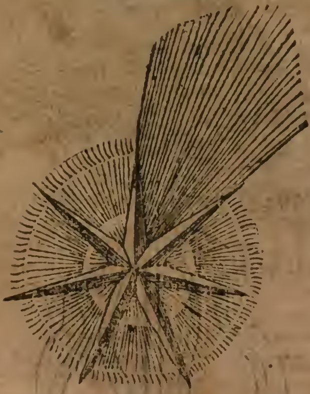
Sic præda patet eſca ſui.

Immenſum quod ex lingua ſua percipit commodum purpura, eò illi maioris faciendum eſt, quod hac ſibi victum comparat, prædamque venatur. Sed enim quod interdum ex eadem malum accipit, eò illi magis eſt metuendum, quòd per eandem in mortem incurrat, ac per eam ſemper præda fiat piſcatoribus. Sic & humanæ linguæ officium ſe habet: dum prudenter regitur, pro theſauro pretioſiſſimo eſt: è diuerſo obtrectatrix, garrula, futilis, formidabile ac læthiferum ſpirat venenum, vnde etiam vulgò talem nuncupant *linguam grandem*. Iure igitur comparatur prægrandi purpurę piſcis linguę, quòd huic infra palatum purpureus ac rubeus adhęret humor, allegoricôs ſignificans virus atrox maledici obtrectatoris & ſanguinarij.

Candor

Candor illæſus.

Clemens de medicis, huius nominis. 7. Pontif. Summus pro Symbolo ſuo caudatam ſtellam, ſiue Cometam vſurpabat. Tradit autem Ariſt. ad huius rei explicationem, ſicuti perpetuò hactenus mortalibus ipſis, aut proſperrimum fortunæ ſucceſſum, aut ſummum aliquod detrimentũ portenderit nouus quiuis Cometes, ſic à noui Principis Ariſtot.

admi-

niſtratione in Rempub. ferè vel immenſam felicitatem, vel exitium inuehi.

Proſper vterque mari.

Quando

Quando Gemini, quos veteres Caſtoris & Pollucis nomine nuncuparunt, ignes ſimul apparent, ſecundam nautis nauigationem, & omen portendunt bonum. Si verò eorum alter dumtaxat eminet, malum præſagire creditur. Eodem etiam modo ſi mutuus coniugum amor pergit in re domeſtica affulgere, certum tranquillitatis & felicitatis domeſticæ iudicium promittitur: è diuerſo, ſi alterutrius improbitate diuortium coniugatis accedat, ruinam & perniciem denuntiat. Preterea poteſt ſub alterius Geminorum ſolitudine intelligi periculoſam eſſe potentiam abſque prudentia,

Sic ſpectanda fides.

Auri probitas non tantùm tinnitu, verùm etiam cotis attritu exploratur. Sic & pietatis ac fidei comprobatio non ex ſermone tantùm, verùm etiam ex præſtatione, & actorum ſplendore facienda.

Sic violenta.

Intempeſtiua & nullius penſi fotilitas obſtrepero crepitaculi ſono optimè comparatur.

Terror & error.

Inter præcipuas magnanimi Ducis dotes ſeriò computandum, ſi diſcrimē in virtutem trāsformet: vtpote ſi tempore, locóve inferior ab hoſtili impetu aſtu & ſtratagemate, ſe exercitumq́; eximat, ſimulq́ue terribilem hoſti ſe faciat; quemadmodum olim à ſtrenuo illo Duce Hannibale factum eſt, cum in ho-

in hoſtium territationem ſuper boum ſuorum capitibus ardẽtes faces noctu oſtẽtauit.

Poco à poco. Id eſt, Paulatim.

Apparent quidem à ſolo ſurgentes plantæ, verùm incrementum notare poteſt nemo. Sic probitas, & virtus dum adcreſcunt,

 non

non facilè diſcerni,niſi exemplo & vſu,poterunt.

Aemula natura.

Aſſidua exercendi ſedulitas dubio procul tãdem aſſequitur, vt naturã ſimul imitetur, & æquet. Quòd in Domitianò Imperatore,ex ſolertia & iaculãdi dexteritate, meritò prædicamus, dum in feram quandam tela duo tam ſolerter iacuſlatus eſt, vt enatis cornibus ſtare fera videretur.

Sueton.

Renouata

Renouata iuuentus.

AdSolis radios accipiter ſolet vitia pennarũ cor- Gregor.
rigere. Sic ad Chriſtum Dom. acceſſurum oportet omnem improbitaté & affectus impios exſuere, & nouo veſtitu, ac renouatione vitæ ſuperindui.

Præpete pennæ.

Effigies expanſæ aquilę, ſiue bicipitis, iuxta vulgatam opinionẽ, ad hũc modũ publicis vexillis geſtari cœpit: accidente Imperij diuiſione, quod Caroli Magni temporibus, in Orientem & Occidẽtem eſt trãſlatum: aut certè (Wolfango Lazio, Romanor. Regis Hiſtoriographo, referẽte) Conſtantini Magni ætate, qui ex Romanor. vna Republ. duas conſtituit, alteram nimirũ Romanam, Conſtantinopolitanam alteram.

Atten-

Attendite vobis.

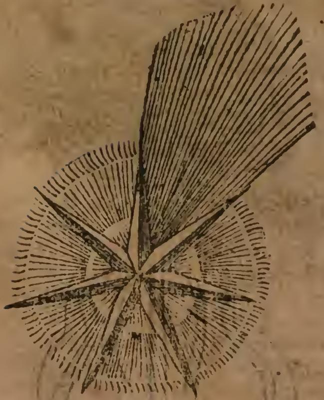
Sic præda patet eſca ſui.

Immenſum quod ex lingua ſua percipit commodum purpura, eò illi maioris faciendum eſt, quod hac ſibi victum comparat, prædamque venatur. Sed enim quod interdum ex eadem malum accipit, eò illi magis eſt metuendum, quòd per eandem in mortem incurrat, ac per eam ſemper præda fiat piſcatoribus. Sic & humanæ linguæ officium ſe habet: dum prudenter regitur, pro theſauro pretioſiſſimo eſt: è diuerſo obtrectatrix, garrula, futilis, formidabile ac letiferum ſpirat venenum, vnde etiam vulgò talem nuncupant *linguam grandem*. Iure igitur comparatur prægrandi purpurę piſcis linguę, quòd huic infra palatum purpureus ac rubeus adhęret humor, allegoricôs ſignificans virus atrox maledici obtrectatoris & ſanguinarij.

Candor

Candor illæſus.

Clemens de medicis, huius nominis. 7. Pontif. Summus pro Symbolo ſuo caudatam ſtellam, ſiue Cometam vſurpabat. Tradit autem Ariſt. ad huius rei explicationem, ſicuti perpetuò hactenus mortalibus ipſis, aut proſperrimum fortunæ ſucceſſum, aut ſummum aliquod detrimentũ portenderit nouus quiuis Cometes, ſic à noui Principis admi- Ariſtot.

niſtratione in Rempub. ferè vel immenſam felicitatem, vel exitium inuehi.

Proſper vterque mari.

Quando

Quando Gemini, quos veteres Caſtoris & Pollucis nomine nuncuparunt, ignes ſimul apparent, ſecundam nautis nauigationem, & omen portendunt bonum. Si verò eorum alter dumtaxat eminet, malum præſagire creditur. Eodem etiam modo ſi mutuus coniugum amor pergit in re domeſtica affulgere, certum tranquillitatis & felicitatis domeſticæ iudicium promittitur: è diuerſo, ſi alterutrius improbitate diuortium coniugatis accedat, ruinam & perniciem denuntiat. Prętérea poteſt ſub alterius Geminorum ſolitudine intelligi periculoſam eſſe potentiam abſque prudentia,

Sic ſpectanda fides.

Auri probitas non tantùm tinnitu, verùm etiam cotis attritu exploratur. Sic & pietatis ac fideí comprobatio non ex ſermone tantùm, verùm etiam ex præſtatione, & actorum ſplendore facienda.

Sic

Sic violenta.

Intempeſtiua & nullius penſi futilitas obſtrepero crepitaculi ſono optimè comparatur.

Terror & error.

Inter præcipuas magnanimi Ducis dotes ſeriò computandum, ſi diſcrimē in virtutem trāsformet: vtpote ſi tempore, locóve inferior ab hoſtili impetu aſtu & ſtratagemate, ſe exercitumq; eximat, ſimulque terribilem hoſti ſe faciat; quemadmodum olim à ſtrenuo illo Duce Hannibale factum eſt, cum in hoſ-

in hoſtium territationem ſuper boum ſuorum capitibus ardẽtes faces noctu oſtẽtauit.

Poco à poco. Id eſt, Paulatim.

Apparent quidem à ſolo ſurgentes plantæ, verùm incrementum notare poteſt nemo. Sic probitas, & virtus dum adcreſcunt,

non facilè diſcerni, niſi exemplo & vſu, poterunt.

Aemula natura.

Aſſidua exercendi ſedulitas dubio procul tãdem aſſequitur, vt naturã ſimul imitetur, & æquet. Quòd in Domitiano Imperatore, ex ſolertia & iaculãdi dexteritate, meritò prædicamus, dum in feram quandam tela duo tam ſolerter iacûlatus eſt, vt enatis cornibus ſtare fera videretur.

Sueton.

Renouata

Renouata iuuentus.

AdSolis radios accipiter ſolet vitia pennarũ corrigere. Sic ad Chriſtum Dom. acceſſurum oportet omnem improbitatẽ & affectus impios exſuere, & nouo veſtitu, ac renouatione vitæ ſuperindui. Gregor.

Prapete penna.

Effigies expanſæ aquilę, ſiue bicipitis, iuxta vulgatam opinionē, ad hūc modū publicis vexillis geſtari cœpit: accidente Imperij diuiſione, quod Caroli Magni temporibus, in Orientem & Occidētem eſt trāſlatum; aut certè (Wolfango Lazio, Romanor. Regis Hiſtoriographo, referēte) Conſtantini Magni ætate, qui ex Romanor. vna Republ. duas conſtituit, alteram nimirū Romanam, Conſtantinopolitanam alteram.

Atten-

Attendite vobis.

10 Ad ſtabiliendum Chriſtianę Eccleſiæ ſtatum, & eius integritatem retinendam, commodiſſimum fuerit ſi exemplo ac Symbolo paſtorię armaturæ fideles verbi Dei diſpenſatores ac miniſtri rectum ac perpetuum docendi munus erga Eccleſiam diligenter & indefatigatè impendant.

Viuit ad extremum.

Con-

Conſtantiſſima erga Principem ſuum debet eſſe cuilibet amoris & fidelitatis obſeruatio, & nec, quamlibet vehemente ventorum aut tempeſtatum vi irruente, probitas fidesq. vel minimo exſtingui. Nempe quod bombardicam reſtem circulatam ſeruare videmus, vt, nequicquam irruentibus ventis, pergat ſemper ignes potentiùs confouere,

Captiue

Id eſt, Captiua libertas.

Captiue liberté.

Con-

Coniurati necis Iulij Cæſaris auctores, ſoluto Senatu Romæ plateatim ſummo lanceæ apice pileum (quod erat libertatis indicium) circumgeſtabant, (propterea quòd tum moris eſſet ſeruos omnes pileo donari, & in libertatem aſſeri) hoc commento Roman. populum ad vindicandum ciuilem auctoritatem cohortantes, velut propoſita iam certa libertate. Verùm longè diuerſum euenit, nam cæſi fuerunt eodem anno quotcunque in carnificinam conſenſerant. Hinc liquet licentiam illam peccandi, quam quidam libertatem autumant, meram eſſe ſeruitutem. Appian.

Poliec

Id eſt, Perfecta reſpublica.

Police ſouueraine.

Ad perfectam Rempub. hæc duo requiruntur: Calamus & gladius: hoc eſt, deliberandis rebus conſilium & litteræ: exſequendis gladius.

Super-

Superſtitio religioni proxima.

Hoc eſt antiqui hoſtis, & Satanę ſtudium, vt quoties inſignem errorem, aut impietatem aliquam in hunc mundum ſpargere cupit, quæ eius vafricies eſt, ac peruerſitas, illud ipſum vel falſiſs. commentum ſuum aliqua ſemper veritatis ſpecie atque vmbra conetur obuelare. Quamquam aliud nihil ſit totũ illud inuolucrum, quàm mera impoſtura, præſtigiumque ac faſcinatio. Quod ipſum luculenter olim effecit, quando primum diuinandi, augurandique ſuperſtitionem

tionem inuexit, à Decio Nauio augure ipſam cotem etiam duriſſimam nouacula bipartitam eſſe, Priſco Tarquinio Regi, populoque Rom. perſuadens.

Id eſt: Alor noxio

De malme paiſts,

Plutarc. Gucurbitula Medica (quam ventoſam paſſim appellant) prauum dumtaxat ſanguinem elicit, ac depaſcitur. Et animus nequam non niſi quod improbum eſt quærit, & continet.

Fons

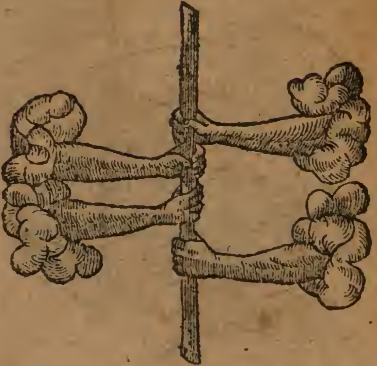
Fons inuocantis.

Extrema ſiti laborans olim Samſon, inuocato Dei auxilio, ſenſit præſens aquæ leuamen ſcatentis ex molari dente aſini maxillæ, qua priùs mille viros peremerat. Quo miraculo notandum eſt, vel ſimpliciſſimam quamque rem, capacem eſſe gratiæ Dei, modò ea diuino eius verbo, qui verus viuuſque fons eſt, imploretur. Iudic. 15

Id eſt : Et hic, & ille.

Et l'vn & l'autre.

Duobus inter ſe quocunque certamine contendentibus, fieri nequit (quantacunq. virium, aut æquitatis ab alterutro præcellentia certetur) quin vel moleſtiæ ſaltem aliquid, ſi forſitan detrimenti nihil pars alterutra capiat. Atque eadem ratio eſt, quæ & luctantium in palæſtra, tractúue baculi, in qua de viribus certatur, vbi ne victor quidem abſque membrorum coactione vnquam fert victoriam.

Con-

Conſultori peſſimum.

Redire ſemper ſceleris ab altero admiſſi in ſuaſoris caput meritas pœ-

nas,

nas, certum eſt. Spectare licet hoc in vexillis, ſignísve bellicis, quibus militem ad expeditiones conſcribimus, & in prælijs velut ductoribus in hoſtem armamus. illa enim primas oppugnationes & conuulſiones experiuntur. Quinimo pugnarum auctores in omnibus perpetuò diſſidijs grauiori ſupplicio digni ſunt, & in eos Leges ipſæ quoq. ſeueriùs animaduerti iubent quàm in ipſos pugnatores. Atque ad præſens inſtitutum pertinet quod Aulus Gellius ſcribit de improbitate Hetruſcorum aruſpicum, quod hi à Romanis interpellati, vt in mediũ conſulerent de Horatij Coclitis ſtatua fulmine percuſſa (vt erant clancularij Romanorum hoſtes) poſtea quàm decreuiſſent ſtatuam in deſertiorem locum, ac vbi neque à Sole colluſtrari vllo vnquam tempore poſſet, ſemouendam; huius conſilij accuſatione facta, eorumque hac in re perfidia & proditione recognita, trucidati fuerint, ſtatuáque ipſa in Vulcani forum honorificentiùs tranſlata. Quare & iuuentus (quòd ea res Reip. feliciter ceſſiſſet) mendaci diuinatione in plauſibiliorem Reip. interpretationem conuerſa, per vrbem clamans, & indignabunda in prouerbium erupit: *Malum conſilium conſultori peſſimum.*

Vis

Vis neſcia vinci.

Scribit Plutarchus Scylurum Chæronenſem moriturum octoginta filiis ſuis iaculorum faſcem per ſingulos obtuliſſe frangen- Plutarc.

 dum:

dum:quod cum præſtare conando non poſſent, reſpondiſſentque impoſſibile eſſe, diſſoluit pater telorum ſtruem, exemptaque ſingula ſine vllo negotio fregit:hoc ipſo docens eos inſuperabiles & inuictos fore, quádiu concordi fœdere perſiſterent; ſi veró diſſidiis,& ſeditionibus diſtraherentur, in captiuitatem & hoſtium manus facilè rui-
Plin. turos. Non diſſimile poſſet huc à Plinio adnotatum adduci de Cycladicis Scyri lapidibus, qui integri ſupernatant aquæ, diminuti veró merguntur. Sit igitur hoc Symbolum ſagittarum faſce iunctarum, ſimulq́. memoratorum lapidum hæc ſignificatio. Inuicta eſſe fœdera, ſi vinculum adhibeas prudentiam.

Quis

Quis contra nos.

Diuus Paulus cùm in Inſula Melite vi-
pera inuaſiſſet eius manum, nullam inde Act.28.
contagionẽ accepit (quanquã ſecus arbitra-

 rentur

rentur Barbari) ſed in medias flammas excuſſit viperam. Ex quo cernere eſt, quibus præſtò ſit diuina clementia, eis nihil vltra nocere poſſe.

Maturè.

Qua ratione olim Titus Veſpaſianus Imperator pro Symbolo ſuo anchoram cum Delphine piſce vſurpabat, eadem (vt arbitror) & Papa Paulus III. Chamæleontem cum Delphino: ſic innuens, lentam illam celeritatem, aut maturitatem in rebus agendis omnino ſeruandam.

Lux publica Principis ignes.

Faces

Faces ardentes quas ante Principes ſuos Romani geſtare ſolebant (quod eſt videre pleriſque priſcorum monimentis, & numiſ-
Herod. matibus: cuius etiam rei Herodianus meminit, vbi de Gordiani Cæſaris inauguratione ſcribit) haud obſcurè ſignificabant, Principes, Imperatores, caſtrorum præfectos, ac Duces, nec non Prætores (ad quos etiam ſub Regibus, deferebatur ius decidendarum cauſſarum) virtutis ac æquitatis ſplendore debere cæteris prælucere.

In

In ſe contexta recurrit.

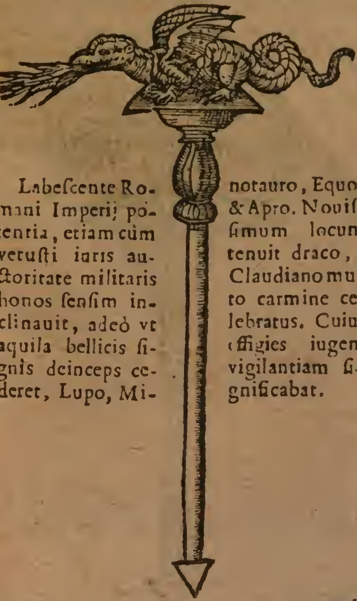

Pſal-

Pſalmiſta commemorans immenſam diuinæ gratiæ, pietatis, clementiæ, ac prouidentiæ beneficentiam & largitatem, ait:
Pſal. 64. *Benedices coronæ anni benignitatis tuæ.* Quo & nos attentos facit, quòd à Domino nobis liberaliter ſuppeditatur vbertatis rerum omnium ac prouentuum annua renouatio, ac ſucceſſiuus continuusque reditus. Vbi & effigie anguis, annus intelligendus eſt, iuxta Aegyptiorum literas Hieroglyphicas.

Pytho-

Pythone peremto.

Labeſcente Romani Imperij potentia, etiam cùm vetuſti iuris auctoritate militaris honos ſenſim inclinauit, adeò vt aquila bellicis ſignis deinceps cederet, Lupo, Minotauro, Equo, & Apro. Nouiſſimum locum tenuit draco, à Claudiano multo carmine celebratus. Claud. Cuius effigies iugem vigilantiam ſignificabat.

Calo

Cælo imperium Iouis extulit ales.

Potiſſimum apud Romanos vexillum ſemper fuit Aquila: quod etiamnum hodie adhuc eſt Sacri Imperij. Atque hoc quidem C. Marius, poſteaquam ſecundi Conſulatus faſtigium adeptus eſſet aquilam legionibus omnino dedicans, iuxta Plinium, cæteris omnibus ſignis prætulit. Plin. Aquila verò, propterea quòd reliquis omnibus auibus metuenda ſit, ac formidabilis, quaſiq. (vt vulgò fertur) pro rege habeatur, ad ſignificandum populum, ſiue gentem quæ cæteras vniuerſas ſubiugarit, pro Symbolo delecta eſt. Atqui verum & illud, in Romanorum vexillis antiquitùs Aquilam fulminis effigiem geſtare ſolitam, ſiue vt Ioui conſecratam alitem, ſiue vt illius arma, inſigniáve præferentem ſiue denique quòd Plinio referente illa nunquam fulmine tangatur.

Infeſtis

Infeſtis tutamen aquis.

Dion. Seruius Galba Imperator tam ſua, quàm maiorum acta & inſignia, hoc Symbolo notauit: Canis erat à prora nauis ſeſe inclinans, ac deſilienti ſimilis; quo vigilantiam, ac firmas excubias aduerſus pericula deſignauit.

Anti-

Antidoti ſalubris amaror.

O

Summ.

Summa ſalutis noſtræ potiſſimum in imitatione myſterij paſſionis & crucis Redemptoris N. Ieſu Chriſti conſiſtit. Nimirum (vt antea dictū eſt) ſi afflictiones mortalis ſeculi perferūtur, vt ſic inuocato Chriſti nomine aſſuefaciamus nos, & amaritudinem crucis eandem in calicem ſalutis commutemus, cum Propheta Pſalte canentes:

Pſal. 15. *Quid retribuam Domino pro omnibus quæ tribuit mihi? Calicem ſalutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo.*

Ceſſat

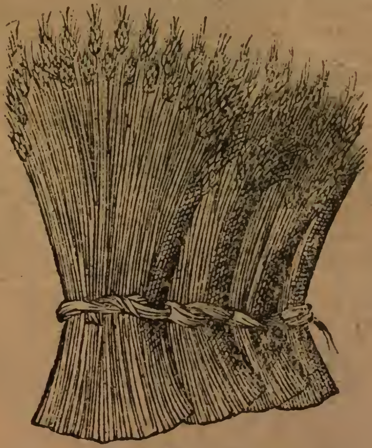
Ceſſit victoria victis.

Hac ratione cruenta ſanguinis effuſio, ſanctis Martyribus, & pro Dei nomine patientibus, in ſpeciem coronatæ Palmæ, ceu æternum partæ victoriæ præmium, conuertitur, vt ſic immortalis regni corona inſigniatur. Sed nec ij tantùm qui ſanguinem pro confeſſione fidei fundunt, martyrum ideo appellatione digni cenſentur; verùm etiam qui pro hereditate Regni cæleſtis Chriſtum Dom. ſectantes crucem ferunt, æquo animo tolerantes huius ſæculi contumelias & quotidiana opprobria, in quo præcipuum martyrij genus, vt plurimùm verſatur, & exercetur.

Fla-

Flaueſcent.

Horatius Farneſius Dux Camerinus, eiuſmodi quaternione faſcium viridium ſegetum vſus fuit, qua adoleſcentiam Principis generoſi (vt opinor) aliquando in maturam ætatem conuerſum iri figurauit.

Vt lapſu grauiora ruant.

Plin. Draconi & Aquilæ perpetua intercedit inimicitia. Quo fit vt nunquã abſq. acriore pugna mutuum occurrant: & tam periculosè per æthera inter ſe committuntur, vt aquila draco-

dracouis cauda circumuoluta deorſum ſimul conſternentur. Eadem elatis, ac ſuperbioribus inter ſe contendentibus ruina ſolet vſu venire.

Victrix caſtæ fides.

In æde Franciſcanorum, præclaræ vrbis Auenionenſis, tumulo Heroidis Lauræ à Franciſco Petrarcha tantoperè decantatæ, inſculpta ſunt Emblemata duobus laureolis ramuſculis in ſeſe tranſuerſim incumbentibus, ſuperaddita itidem tranſuerſim crucis forma per medium aſtante, & ſupra hæc ſcuto, ſeu inſigni medio affixa ſurſum roſæ effigie. Quibus ſignificauit primariæ ſuæ fidei ac fœderis integritatem cum caſtimonia coniunctam victoſque mundanos affectus.

Ipſa

Ipſa ſua teſtis victoria cladis.

Reperiuntur etiamnum hac ætate numiſmata vetera inſcriptione Veſpaſiani Cæſaris, quibus impreſſa eſt palmæ procerioris

 figura,

figura, Dactylis abundantis. Porrò arborem fœcunditate nobilem, & copioſam in Iudæa, potentiſſimi illius Principis vi & armis expugnata, ſubiugataq., naſci certiſſimum eſt. Quare & non ſolùm Iudaicam regionem ominoſos hic palmæ arboris typus, verumetiam gentis deſolationem & excidium diuinum in illius poſteros perpetuum teſtatur.

Malo vndique clades.

Exer-

Exerti prominentesque per gyrum gladij, obſeſſusque intra hæc ſepta pauens lepuſculus certiores nos reddit, nuſquam criminoſis aut agro, aut vrbe locóue, corpore, aut ſpiritu tutum dari ſuffugium, aut latebras. Sic enim tum infinitis aliis locis, tum verò apud Moſem minatur Scri tura: *Foris* Deut. 31
vaſtabit eos gladius, & intus pauor.

Gran-

Id eſt: E fortuna celſitudo.

Grandeur par grand heur.

Refert Dion anulo ſigillatorio Pompeij inſculpta fuiſſe trophæa tria: quemadmodum & Syllano. Quod haud dubiè Symbolum præcipuorum vtriuſque geſtorum monimentum prætendit.

Dion.

Impro-

Improbitas ſubigit rectum.

Quemadmodum arbor ab hederæ complexu & aſcenſu comprimitur ac ſuffocatur: ſic forenſis cauſa quãvis iniuſta, facundæ cauſidici arte ac ingenio torquet ius pro ſuo arbitrio.

Pacis & armorum vigiles.

Ex gallinacei tubæque excitante horologio non difficile eſt iudicare, quantum interſit inter belli & & pacis conditiones.

De

De paruis grandis aceruus erit.

A ſpica ad manipulum, à manipulo ad faſcem. Ita pauper recto conſilio, ſummaq. pru-

prudentia,& ſedulitate bonis ſibi licitis,ac oblatis vti debet. Ad quę vbi Dei liberalitate peruenit,opus eſt aliquando gradū ſiſtat, ſibique fortunatiſs. illam rerum ſufficientiam, veram diuitiarū coronidem pro ſcopo prefigat. Memor hac in re continuè Gallici cuiuſdam (cuius tamen ſi mihi cognitum foret, non magis hic auctoris nomen taceretur, quàm egregia laus quam ex eo meretur) Ogdoaſtichi,quod ſubſequitur:

De moins que rien l'on peut à peu venir:
Et puis ce peu, n'a ſi peu de puiſſance,
Qu'aſſez ne face,à aſſez paruenir
Celuy qui veut auoir la ſuffiſance.
Mais ſi au trop (de malheur)il s'auance,
Ne receuant d'aſſez contentement,
En danger eſt,par ſa fole inconſtance,
De retourner à ſon commencement.

Sententiam ſic reddere placuit hoc decaſticho:

De nihilo(minus aut nihilo ſi quid queat eſſe)
Ad modicum multis ſæpe venire datur.
Et modicū hoc tantū valet,vt quēuis patiatur
Quod ſatis eſt etiam largiter aſſequier.

Sita-

Si tamen huic placeat modò ſufficientia rerum,
Atqui ſe ad nimium tendere fortè volet,
Non contentus eo, potuit ſatis eſſe quod illi,
Inconſtanti animo certa pericla manent,
Ne redeat meritò (qui nil vult, credito ditem)
Nudus, & ad primũ pauper (vt ante) ſtatum.

Id eſt : Illic malum.

Là, le danger.

Bacchi ſimulachrum Lacedæmone ſtabat haſtam tenens longiorem circũſerpente per illam ſurſum hedera vſque in ferratam aciem occultatam. Quod exprimebat, non vi, aut impetu bella gerenda, verùm conſiliis, ſtratagematiſque, & arte regenda: hiſce enim artibus ſubditos eſſe bellicos impetus.

Nodos

Nodos Virtute reſoluo.

Hoc Symbolo S. Andreæ Mareſchalli, laccrto gladioq́., qui propriè Alexãdri Magni dicitur: nodum Gordium priſca Midæ Regia, ſecante, intelligi (mea quidem ſentẽtia) poteſt magnanimi eius Principis ſolertia: & res alioqui difficiles, virtute reddi faciles.

Turpibus exitium.

Quemadmodum Scarabæus excrementis equinis, ac ſtercore alitur, at in media roſa emoritur: ſic molles & voluptuarios non delectat pietatis & optimarum rerum ſtudium, ſed voluptatum & nequitiæ ſordibus inquinari malunt.

Vnius

Vnius compendium, alterius diſpendium.

Serpens niſi ſerpentem deglutiat, non ſit draco. Sic diuites non niſi damno, & veluti ex alieno ære conflata potentia, opulentiores euadunt.

Conſilio firmata Dei.

Coro-

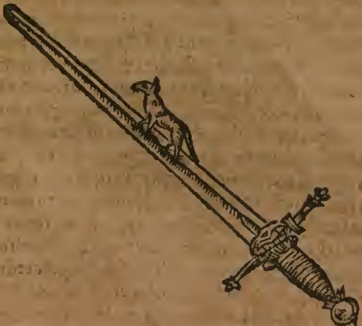
Coronatus enſis inter duo ſplendicantia lilia, quondam à viragine illa Aureliana in vexillo militari geſtatus, immortale monumentum eſt protectionis Gallici Regni. Engelb. Möſtrel.

Etiam fortunam.

Plin. M. Sergius, Eques Romanus poſteaquam crebriùs cum Hannibale conflixiſſet, atque iterum etiam captus aſtu huius manus euaſiſſet, tandem in prælio dexteræ iacturam fecit. Vnde poſtmodum ſiniſtra confligere coactus eſt in quatuor prœliis. Ceterùm cum non æquè commodè hac atque illa vti ſe experiretur, brachio dextro ſibi manum ferream adnecti curauit. Qua quidem ipſa vſqueadeò ſtrenuè, feliciterq. militię poſtea vſus eſt, vt in Gallia duodecim etiam Romanis infeſtos exercitus ſuperarit, ac fuderit. Quam ob cauſſam, ſcribit Plinius, non agnoſcere ſe quemquam alium, qui Sergio virtute, atque magnanimitate præponi debeat. Qui etiam ipſius fortunæ violentiam ſubiugans, omnibus victoriatum laureis, & coronis dignum ſe reddidit.

Sic ſoper irrepat.

Scriptum legimus in Annalibus Gallicis, Regem Burgundiæ Gontranum venādi labore aliquando fatigatum, excubias agente armigero, obdormiſſe in agro quodam ſecus præterlabentem fluuiolum, prodiiſſeq. adeò ex Regis ore animalculum, ac tentaſſe torrentis illius tranſitum. Quod videns Regis famulus, exſeruit enſem, quo velut ponte beſtiola traiecit riuulum, ſub antrum aduerſi montis ingreſſa: vnde mox egrediens, atque per enſem velut pōtem denuò remeans, Annal. Franc.

 regium

regium os denuò ingreditur. Expergefactus Rex famulo recitat viſum ſibi tale inſomnium: traieciſſe ſe flumen ponte ferreo, ac ſpeluncam ſub altiori colle penetraſſe, vidiſſeque theſaurum iſtic ingentem reconditum. Quod audiens famulus ordine illi narrat quæ ſub eius ſomno accidiſſent. Curauit itaque Rex interiora montis aperiri, effoditque ex eo auri, argentique vim magnam, quam in egenos, & pauperes erogauit, tum etiam in variarum Eccleſiarum vſum dono obtulit, ac diſtribuit: nec non ex eo theſauro Sancti Marcelli iuxta Cathalonium ad Saonam (vbi & ſepultus creditur) feretrum auro obduci fecit.

Cæcus amor prolis.

Fœtus ſuos tam impatienter diligit ſimius, vt, dum amplexibus plus iuſto indulget, compreſſu frequenter enecet. Solent quoq. nonnulli parentes in cultum & educationem liberorum tam profuſi eſſe, vt tandem nimia indulgentia eos perdant. Plin.

Sup.

Supplicio laus tuta ſemel.

Indum

Indum quendam arte iaculandi tantæ dexteritatis ferunt fuiſſe, vt ſagittando procul poſſet tela per minorem annulum mittere. Quapropter ab Alexandro iuſſus idipſum coram experiri, vt faceret adduci nullo modo potuit. Quocirca regia ſententia ad mortem damnatus, rogatusque cur rem tam puſillam in Regis gratiam non faceret, vereri ſe aiebat, ne diutina ſagittandi aſſuetudine fortè aberraret. Alexander videns non tam ob rebellionem, quàm ob metum, ac pudorem id ab homine fieri, ſolui damnatum iuſſit admiratus eiuſdem indolem gloriæ cupidam, quippe qui mortem ſubire potiùs vellet, quàm celebre ſuæ artis nomen famamque vitiare.

Omnis caro fœnum.

Si hic

Si hic populus qui præ ceteris omnibus vniuerſum orbem fruſtra diuexauit, quò ſe magis magiſque ſemper amplificaret, ac velut in immortalitatem aſſereret, eò tandem maturo cõſilio, atque in rem ſuam deſcendiſſet, vt quid auctoris ſui, & quaſi procreatoris Romuli Symbolum (quod erat fœni faſciculus lancea ſuſpenſus) ſignificaret, ſeriò, & fixiùs aliquando expendiſſet, nunquam ſanè tot, tantaſq. tum corporis, tum animi ærumnas ſubiiſſet: contemplatus nimirum tam ſubitam, momentaneamque rerum humanarum viciſſitudinem: maximè verò earum quæ propriùs ad carneum hoc, terreumque corpus ſpectant: cuius mutabilitas, & inconſtantia cum fœno viridi, floribusque marceſcentibus à Propheta comparatur.

Ouid. Seruius.

Eſa. 40.

Paradin. hic lanceæ meminit, cùm tamen Icon ipſa non lanceam, ſed velut perticam potius, aut ſudam referat.

Tolle

Paix outragée ſe rend vengée.

Id eſt: pax temerata ſolet ſemper ſe vlciſcier ipſa.

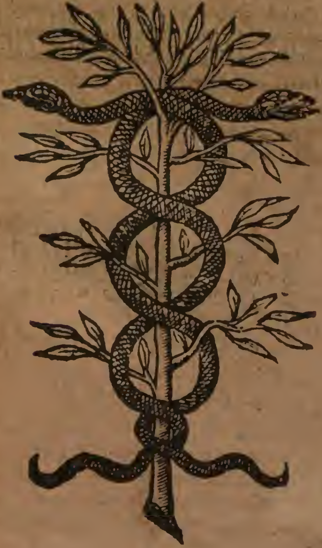

Q

Zenonis Imperatoris temporibus meritas Perſæ admiſſorum pœnas dedere. Recogitarat enim Perſarum exercitus dolo in Cæſarea ſigna (quibus affixæ pendebant, oſtendebanturque pacis inter vtramq. gen-
Procop. tem initæ conditiones) præceps ruere, ac conuellere. Verùm ex improuiſo in præparata à Romanis foſſa, tum Perſarum ipſe Rex vnà cum liberis, tum exercitus præcipui intercepti ſunt: quin & totius exercitus reliquiæ mox per inſidias fuſæ ſunt, & ad vnum omnes profligatæ.

Rerum

Rerum Sapientia cuſtos.

Illuſtriſſima Bituricenſium Duciſſa Margareta ſingulare animi ſui votum hoc Symbolo gemini ſerpentis ex oleæ ramuſculo vtrumque caput exſerentis expreſſit: indicans veram rerum omnium gubernationem clauo ſapientiæ & prudentiæ optimè teneri.

Diſcite

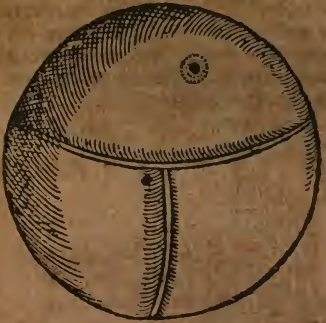
Diſcite iuſtitiam moniti.

Quocumque Sicambrorum Rex Baſanus Dioclis filius tenderet, anteferri perpetuò enſem iubebat, ſummitate cuius adnexa erat reſtis, aut laqueus: idque in teſtimonium inuiolatę iuſtitiæ. Fuitque Rex ille, præterquàm quòd aliis virtutibus clarus tam diligens iudiciorum & æquitatis cenſor & conſeruator, vt in delinquentem gnatum proprium ſeuerè animaduertit.

Concuſſus

Concuſſus ſurgo.

Vento turgens pilaris (vt ita dixerim) orbis Admirallo Chabotio pro Symbolo fuit, addita ſuperſcriptione: *Concuſſus ſurgo.* Quæ Symbolum ipſum ſatis explicat.

Hâc virtutis iter.

Raſtrum agreſte Y literæ (quam Pythagoricam vocant) alligatũ (quod pro Symbolo ſibi vẽdicabat M. Petrus Moruillerius Galliæ Cancellarius (quemadmodum ſpectare eſt in æde S. Martino campeſtri ſacra vrbis Lutetiæ) ſatis admonet ad virtutem conſequendam labore iter fieri.

Hoc

Hoc Cæſar me donauit.

Carolus VI. Frãcorum Rex, venatus in ſilua Senliana ceruũ, qui collum habebat obuinctũ catena ſeu torque æneo deaurato, cum antiqua inſcriptione in hęc verba: HOC CÆSAR ME DONAVIT cupienſque memorabilem hanc prædam in poſteritatis cognitionem diffundere, Symbolum ſibi ſumſit Ceruum, alatum redimatum colla corona.

Victo ſaeculo.

Spinea Corona, arundini iuncóve inſerta typum refert paſſionis Seruatoris noſtri Ieſu Chriſti: deſignans cæleſte ac æternum

eius

eius regnum, & de deuictis mundo ac Satana Principe huius mundi, victoriam.

Terriculum noxa.

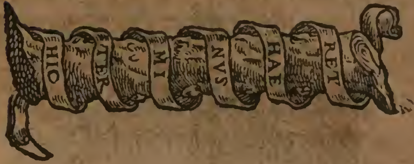

Crea-

Plutarc. Creatus in primarium Ducem exercitus Pompeius Magnus, & à Sylla miſſus in Siciliam, non ſolùm vigilanter, ſtrenueq́ue, & magnanimiter ſe geſſit, verùm etiam ſumma æquitate iuſtum Ducem præſtitit: adeò vt etiam quos ſciebat milites excurſionibus extra aciem prædari ac mala patrare, eos grauiter puniret. Ad hæc quò præcurſores, ac velites ab obuiorum oppreſſione coërceret, ac refrenaret, etiam illorum gladios annulo proprio ſigillatorio notabat.

Hic

Hic terminus hæret.

Ne dignitatum, ac honorum, & bonorum, ac denique rerum omnium prouentus & affluentia Magnates, & illuſtres Heroas omnino præpediret, quò minùs interdum cogitarent ſe quoque mortales eſſe, vniuerſi ferè certam rationem aliquam, quæ illis ſubinde mortis refricaret memoriam, excogitarunt. Quod & ipſum hodie facit Dominus Boizius, Summus Regis prægustator, vſurpans pro ſuo peculiari Symbolo effigiem deiecti trunci, his verbis circumquaq. appoſitis: *Hic terminus hæret.*

Mihi

Mihi pondera luxus.

Hier.

Quem.

Quemadmodum (vt habet Seneca) ex nimia fœcunditate contingit fruges à ſeſe opprimi, ſpicáſque deiici, ſic & immoderata ſuarum commoditatum, ac voluptatum congeries præclaris ingeniis, & alioquin bene natis eſt nocentior. Sen.

Nă am-

Nil amplius optat.

Typus hic retium & caſſium inter ſe compactorum referri poteſt in præcedentem metaphoram: docetque eum qui ſuo contentus cenſu viuit, facilè rerum caducarum ſuperfluam cupidinem ſpernere, & eleuare.

Num

Num flatus telluris honor?

Inoleuerat Romanis conſuetudo, vt Præfectis Prouinciarum recens aut creatis, aut inauguratis gratulationis ergò, ac velut læti aduentus auſpicium, darentur in ſingula capita, muneris honorarij loco ſolidi ſeptem, ceſpes, clauis, atque pila ſeu ſphærula. Ceſpitem ideò dabant, vt operam daret Præfectus ne annona carior euaderet, ſed in eo Cod. lib. 12. titulo de Prætor.

pretio conſeruaretur, vt nulla caritas rerúmve indigentia, aut fames exoriri poſſet. Ad hæc vt ea prudentia, ac clementia res ſubditorum moderaretur, vt pro dato ceſpite, vel totos agros Præſidi ferrent acceptos. Clauem verò, vt libertatem, & iuris dicendi, imperandiq́ue poteſtatem expenderet. Sphæram denique vt ſummum ius & auctoritatem deſignaret. Sic enim Alexander oblatum à Dario globum, ſeu Sphęram eſt interpretatus. Niſi Sphæram ſignificare voluerimus ordinis ac diſciplinæ militaris gubernationem.

Ne pom-

Me pompæ prouexit apex.

Summam rerum præclarè geſtarum mercedem Romani exiſtimabant, ſi ſuos Imperatores, Duces, Equites, Anteſignanos, cæteroſque milites ſtrenuos (pro ſua quemque tamen dignitate, merito gradu, commiſſaq.

prouincia) certis coronis, quas ideò quoque Militates appellabant, honeſtarent. Quarũ propterea quòd virtutis, præclarorumque facinorum & inuicti animi teſtimonia fuerint, præcipuarum, ac illuſtriorum Icones hic vnà cum ſuis gnomis, ſententiunculiſve continuè patent: idque tum, inquam, ob perpetuam generoſæ antiquitatis reminiſcentiam, atque decus, tum etiam ad oblectationem, voluptatem, & ſpem huius tempeſtatis hominum, ad æternum quoque virtutis honorem, præmium, & laudem tendentium, ac aſpirantium: quæ potiſſimum Reipub. (quæ omnibus curæ eſſe debet) vindicibus, patronis, & aſſertoribus debentur. Proinde quæ prima iam exhibetur, Triumphalis dicebatur: quæ laureis ramis bacciſq. circumtexta inuictis triumphatoribus offerebatur. Quibus vt hoſtium victoribus & domitoribus, tota vrbe Roma magnificis curribus & rhedis circumuectis triumphum agere Senatus ipſius decreto fas erat. Prius tamen edocto Senatu de quinquies mille hoſtibus vno prælio cæſis Hæc verò triumphalis corona temporis diuturnitate, Imperio decreſcente, poſtmodum vnionum & margaritarum admixtionem, necnon &

alīarum

aliarum gemmarum variationem admiſit: ac tandem ex natiua lauro in laurum ſculptam aureoque circulo impoſitam commutata fuit: quemadmodum adhuc vel in hodiernum diem in antiquis numiſmatibus & ſtatuis inſpicere eſt.

Merces ſublimis honorum.

Tribuno militum Equitíve, qui hoſtium obſidionem ſtrenuè ſuſtinuiſſent, ab iis qui liberati ſeruatique fuerant dabatur Corona

Donabatur etiam à ciue corona ciuica ciuis is qui ciuem ſingulari periculo in pugna liberaſſet, viuumque ſeruaſſet. Texta fuit eiuſmodi corona querceis foliis ac faſtigiis: quòd priſca ætate ex quercu alimentum ſuppeditabatur.

Excidij turribus honos.

Muralis Corona ex auro conflata in formam muralium pinnarum illi dabatur ab Imperatore exercitus, qui primus vi & armis hoſtium mœnia tranſcendiſſet in vrbem.

Hoc valli inſigne recepi.

Corona Caſtrenſis vallaris, ſeu palata itidem ex auro confecta donabatur ab Imperatore, ſeu exercitus Præfecto illi qui primus oppugnando vallum hoſtile occupaſſet.

Claſ-

Claſſis monumenta ſubacta.

Nauali prelio qui in claſſem hoſtiom armatus, primusque irruens nauem ingreſſus eſſet, Corona aurea nauali cohoneſtabatur, roſtrorum, aut naualium prorarum adinſtar confecta.

In hunc intuens.

Mos erat priſcis Aegyptiis per ſympoſia ab aliquo circumferri mortis ſimulacrum, ſingulisque ordine intuendum oſtentando dici:

Con-

Contuere, hoc quid ſit, genio tantumq́; vacato,
Quàm lubet, huic fies tu ſimiliſq́; ſemel.

Quin etiam in extremi exitus commonitionem, ac reminiſcentiam refert inter alia Iſidorus, Conſtantinopoli inualuiſſe conſuetudinem, vt quo primùm die coronam Cæſaream Imperator ſuſcipiebat, ad ipſum ſedētem ſublimi throno, accederet cæmentarius, Cæſari proponens lapidum genera tria, quatuórue, in hæc verba iuſſus dicere: Iſidor.

Elige ab his ſaxis, ex quo Auguſtiſſime Cæſar,
Ipſe tibi tumulum me fabricare velis.

Victoria

Victoria limes.

Interrogatus ab Adriano Cæſare Epictetus Philoſophus quam ob cauſam mortui coronis inſignirentur, reſpondit, vt ſic indicarent, quòd labores & ærumnas, ſeu moleſtiarum immenſum pondus huius vitæ morte ſuperaſſent. Eius quoque coronationis meminit Plinius, atque ad eum modum éfferri ſolitos teſtatur.

Spes

Spes altera vitæ.

Fru-

Frumenti, ceterarumque herbarum, & legumimum grana, & ſemina in ſolum iacta emortuáque reuiuiſcunt, & renaſcuntur. Sic humana corpora per mortem cadentia, reſurgent in gloriam in nouiſſima illa vniuerſalique humanorum corporum ſuſcitatione.

Heroicorum Symbolorum M. Claud. Paradini finis.

SYM-

SYMBOLA SEV EMBLEMATA
Gabrielis Symeonis Florentini.

Huc curſus fuit.

Vt eum à quo è magno naufragij periculo in portum ſalutarem perductus ſit aliquis plurimi facere debet, ita (quãtum ſuſpicor) huius Symboli auctor hoc ipſo conteſtatum eſſe voluit, quantopere ſuſpiciat, quamque fortunatũ ſe reputet quòd in benigni Principis Emanuelis Philiberti Sabaudiæ Ducis clientelam receptus ſit.

Quis

Quis dicere laudes?

Inſigne hoc ſolidæ ac planæ Crucis (Diuinæ charitatis munimentum) Sabaudiæ Ducibus proprium, & dictio monoſyllaba EL Hebraicè Deum ſignificans, annulo ex margaritis, aut Orientalibus gemmis compoſito incluſa, corona Regia ſuperaddita. Regiam proſapiam, necnon & nomina Sabaudiæ Ducis Emanuelis & Ducíſſæ Margaretæ appoſitiſſimè ſignificat. Quibus diuinis dotibus hos Principes ornatos nemo certè vltra meritum collaudare queat.

Feſtina

Feſtina lente.

Auguſtus Cæſar(alienus à nimia præcipitantia ac credulitate illa,qua pleriq. Principes ac Iudices primo impetu paraſitorum ſuorum delationibus fidem adhibẽtes,multa iniquiſſimè interdum egerunt) temperantiam, & regendis Imperij habenis moderamen iuſtum obſeruare ſe teſtaturus, præter alia, papilionem cancro marino adhærentem inter alia ſua monimenta auro exſculpi iuſſit, ab huius greſſu lentiore tarditatem, ab illius pernici volatu præcipitantiam innuens: quibus coniunctis, temperamentum Principi pernéceſſarium conuenire declaratur.

Feſtina lentè.

Loco Cancri papilioniſque Auguſti, Veſpaſianus Imperator delphinem, vt hic expreſſum vides, figurari iuſſit.

Pacatum

Pacatum ipſe regam auitis virtutibus orbem.

Rectiùs *patriis* pro *auitis* ſubſtitueretur.

Hoc typo Delphinis orbis Sphæram pinnis ſuſtinentis forma annuli adamante inſigniti (priſco Medicæorum familiæ proprio Symbolo) cum incluſa creſcentis Lunæ forma (Regis Henrici Symbolo) ex qua etiam ramuſculi duo pullulent, palmæ ſcilicet, ob partam victoriam & oleę, in ſpem pacis, adſcripto elogio: *Pacatum ipſe regam * auitis virtu-* **patriis*

virtutibus orbem, intellectam volumus Regis Delphini illuſtrem progeniem tum ex patre, tum matre, vtriuſque Symbolis in vnum redactis: per lunare incrementum ſanguinis regij ſplendorem, per adamãtem infractam virtutem, denique per mundi ſphæram, ſiue globum, inſuperabilem eius potentiam innuentes. Ad quem olim etiam modum priſci Romani hoc ipſum ſignificauere.

Fata

Fato prudentia maior.

Stellam angue coronato, caudamq́; mordente circumſeptam ſuprapoſita hac inſcriptione: *Fato prudentia maior*, Reginæ Gallorum honoris ergò dedicaui: idq́ue ad ſignificandum, quòd, etſi fortuna Principem hanc antea multùm euexiſſet, velut tantorum patris ac matris, nimirum Vrbinatum Ducis & Heroinæ Boloniæ filiam,

neptémque tanti Pontificis quantus fuit Clemens VII. & vxorem adeò ſublimis, potentis, inuictique & generoſi Principis, nempe Henrici II. Franciæ Regis, deniq. tot, tamque inſignium regiorum liberorum matrem, tamen admirabili virtute ſua, & modeſtia, rerumque tolerantia cum tempore hoc effecit, vt partes laudis primas inter priores Franciæ Reginas obtineat.

Mirandum naturæ opus.

Duabus Margaretis, Nauarræ nimirum & Franciæ conuenientiùs aptari Symbolum non arbitror, quàm ſi pingantur Conſolidæ herbæ flores duo ex vtroq. lilij latere emergentes, abditis verbis: *Mirandum naturæ opus.*

Simul & ſemper.

Sub adamantis gemmæ typo intellige amorem & inuictam Regis ac Reginę Nauarrorum potentiam, perque Solem & Lunam actorum ſplendorem & mutui fœderis, ac perpetuæ fidei conſtantiam, præpoſita inſcriptione: *Simul & ſemper.*

ΑΠΛΑΝΟΣ.

Armata manus enſem gerens cum dictione Græca ΑΠΛΑΝΟΣ, ſine fuco & fallacia, ſignificat Conneſtabilem Regibus admodum fidum & pace & bello fuiſſe, reſq; Galliæ admodum proſperè geſſiſſe.

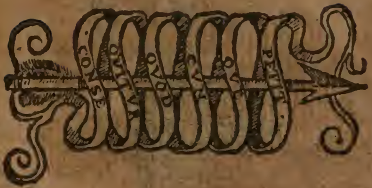
Perimit & tuetur.

Ob oculos mihi ponens conſilium & magnanimitatem Ducis Guiſiani, pro illius Symbolo ſcutum rotundum deſcripſi corona inſignitum ac enſe transfixum, ſuprascriptis his verbis: *Perimit & tuetur*: vt intelligi poſſit vir ſtrenuus tam tutãdis, quàm expugnandis vrbibus, item fundendis acie hoſtibus.

Conſe-

Conſequitur quodcumque petit.

Diana Pictauienſis, Valentinatum Duciſſa, iaculum (Dianę Deæ telum propriũm) ſibi adſcripſit hac inſcriptione circumuolutum: *Conſequitur quodcumque petit.*

Ex vtro-

Ex vtroque Cæſar.

Hoc Apophthegmate: *Ex vtroq; Cæſar,* ſignificatur, his duobus, armis ſcilicet & literis, Iulium Cæſarem recto corporis ſtatu ſemper rebus gerendis ſtrenuè inuigilantem, factum totius orbis dominatorem.

Sola-

Solatur conſcientia & finis.

Leonis Veneti coloris, & in altum erecti ſimulacro hac coniuncta ſententia: *Solatur conſcientia & finis*, Melphenſis Princeps indicare voluit, ſe, quamquam fortunis exſutus, ſolioque pulſus eſſet, ſua nihilominus contentum fortuna, tranquillaq. conſcientia vixiſſe: hoc vnum certò ſciens, ſe probè ſuo vbique functum eſſe officio: de cætero,

Et ſi hoc loco ſuprapoſita leoni corona ſit, illius tamē Scholion ipſum non meminit.

in Dei

in Dei Omnipotentis clementiam poſt obitum, omnem ſuam ſpem collocans.

Fortè rectiùs fuerit *Inſcribit.*

Scribit in marmore læſus.

Sunt quidam adeò elati, auctoritatiq́ue ſuæ, & opibus confidentes vt pro nihilo ducant, pauperem, aut vilioris conditionis hominem contumelia, vel iniuria quoque afficere: hoc nimirum reputantes, ſiue præ parentium, aut amicorum tenuitate, ſiue præ facultatum inopia numquam illi futuram in poſterum vlciſcendi occaſionem, ſed facilè

cilè obliuioni ab illo traditum iri. Quamquam verò huiuſcemodi tyranni (hoc enim iis proprium nomen eſt) egregiè fallantur iſthac ſua vecordia, tempus tamen atque occaſio aliquando eos docebit vt ſerò ſapiant Phryges, vel præſenti hoc Symbolo, viri nimirum in marmor incidentis animi ſui inſtitutum cum hac ſententia, *Scribit in marmore læſus.*

Coſi

Id eſt: Sic viuida voluptas ducit in exitium.

Coſi viuo piacer conduce à morte.

Coſi viuo piacer conduce a morte. Sub typo papilionis peculiari genio ſuo flammæ, ignіſque ſplendore, in quem ſe ipſe temerè coniiciens perdit, gaudentis, deſignari poteſt qui citra delectum rem quamcumque ambiens, & affectans, ex ea dedecus ſibi opprobrium, & perniciem parit.

Ami-

Amico ficto nulla fit iniuria.

In eum qui arte ſtudioque amicitiam ſimulat, pulchrè quadrat hominis perſonati effigies (quæ humani animi fucum ſignificat) quem quis ſic tangat fuſte, vt illi perſonatum vultum deiiciat, vnà cum hiſce verbis: *Amico ficto nulla fit iniuria.*

Ignis gladio non fodiendus.

Contentioſis & irritabilibus conuenit præſens Symbolum hominis extremo gladio prunarum aceruum ita diſturbantis, vt exſilientes alterum illi oculorum ſcintillæ exſtinguant; addito ex Pythagoræ vita hoc Apophthegmate: *Ignis gladio non fodiendus.*

Statera

Statera ordo non tranſiliendus.

Qui iniqui ſunt & præpoſteri iudicij homines, nullum eos modum ſeruare certum eſt, finemq́ue adeò plerumque experiuntur noxium: quemadmodum & trutina (quam Latini atque Thuſci Stateram vocant) cuius alteram lancem ſi plus æquo adoneres pondere, ea preſſa rumpitur.

Sic vos non vobis.

Si quis aliorum præclarè geſta Præfectis ipſis, vel Anteſignanis adſcribere velit, conuenienter id exprimes per iugum boum aratrum trahentium, vnà cum hoc Virgiliano verſiculo: *Sic vos non vobis.*

Solus

Solus promeritus.

E diuerſo ſi egregio, magnanimoque, ac prudenti militiæ Duci qui ſuo Marte totum belli pondus ſuſtinuiſſet, & confeciſſet, propria virtute concitatus (quod plerique noſtræ tempeſtatis etiam præſtitere) Symbolum appoſitum mihi ſit excogitãdum, tres, aut quatuor, quorum vnus eorum ſolus præ ceteris omnibus à ſeſſoribus ſuis concitatis primus ad præmij locũ deſtinatũ peruenerit currentes equos depingi cuperem vnà cum his verbis: *Solus promeritus*, imitatus in hoc

In Icone cõueniẽtius præcurſor equus ſeſſorem etiam, vt & ceteri, habuerit.

veterum Romanorum conſuetudinem, qui olim ſeſe in circis, ad curſum exercebant: nec non & Florentinorum, qui idem in magno apud eos, ac ſolemni diui Iohannis Baptiſtæ feſto equis inſidentes faciunt.

Aut Cæſar aut nihil.

Cæſar Borgia, Dux Valentinenſis pate facturus orbi ſe cōſtituiſſe aut mortem citius obire, aut maximum quiddam, & immortalitate dignum velle patrare, ſimul & Iulium

lium Cæſarem ſuſcipiendis rebus ardui æmulatus, Apophthegma ſolebat vſurpare quod erat: *Aut Cæſar, aut nihil.* Idque citi vllum aliud Symbolum. Ad quod viſum è nobis appoſitum, ſi vir armatus altera manu orbem tenens, qui velut Iulij Cæſari monarchiam figuret, altera ſchedam multiplicato charactere o dumtaxat, qui per ſe ac ſolus nihil quidem, ſed alteri arithmeticæ notæ coniunctus aliquid ſignificet, depingeretur. Et quidem illud huic rei conueniens fuit, quod temerarius ille, ac imprudens, tandem re vera NIHIL ſe effecerit, vti prædicere ſuo Apophthegmate ſolebat. Nam in media fere iuuentute in regno Nauarræ trucidatus eſt: taleque illi conſcriptum eſt Epitaphium:

Borgia Cæſar eram factu, & nomine Cæſar.
Aut NIHIL, *aut Cæſar, dixit: vtrumq; fuit.*

Sola facta ſolum Deum ſequor.

Generoſiſſima Bona Schaudienſis Ioan. Galeatij Mediolanenſium Ducis mater, marito orbata, numiſma (quod gens iſtic Teſtonem vocat) cuius altera facie Phœnix expreſſus, vnà cum his verbis: *Sola facta ſolum Deum ſequor*, apparet, cudi mandauit. Significare cupiens, quòd velut Phœnix in orbe ſolus, ſic ipſa in vidualem ſolitudinem, mortè mariti redacta, æternum cum Deo ſolo viuere ſe deuouet.

Pas

Pas à pas.

Id eſt: Gradatim.

Volens Renatus Siciliæ Rex intelligi ſe concepiſſe ſpem in maiorem adhuc Principem quàm ipſe foret, paulatim euadendi, atque difficultates ſuas omnes aliquando ſuperandi, Symbolum ſuum ex boue inſignia eius collo geſtante appoſitis verbis: *Pas à pas*, figurari iuſſit: Eo ipſo bouem tardè quidem, ſed maximum tamen nihilominus iter conficere declaraturus.

in Dei Omnipotentis clementiam poſt obitum, omnem ſuam ſpem collocans.

Forte rectius fuerit *Inſcribit.*

Scribit in marmore læſus.

Sunt quidam adeò elati, auctoritatique ſuæ, & opibus confidentes. vt pro nihilo ducant, pauperem, aut vilioris conditionis hominem contumelia, vel iniuria quoque afficere: hoc nimirum reputantes, ſiue præ parentium, aut amicorum tenuitate, ſiue præ facultatum inopia numquam illi futuram in poſterum vlciſcendi occaſionem, ſed facilè

cilè obliuioni ab illo traditum iri. Quamquam verò huiuſcemodi tyranni (hoc enim iis proprium nomen eſt) egregiè fallantur iſthac ſua vecordia, tempus tamen atque occaſio aliquando eos docebit vt ſerò ſapiant Phryges, vel præſenti hoc Symbolo, viri nimirum in marmor incidentis animi ſui inſtitutum cum hac ſententia, *Scribit in marmore læſus.*

Coſi

Id eſt : Sic viuida voluptas ducit in exitium.

Coſi viuo piacer conduce à morte.

Coſi viuo piacer conduce a morte. Sub typo papilionis peculiari genio ſuo flammæ, igniſque ſplendore, in quem ſe ipſe temerè coniiciens perdit, gaudentis, deſignari poteſt qui citra delectum rem quamcumque ambiens, & affectans, ex ea dedecus ſibi opprobrium, & perniciem parit.

Ami-

Amico ficto nulla fit iniuria.

In eum qui arte ſtudioque amicitiam ſimulat, pulchrè quadrat hominis perſonati effigies (quæ humani animi fucum ſignificat) quem quis ſic tangat fuſte, vt illi perſonatum vultum deiiciat, vnà cum hiſce verbis: *Amico ficto nulla fit iniuria.*

Statera ordo non tranſiliendus.

Qui iniqui ſunt & præpoſteri iudicij homines, nullum eos modum ſeruare certum eſt, finemq́ue adeò plerumque experiuntur noxium: quemadmodum & trutina (quam Latini atque Thuſci Stateram vocant) cuius alteram lancem ſi plus æquo adoneres pondere, ea preſſa rumpitur.

Sic vos non vobis.

Si quis aliorum præclarè geſta Præfectis ipſis, vel Anteſignanis adſcribere velit, conuenienter id exprimes per iugum boum aratrum trahentium, vnà cum hoc Virgiliano verſiculo: *Sic vos non vobis.*

Solus promeritus.

E diuerſo ſi egregio, magnanimoque, ac prudenti militiæ Duci qui ſuo Marte totum belli pondus ſuſtinuiſſet, & confeciſſet, propria virtute concitatus (quod plerique noſtræ tempeſtatis etiam præſtitere) Symbolum appoſitum mihi ſit excogitãdum, tres, aut quatuor, quorum vnus eorum ſolus præ ceteris omnibus à ſeſſoribus ſuis concitatis primus ad præmij locũ deſtinatũ peruenerit currentes equos depingi cuperem vnà cum his verbis: *Solus promeritus*, imitatus in hoc vete-

In Icone cõueniẽtiùs præcurſor equus ſeſſorem etiam, vt & ceteri, habuerit.

veterum Romanorum conſuetudinem, qui olim ſeſe in circis, ad curſum exercebant: nec non & Florentinorum, qui idem in magno apud eos, ac ſolemni diui Iohannis Baptiſtæ feſto equis inſidentes faciunt.

Aut Cæſar aut nihil.

Cæſar Borgia, Dux Valentinenſis patefacturus orbi ſe cõſtituiſſe aut mortem citius obire, aut maximum quiddam, & immortalitate dignum velle patrare, ſimul & Iu-
lium

lium Cæſarem ſuſcipiendis rebus ardu: æmulatus, Apophthegma ſolebat vſurpare quod erat: *Aut Cæſar, aut nihil.* Idque citr vllum aliud Symbolum. Ad quod viſum è nobis appoſitum, ſi vir armatus altera m: nu orbem tenens, qui velut Iulij Cæſai monarchiam figuret, altera ſchedam mu tiplicato charactere o dumtaxat, qui per ſe ac ſolus nihil quidem, ſed alteri arithmeticæ notæ coniunctus aliquid ſignificet, depingeretur. Et quidem illud huic rei conuenıens fuit, quod temerarius ille, ac imprudens, tandem re vera NIHIL ſe effecerit, vti prædicere ſuo Apophthegmate ſolebat. Nam in media ferè iuuentute in regno Nauarræ trucidatus eſt: taleque illi conſcriptum eſt Epitaphium:

Borgia Cæſar eram factus, & nomine Cæſar.
Aut NIHIL, *aut Cæſar, dixit: vtrumq; fuit.*

Pas à pas.

Id eſt: Gradatim.

Volens Renatus Siciliæ Rex intelligi ſe concepiſſe ſpem in maiorem adhuc Principem quàm ipſe foret, paulatim euadendi, atque difficultates ſuas omnes aliquando ſuperandi, Symbolum ſuum ex boue inſignia eius collo geſtante appoſitis verbis: *Pas à pas*, figurari iuſſit: Eo ipſo bouem tardè quidem, ſed maximum tamen nihilominus iter conficere declaraturus.

Ditat ſeruata fides.

Oſtenſurus quidam alius intemeratam erga herum fidem, & obſequium ſeſe ſeruaſſe, atque hinc factum opulentiorem, pro Symbolo duas manus cornucopiæ complectentes adſcriptis verbis: *Ditat ſeruata fides*, vſurpauit.

Vireſcit vulnere virtus.

Et alius quidam fortunæ tenuis ob ſuam virtutem, & bene acta (vt ferè ſunt omnes probi) ab inuidia, veluti q. communi hominum ignorantia perſecutus, figurare cupiēs, ſe, quò magis infeſtaretur, eò magis virtutem ſuam, & ingenium patefacturum, pro Symbolo vſurpauit virum proterentem pedibus plantam herbæ quā Acetoſam Pharmacopolæ; Rumicem Romani, ὀξαλίδα Græci, Agreſtinam Florentini vocant, vnà cum hac ſententia: *Vireſcit vulnere virtus.*

Securus

Secutus in eo herbæ huius genium, quæ quò plùs conteritur, eò magis viridis efficitur. Quo Symbolo quondam Dominus Legatus Pratenſis, magnus Galliarum Cancellarius vſus eſt.

Eſto tienne ſu remedio, y non yo.

Id eſt: Iſte ſuum medicamen habet, ſed non ego læſus.

Ceruus ſagitta confixus, & dictami (quæ herba eſt in Candia, ſeu Creta inſula copioſè creſcens: quæ à ceruo mãducata, vniuerſa eius

eius vulnera ſanat) ſurculum, vel fruſtum ore vorans, vnà cum hac inſcriptione: *Eſto tienne ſu remedio, y no yo*, amoris immedicabilis Symbolum eſſe poteſt. Ad Ouid. ex Metamorph. quo Phœbus ſuper ſuis erga Daphnen amoribus lamentatur, alludens verſum illum qui habet:

Hei mihi, quod nullis amor eſt medicabilis herbis?

Ingenium ſuperat vires.

In no-

In nouiſſ. bello Neapolitano Fernandus Conſaluus ſe ſtrenuum quidem, atque magnanimum admodum, ſed multo adhuc callidiorem ducem præſtitit, adeoque vt ito non pauca prælia victorioſè terminarit. Quinetiam ſe calliditate quoque vti ſolitum, adeò non ægrè tulit intelligi, vt etiam pro Symbolo arcum qui funibus intendi ſoleret, addito Apophthegmate: *Ingenium ſuperat vires*, vſurparet.

Qui me alit, me extinguit.

In Hel-

In Heluetiorum ad Mediolanum à defuncto Rege Franciſco facta profligatione, S. Valieri Dominus ſenior, Heroinæ Dianæ Pictauienſis, Valentinatum Ducıſſæ pater, ac centum nobilium equitum præfectus, vexillum circumgeſtabat, quo ſuccenſa fax, atque inuerſa, fluidaq. cera hanc extinguente, hac quoque appoſita ſententia: *Qui me alit, me extinguit*, figurabatur. Quod Symbolum Heroinæ cuiuſdam cauſa effinxit, nimirum inſinuare cupiens, quemadmodum illius decor huius foueret animum, ita quoque in capitis diſcrimen coniiceret.

Furor

Mimus. Publian.

Furor fit læſa ſæpiùs patientia.

Videas interdum vſque adeò temerarios, & dictis, factisq́. importunos, vt placidiſs. quoſque, ac modeſtiſs. & probiſs. lædere non vereantur. Quæ res iiſdem etiam infeliciter cedit: quemadmodum & adoleſcentulo veruecem nimium infeſtanti, ab eodem deturbari contingit, re ipſa experienti veram eſſe ſententiam: *Furor fit læſa ſæpiùs patientia.*

Frons

Frons hominem præfert.

Qui naturæ indaginem, & phyſiognomiæ indicia ſcripſerunt, auctore etiam Ariſtotele, dicunt frontem humanę indolis indicem. Igitur frons anguſtior hominis ſtolidi, ſordidi, & ſuum inſtar, ventri dediti argumētum eſt. Frons æquo latior, inſtar bouis, indicium craſſioris, & obtuſioris intellectus, & cerebri. Frons longior benignū, & docilem indicat. Demiſſior puſillanimem,

Depreſſor, rotundiórve leuem, ineptum, & inconſtantem. Planior ambitioſum & gloriæ cupidum. Ad medium recaluaſtris furioſum, & iracundum. Rugoſa cogitabundum, & ſomnolentum. Mollis hilarem, & comem, ac plauſibilem. Aſpera, diuerſisque locis tuberoſa callidè auarum, ac malitiosè fatuum. Polita, quaſique dolata, & æquabilis ſecurum. Mediocri quantitate quadrata magnanimum & prudentem, atq. probum. Quę frontis pręſagia mihi Symbolum hoc: *Frons hominem præfert*, excogitandi occaſionem præbuerunt.

Bis dat

Bis dat qui tempeſtiuè donat.

Sunt quidam in conferendis beneficiis vſqueadeò importuni, & intempeſtiui, ſeu præpoſteri, vt quò quis eorum adminiculo minùs egeat, eò paratiores ſint ad gratificandum, magiſque ad eidem quodlibet præſtandum officium geſtiant, idque (quantum opinor) aut alicuius emolumenti aliquando in poſterum conſequendi, aut certè talionis ſpe: atqui hunc eundem, ſi forſitan in anguſtias delapſum conſpicentur Deo exſecrabiles illi, eundem, inquam,

auerſabuntur, ſi frequentiùs ab eodem ſuam opem implorari, ſeu accerſiri ſentiãt, aut priora beneficia illi exprobrabunt, aut miſerum ſubſannabunt, aut aliquam qua hunc ne in illorum cõſortium poſtea ſe ingerere audeat, elongent, rationem meditabuntur, & contexent. Illi profectò non parentes, non veri amici, imò non homines ſunt, ſed potiùs immanes belluæ, vita ipſa indignæ, quosque viri re ipſà nobilis miſellum quendam & pauperculum collapſum ab humo ſurrigentis Iconem hanc vnà cum Apophthegmate: *Bis dat qui tempeſtiuè donat*, quotidie contemplari, animoque circumgeſtare oportet. Quòd nimirũ duplex demum, & immortale meritum eſſe debet, dum quis citra vllam remunerationis ſpem vrgente neceſſitate alteri prodeſt.

Huc fortaſſis etiam non ineptè referri poteſt quod habet Auſonius Epigrãmate 84. ex Græco:

Gratia quæ tarda eſt, ingrata eſt: gratia namque
Cùm fieri properat, gratia grata magis.

Et rurſus 85. ex eodem.

Si bene quid facias, facias citò: nam citò factum
Gratum erit, ingratam gratia tarda facit.

Impro-

Improbus à nullo flectitur obſequio.

Qui vſque adeò atroces, refractarij, auſteri, improbi, & nequam ſunt, vt quamlibet iis obſequiũ omne quis præſtiterit, eiuſdem commiſereſcere tamen ded gnentur, digni profectò illi ſunt qui pro Symbolo vſurpẽt effigiem implacabilis mortis, quæ virum ſupplicem, atque iunctis palmis, & in genua humi procumbentem, ac nequicquam déprecantem trucidat, adſcriptis verbis: *Improbus à nullo flectitur obſequio.*

Sic maiora cedunt.

Accipiter is quem paſſim Spriuerium vocant, in copioſa falconum turma geſtatus cum inſcriptione: *Sic maiora cedunt*, veram nobilitatem non in opibus, vel auctoritate, ſed animi præſtantia conſiſtere figurat. Accipitris nimirum illius ea prærogatiua eſt, vt ſua præſentia omnes aues etiam ſe multò maiores, ab omnibus, quibus forent aliàs obnoxiæ, iniuriis vindicet.

Malè

Malè parta malè dilabuntur.

Cicero 2. Philip.

In cuiuſdam fœneratoris ædibus, qui ſolis nũmis ſupputandis oblectabatur, educatus ſimius, atq. aliquando per rimam quandam cõſpicatus herũ in menſa ſparſis nummis luctantem, quadam die prandẽte hero, per feneſtram penetrauit ad aceruum nummorum: vbi & ipſe herum imitatus cum ali-

quamdiu nummis verſandi ſeſe oblectaſſet, tandem eos in medias plateas è feneſtra largè proiicere cœpit. Quo ſpectaculo an prætereuntes profusè cachinnati fuerint, an verò fœnerator ipſe potiùs irritatus indoluerit, hoc loco non dicam: vt qui me ipſe iam ſat occupatum ſentiam ad hunc vſurarium eiusque ſimiles ridendum, qui aut gurgiti profundi maris, aut filio, aut fratri, aut nepoti, aleatori, fornicatori, temulento, lurconi ve ingentes pecuniarum aceruos cumulant, huius præclariſſimi, veriſſimique Apophthegmatis quod habet: *Malè parta malè dilabuntur*, vix vnquam memores.

Expe-

Expetendæ opes, vt dignis largiamur.

Illuſtrem virum Dominum Matthæum Balbanum Lucenſem referentem aliquando de ſe ipſum audiui, quòd Chriſtum quotidie precaretur, nullas ſibi opes, aut rerum affluentiam ab illo tribui, niſi ſimul & iiſdem rectè vtendi voluntatem, ac rationem.

Verba votumque haud dubiè non tantùm priuato nobili viro, verumetiam æquo, ac vero Principe dignum. Cuius etiam gratia eò maioris facienda eſt, quòd effectu, ſeu re ipſa, & opere comprobet, domi quidem turmatim quoque viros eruditos alens, foris verò ingentia ſtipendia pleriſque ſuppeditans. Quocirca præſens ei Symbolum conſecrare lubuit: nimirum manus in aëre nummos è paterá in caſſidem & codicem ſuper ara conſtitutos effundentis Iconem, vnà cum ſuperſcriptis verbis: *Expetendæ opes, vt dignis largiamur:* ara ſcilicet, hominum aut in literis, aut armis (quod caſſis & codex inſinuant) præſtantiam figurante, ac effuſa patera conſpicuam cordati viri, familiaremque munificentiam.

Mors

Mors ſceptra ligonibus æquans.

In hoc Symbolum regio ſceptro colligati ruſtici ligonis atque inter hæc duo ſupra-poſitam horrẽdæ mortis effigiem, vnà cum his verbis: *Mors ſceptra ligonibus æquans*, optimo iure intuendum foret, magnatibus vniuerſis, & principibus viris, necnon & diuitibus, ac denique quantæcumque auctoritatis, aut cuiuſcumque conditionis exſtiterint.

Ingra-

Ingratis ſeruire nefas.

Vulgò iactatur hoc prouerbium: *Virus in cauda*. Quocirca & hoc ipſo volui finem noſtris Symbolis claudere, quo ingratitudinem quorundam cum vipera ſerpente compararem, quæ coitu marem admiſſum necat, & à ſuo, quem ventre concipit, fœtu necatur. Vnde tam ipſa, quàm pleriq. etiam mortales iuſtiſſimam habent cauſſam perorandi cum hac querimonia: *Ingratis ſeruire nefas.*

FINIS.

HEXASTICHON IOANNIS GVBERNATORIS, quo priorem editionem concluſit.

Corrige quæ Lector paſſim hic errata videbis,
Nam toto libro plurima ineſſe ſcio,
Dum non eſſe poteſt (ſit quiſquis) ineptior illo
Qui typica infauſtos iunxit ab arte typos.
Ac non interea dicam, labor iſte citatum
Debuit vt finem noſter habere ſuum.

In eoſdem verſus, Epigramma.

AVT ita deterſit mala mens tibi frōtis honorem
Vt ſcelus eſſe vllum nolle pudere neges:
Aut ſceleratum animū nebulis nondū ſatis aptus
Obuelare aptis, auſus es eſſe malus.
Alterutrum cur eſſe putem; tua clauſula ſcitè
Admonet hæc, libro clauſula digna tuo:
Qua, veluti ſorex, te aperis: & tegmine laruæ
Detracto impuram proſtituis faciem.
Plurima, ais, quòd ſint hîc menda operarum ea culpa eſt.
Mentitus nebulo, culpa ea tota tua eſt.
Tu præeras operis: tibi ghiaue oculiq́ue manusq́;
Errata illorum tollere munus erat.
Sed tua nec potuit facere hoc ignauia: nec tu,
Crede mihi, libros fingere natus eras.

Natus

Natus erat, vt nomen habes, tractare guberna,
Eſſeq; Sarinatica vile triremis onus.
Atque vtinam à prima iam dudum ætate fuiſſes,
Gauderent fraudi quîs tua lingua fuit.
Non viſum eſt Nemeſi quæ te, quaſi fune remiſſo
Adſtrictum catulum, ludere ſinit adhuc:
Vt tibi, cùm tua fata vocant, mox fune reducto
Flagitiis ſoluat digna brabæa tuis.
Idq; adeò vt faciat iure, & te iudice, cogit
En vltro tua te crimina ferre palam.
Addis enim, tam pulchra tui monumenta laboris
Eſſe breui in ſpatio ſine potita ſuo.
Adde precor bone vir cauſſam. Nō eſt opus, inquis.
Credo, tibi; verùm, hæc qui leget, illi opus eſt:
Si modò vis, vt quæ toto quam plurima libro
Menda leget, placida corrigat illa manu
Et quis enim potis eſt peccato ignoſcere, quòd ſi
Neſcius, an veniam promereatur, erit?
Adde igitur cauſſam. cur abnuis? an pudet ipſam
Dicere rem? ſaltem, perfide, dic aliquid.
Non potes. obſtrinxit maleſidæ vincula linguæ
Condita quæ medio pectore Erinnys agit.
O bone, iam meritas Rhamnuſia poſcere pœnas
Incipit. en ſtimulus iam tibi corda quatit.
Nunc huc, nunc illuc mentis fugis exſul & orbis.
Factus & eſt hoſtis, quiſquis amicus erat.

Et quæ

Et quæ cauſſa mali tanti? non altera certè,
Quàm tua quæ iuſſit te properare, fuit.
Scilicet illë tui domini liber ære paratus,
Ad falſum dominum poſſet vt ille rapi;
Debuit antè ſuam curſu contingere metam,
Quàm ſuus à patria ſede rediret herus.
Vtque ſcelus ſceleri poſſes prætendere (quod non,
Alme deus, monſtri mens ſcelerata parit?)
Auſus es infelix illum, qui pectore vero
Crediderat fidei ſe & ſua cuncta tibi;
Prodere non ſontem fallaci crimine; cuius
(Appello Nemeſin) tu ſimul auctor eras,
Hoc etenim ſanctè tibi credita cura ferebat,
Deniũ vt à recto nil patereris agi.
Paſſus es: & vana ſpe lucri ductus, id vltro
Prodendo, domini perdere es auſus opes.
His pro flagitiis ſcin, peſſimè, vir bonus iſte
Quæ mala deueneat in caput ire tuum?
Seruus vt aut aliis ſis vſque fidelior; aut ne
Cuiquam aliĳ damno ſit tua perfidia.

V. G. Plantini & veritatis
amore faciebat.

XLII
A
61

AQ
1466630

Digitized by Google